

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2014*

Välityslauseke — Eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista ja innovointia tukeva Euroopan yhteisön kuudes tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja esittelyn puiteohjelma (2002–2006) — Access-eGOV, EU4ALL, eABILITIES, Emerge, Enable ja Ask-It -sopimukset — Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskeva eTEN-ohjelma — Navigabile ja Euridice-sopimukset — Kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma — T-Seniority-sopimus — Loppusumman maksaminen — Vastakanne — Ennalta maksettujen summien palauttaminen — Kiinteämääräinen korvaus

Asiassa T-59/11,

Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotis, kotipaikka Ateena (Kreikka), edustajanaan asianajaja V. Christianos,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande ja V. Savov, avustajanaan asianajaja S. Pappas,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 272 artiklaan perustuvista vaatimuksista, jotka koskevat yhtäältä ensinnäkin sitä, että on todettava perusteettomaksi komission vaatimus siitä, että kantajan on palautettava tuet, jotka sille on maksettu Euroopan yhteisön ja kantajan välillä tehtyjen sopimusten nro 027020 ”Access to e-Government Services Employing Semantic Technologies”, nro 035224 ”A virtual platform to enhance and organize the coordination among centres for accessibility resources and support”, nro 511298 ”Ambient Intelligence System of Agents for Knowledge-based and Integrated Services for Mobility Impaired Users”, nro 034778 ”European Unified Approach for Accessible Lifelong Learning”, nro 045056 ”Emergency Monitoring and Prevention”, nro 045563 ”A wearable system supporting services to enable elderly people to live well, independently and at ease”, nro 029255 ”NavigAbile: e-inclusion for communication disabilities”, nro 517506 ”European Recommended Materials for Distance Learning Courses for Educators” ja nro 224988 ”T-Seniority: Expanding the benefits of information society to older people through digital TV channels”perusteella, ja toiseksi sitä, että komissio on veloitettava maksamaan niiden avustusten loppuerät, jotka perustuvat sopimukseen nro 511298 ”Ambient Intelligence System of Agents for Knowledge-based and Integrated Services for Mobility Impaired Users” ja nro 034778 ”European Unified Approach for Accessible Lifelong Learning”, sekä toisaalta vastakannetta, jolla vaaditaan kantajan velvoittamista palauttamaan kaikki näiden sopimusten perusteella perusteettomasti maksetut tuet ja maksamaan kiinteämääräinen korvaus,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit S. Frimodt Nielsen, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, M. Kancheva (esittelevä tuomari) ja E. Buttigieg,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Spyropoulos,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.7.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

- 1 Kantajana oleva Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotis on Kreikan oikeuden mukaan 7.1.2004 perustettu voittoa tavoittelematon siviiliyhtiö, jonka kotipaikka on Ateena (Kreikka).
- 2 Kantaja asetettiin selvitystilaan 28.12.2010 tehdyllä sopimuksella, joka julkaistiin 17.1.2011 Protodikeio Athinonin (Ateenan alioikeus) virallisessa yhtiöiden tiedotuslehdessä. X, joka oli ollut kyseiseen päivään asti vastuussa kantajan eurooppalaisista ohjelmista (jäljempänä ohjelmajohtaja), nimitettiin tässä yhteydessä selvitysmieheksi saattamaan kantajan selvitystila päätökseen.
- 3 Kantajan tavoitteena on sen perustamiskirjan mukaan teknologian siirtäminen, yhdenvertaisen kohtelun edistäminen ja vammaisten henkilöiden ottaminen mukaan tietoyhteiskuntaan sekä erityistarpeita omaavien henkilöiden työllisyyden parantaminen Euroopassa ja kansainvälisellä tasolla.
- 4 Kantaja on tehnyt Euroopan yhteisön komission edustaman Euroopan yhteisöjen kanssa useita sopimuksia, joiden tavoitteena on tiettyjen hankkeiden toteuttaminen. Näistä sopimuksista yhdeksän on nyt esillä olevan riita-asian kohteena (jäljempänä kyseessä olevat sopimukset).

A Kyseessä olevien sopimusten esittely

- 5 Kyseessä olevat sopimukset on tehty yhtäältä komission edustaman yhteisön ja toisaalta yhteenliittymän koordinaattorin ja sen jäsenten välillä, joihin kantaja kuuluu. Kukin näistä sopimuksista sisältää pääasiallisen tekstin lisäksi kuusi liitettä, joista ensimmäinen sisältää sen ohjelman kuvauksen, johon se liittyy, ja toinen sovellettavat yleiset sopimusehdot.
- 6 Kyseessä olevista sopimuksista kuusi sopimusta (jäljempänä FP6-sopimukset) on tehty kuudennen puiteohjelman yhteydessä, josta on määrätty eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista ja innovointia tukevasta Euroopan yhteisön kuudennesta tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja esittelyn puiteohjelmasta (2002–2006) 27.6.2002 tehdyllä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1513/2002/EY (EYVL L 232, s. 1).
- 7 Kyseessä ovat seuraavat sopimukset:
  - Sopimus nro 027020 ”Access to e-Government Services Employing Semantic Technologies” (jäljempänä Access-eGOV -sopimus), joka on tehty erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 36 kuukautta sen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, joka seuraa

komission suorittamaa sopimuksen allekirjoittamista, jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön rahoitusosuuden enimmäismääräksi 1 983 000 euroa, joista 157 320 euroa on tarkoitettu kantajalle, ja jota muutettiin 3.6.2008 siten, että hankkeen kesto muutettiin 48 kuukaudeksi

- sopimus nro 035242 ”A virtual platform to enhance and organize the coordination among centres for accessibility resources and support” (jäljempänä eABILITIES-sopimus), joka tehtiin erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 24 kuukautta 1.9.2006 lukien ja jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 750 000 euroa, joista 95 201,61 euroa on tarkoitettu kantajalle
- sopimus nro 511298 ”Ambient Intelligence System of Agents for Knowledge-based and Integrated Services for Mobility Impaired Users” (jäljempänä Ask-It-sopimus), joka tehtiin erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 48 kuukautta 1.10.2004 lukien, jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 8 499 657 euroa, joista 183 320,89 on tarkoitettu kantajalle, ja jota muutettiin 25.7.2008 siten, että hankkeen kesto muutettiin 51 kuukaudeksi
- sopimus nro 034778 ”European Unified Approach for Accessible Lifelong Learning” (jäljempänä EU4ALL-sopimus), joka tehtiin erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 48 kuukautta 1.10.2006 lukien, jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 7 400 000 euroa, joista 268 008 euroa on tarkoitettu kantajalle, ja jota muutettiin 21.10.2010 siten, että hankkeen kesto muutettiin 54 kuukaudeksi
- sopimus nro 045056 ”Emergency Monitoring and Prevention” (jäljempänä Emerge-sopimus), joka tehtiin erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 33 kuukautta 1.2.2007 lukien, jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 2 449 964 euroa, joista 203 712 euroa on tarkoitettu kantajalle, ja jota muutettiin 28.10.2008 siten, että hankkeen kesto muutettiin 36 kuukaudeksi
- sopimus nro 045563 ”A wearable system supporting services to enable elderly people to live well, independently and at ease” (jäljempänä Enable-ohjelma), joka tehtiin erityisohjelman ”Eurooppalaisen tutkimusalueen integrointi ja lujittaminen (2002–2006)” puitteissa, jonka 4 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 36 kuukautta komission allekirjoituksesta eli kantajan mukaan 1.1.2007 lähtien, jonka 5 artiklassa määrätään yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 2 800 000 euroa, joista 196 700 euroa on tarkoitettu kantajalle, ja jota muutettiin 13.9.2010 siten, että hankkeen kesto muutettiin 44 kuukaudeksi ja yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi muutettiin 2 477 040 euroa.

8 FP6-sopimusten yleisissä sopimusehdoissa (jäljempänä FP6-ehdot) määrätään muun muassa seuraavaa:

”II.1. artikla. Määritelmät

--

4. Yhteenliittymä: kaikki sopimuspuolet, jotka osallistuvat tässä sopimuksessa tarkoitettuun hankkeeseen.

--

6. Koordinaattori: tässä sopimuksessa nimetty sopimuspuoli, jonka tehtävänä on sopimusvelvoitteidensa lisäksi suorittaa yhteenliittymän lukuun tässä sopimuksessa määrättyjä erityisiä koordinoititehtäviä.
7. Sopimuspuoli: osallistumissääntöjen 2 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu osallistuja ja muu tämän sopimuksen allekirjoittaja kuin [Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus], joka allekirjoittaa erillisen asiakirjan komission kanssa sen sopimukseen osallistumisen osalta.

--

11. Sääntöjenvastaisuus: mikä tahansa yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tai sopimusvelvoitteen rikkominen, joka johtuu sopimuspuolen teosta tai laiminlyönnistä ja joka perusteettoman menon takia aiheuttaa tai voisi aiheuttaa vahinkoa Euroopan yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai Euroopan yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille.

--

II.8 artikla. Kertomusten ja tuotosten arviointi ja laatiminen

--

4. Kertomuksen hyväksyminen ei merkitse vapautusta II.29 kohdan mukaisesti toteutetuista tilintarkastuksista ja valvonnasta.

--

II.16 artikla. Sopimuksen keskeyttämiseen ja sääntöjenvastaisuuteen perustuva irtisanominen

1. Jos tässä sopimuksessa määrätty velvoite laiminlyödään, komissio kehottaa yhteenliittymää löytämään asianmukaisen ratkaisun enintään 30 päivän määräajassa.

Yhteenliittymälle tällaisen määräyksen vastaanottamisen jälkeen aiheutuneet kulut voidaan korvata vain, jos komissio hyväksyy laiminlyönnin korjaamiseksi asianmukaisen ratkaisun.

Yhteenliittymä voi tarvittaessa pyytää komissiota keskeyttämään hankkeen kokonaisuudessaan tai osittain II.5 artiklan mukaisesti.

Tyydyttävän ratkaisun puuttuessa komissio lopettaa velvoitteet laiminlyöneen sopimuspuolen osallistumisen.

2. Komissio voi lopettaa sopimuspuolen osallistumisen välittömästi,
  - a) jos sopimuspuoli on syyllistynyt tahallisesti tai tuottamuksellisesti sääntöjenvastaisuuteen komission kanssa tekemänsä sopimuksen täytäntöönpanossa;
  - b) jos sopimuspuoli on loukannut osallistumissäännöissä tarkoitettuja perustavanlaatuisia eettisiä periaatteita.
3. Sopimuspuolelle annetaan tiedoksi päätös sen osallistumisen lopettamisesta, ja jäljennös tästä osoitetaan yhteenliittymälle.

Irtisanominen tulee voimaan päivänä, jona sopimuspuoli saa tämän tiedoksiannon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tässä sopimuksessa vahvistettuja tai tarkoitettuja velvoitteita.

Komissio ilmoittaa yhteenliittymälle irtisanomisen voimaantulopäivän.

--

II.19 artikla. Hankkeen tukikelpoiset kustannukset

1. Tukikelpoisten kustannusten, jotka ovat aiheutuneet hankkeen toteuttamisesta, on täytettävä kaikki seuraavat edellytykset:
  - a) niiden on oltava todellisia, taloudellisesti järkeviä ja välttämättömiä hankkeen toteuttamiselle;
  - b) ne on määritettävä sopimuspuolen tavanomaisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti;
  - c) niiden on oltava aiheutuneet hankkeen aikana, sellaisena kuin sen kesto on määritelty 4 artiklan 2 kohdassa, lukuun ottamatta kustannuksia, jotka ovat syntyneet II.7 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen loppuraporttien laatimiseksi ja joita voi syntyä 45 päivää sen päivän jälkeen, jona hanke on toteutettu tai irtisanottu, jos viimeksi mainittu päivä on aikaisempi;
  - d) niiden on oltava kirjattuja sen sopimuspuolen, jolle ne ovat aiheutuneet, kirjanpitoon viimeistään II.26 kohdassa tarkoitetun tilintarkastustodistuksen antamispäivänä. Kustannusten ja tulojen kirjaamisessa käytettävien kirjanpitomenettelyiden on oltava sopimuspuolen sijoittautumisvaltion kirjanpitosääntöjen mukaiset ja niiden on mahdollistettava hankkeen täytäntöönpanosta aiheutuneiden kustannusten ja tulojen ja sopimuspuolen kaikkea toimintaa koskevien tilien yleiskuvan täsmäyttäminen;

--

2. Seuraavia tukikelvottomia kustannuksia ei voida kohdentaa hankkeeseen:

--

- e) kustannukset, jotka on ilmoitettu, jotka ovat aiheutuneet tai jotka on korvattu toisen yhteisön hankkeen yhteydessä;
-
- h) kohtuuttomat tai perusteettomat menot;
  - i) kaikki muut kustannukset, jotka eivät täytä II.19 artiklan 1 kohdan mukaisia edellytyksiä.

--

II.28 artikla. Maksamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

1. Komissio hyväksyy sopimuspuolelle lopullisesti maksettavan määrän II.7 artiklassa tarkoitettujen hyväksymiensä asiakirjojen perusteella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta II.29 artiklan soveltamista.

--

7. Maksun viivästyessä sopimuspuolet voivat vaatia korkoja kahden kuukauden määräajassa maksun vastaanottamisesta lukien. Korot lasketaan Euroopan keskuspankin pääasiallisten jälleenrahoitustoimien yhteydessä soveltaman korkokannan perusteella, joka julkaistaan Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa ja joka on voimassa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona maksu erääntyy, korotettuna 1,5 prosenttiyksiköllä. Korot on maksettava maksun eräpäivän ja sen suorittamispäivän väliseltä ajalta. Maksun suorittamispäivä on päivä, jona komission tiliä veloitetaan. Korkojen maksua ei pidetä osana sopimuksen 5 artiklassa vahvistettua yhteisön rahoitusta.
8. Komissio voi milloin tahansa keskeyttää 8 artiklassa mainitut maksujen määräaikoja koskevat kaudet ilmoittamalla koordinaattorille, ettei rahoitus selvitys ole hyväksyttävä joko sen vuoksi, ettei se ole sopimuksen vaatimusten mukainen, tai sen vuoksi, ettei se vastaa komission hyväksyttäviksi esitettyjä toimintakertomuksia. Rahoitus selvityksen hyväksymiseksi vahvistettu määräaika keskeytyy siihen asti, kunnes vaadittu korjattu tai tarkistettu versio esitetään, ja määräajan jäljellä oleva aika alkaa kulua päivänä, jona komissio saa nämä tiedot.

Komissio voi keskeyttää maksunsa milloin tahansa, jos sopimuspuolet eivät noudata jotakin sopimusmääräystä, erityisesti tilintarkastusta ja valvontaa koskevaa II.29 artiklaa. Siinä tapauksessa komissio ilmoittaa tästä sopimuspuolille suoraan kirjatulla ja vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjeellä.

Komissio voi keskeyttää maksunsa milloin tahansa, jos se epäilee, että sopimuspuoli on syyllistynyt sääntöjenvastaisuuteen sopimuksen täytäntöönpanossa. Vain sääntöjenvastaisuuksista epäillyille sopimuspuolille tarkoitettu osuus keskeytetään. Siinä tapauksessa komissio ilmoittaa sopimuspuolille suoraan keskeytyksen syyt kirjatulla ja vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjeellä.

II.29 artikla. Valvonnat ja tilintarkastukset

1. Komissio voi milloin tahansa sopimuksen aikana ja viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen järjestää tilintarkastuksia, joita toteuttavat joko tieteelliset tai tekniset ulkoiset tarkastajat tai tilintarkastajat taikka komission yksiköt, mukaan lukien [Euroopan petostentorjuntavirasto]. Tällaiset tilintarkastukset voivat koskea hankkeen ja sopimuksen moitteettomaan täytäntöönpanoon liittyviä tieteellisiä, rahoituksellisia, teknisiä tai muita näkökohtia (mukaan lukien kirjanpito- ja johtamisperiaatteet). Kaikki nämä tilintarkastukset on toteutettava luottamuksellisuusperiaatetta noudattaen. Näiden tilintarkastusten päätelmien mukaisesti komissiolle mahdollisesti maksettavat määrät voidaan periä II.31 kohdan mukaisesti.

Sopimuspuolilla on oikeus kieltää erityisen tieteellisen tai teknisen ulkoisen tarkastajan tai tilintarkastajan osallistuminen kaupallista luottamuksellisuutta koskevista syistä.

2. Sopimuspuolten on toimitettava komissiolle kaikki yksityiskohtaiset tiedot, joita komissio saattaa pyytää tarkistaakseen, että sopimus on toteutettu ja pantu täytäntöön asianmukaisesti.
3. Sopimuspuolten on säilytettävä kaikki sopimukseen liittyvät alkuperäiset asiakirjat tai perustelluissa poikkeustapauksissa näiden asiakirjojen oikeiksi todistetut jäljennökset viisi vuotta hankkeen päättymisestä lukien. Nämä asiakirjat on toimitettava komissiolle, jos komissio pyytää niitä sopimuksessa sovitun tilintarkastuksen toteuttamisen yhteydessä.
4. Tilintarkastusten suorittamiseksi sopimuspuolet valvovat, että komission yksiköt ja kaikki komission nimeämät ulkoiset elimet voivat minä tahansa kohtuullisena aikana tulla paikan päälle, erityisesti sopimuspuolten toimistoihin, kerätäkseen siellä kaikki tilintarkastuksen suorittamiseen tarvittavat tiedot.

--

6. Komissio voi lisäksi suorittaa komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi 11.11.1996 annetun neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 [(Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista 25.5.1999 annettu neuvoston asetus (Euratom) N:o 1074/1999)] mukaisia tarkastuksia ja todentamisia

--

II.30 artikla Kiinteämääräinen korvaus

Tässä sopimuksessa määrättyjä muita toimenpiteitä rajoittamatta sopimuspuolet sopivat, että yhteisöllä on taloudellisten intressiensä suojelemiseksi oikeus vaatia kiinteämääräistä korvausta sopimuspuolelta, jonka menot osoittautuvat liiallisiksi ja joka on näin ollen saanut perusteettoman rahoitustuen yhteisöltä. Kiinteämääräinen korvaus on maksettava sopimuspuolen palautettavaksi tulevan perusteettoman rahoitustuen lisäksi.

1. Kiinteämääräisen korvauksen on oltava oikeasuhteinen liiallisiin menoihin ja perusteettomaan yhteisön rahoitustukeen nähden. Kiinteämääräisen korvauksen määrä lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

Kiinteämääräinen korvaus = perusteeton rahoitustuki x (liialliset menot/vaadittu kokonaismäärä)

Koko kiinteämääräisen korvauksen laskemisessa otetaan huomioon vain se ajanjakso, joka liittyy sopimuspuolen tältä ajanjaksolta vaatimaan yhteisön tukeen. Sitä ei lasketa suhteessa yhteisön koko tukeen.

2. Komissio ilmoittaa maksuvaatimuksensa vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjatulla kirjeellä sopimuspuolelle, jonka se katsoo olevan velvollinen maksamaan kiinteämääräisen korvauksen. Sopimuspuolella on 30 päivän määräaika vastata komission korvausvaatimukseen.
3. Perusteettoman rahoitustuen palauttamiseksi ja kiinteämääräisen korvauksen maksamiseksi noudatettava menettely määritetään II.31 artiklan määräysten mukaisesti.
4. Komissiolla on oikeus vaatia korvausta kaikista sopimuksen päättyessä todetuista liiallisista menoista 1–6 kohtien määräysten mukaisesti.
5. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita niitä hallinnollisia tai taloudellisia seuraamuksia, joita komissio voi määrätä kaikille säännöksiä rikkoneille sopimuspuolille varainhoitoasetuksen perusteella, eivätkä kaikkia muita siviilioikeudellisia oikaisutoimenpiteitä, joihin yhteisö tai muu sopimuspuoli voi turvautua. Mainituilla määräyksillä ei myöskään suljeta pois jäsenvaltioiden viranomaisten nostamia syytteitä.
6. Toisaalta kuten varainhoitoasetuksessa säädetään, jokaiselle sopimuspuolelle, jonka on todettu laiminlyöneen vakavasti sopimusvelvoitteitaan, voidaan määrätä rahallinen seuraamus, jonka arvo on 2–10 prosenttia sen yhteisöltä saaman rahoitustuen määrästä. Seuraamuksen määrä voi olla 4–20 prosenttia, jos laiminlyönti uusitaan ensimmäistä laiminlyöntiä seuraavien viiden vuoden kuluessa.

II.31 artikla. Takaisin maksaminen komissiolle ja takaisinperintämääräykset

1. Kun määrä on maksettu perusteettomasti sopimuspuolelle tai kun sen takaisin periminen on perusteltu sopimusehdoissa, sopimuspuoli sitoutuu maksamaan komissiolle kyseessä olevan summan komission täsmentämin ehdoin ja sen määrämänä päivänä.
2. Jos sopimuspuoli ei suorita maksua komission vahvistamana päivänä, erääntyneelle summalle on maksettava korkoa II.28 artiklassa ilmoitetun kannan mukaisesti. Viivästyskorkoja sovelletaan vahvistetusta maksupäivämäärästä alkaen siihen päivään asti, jona komissio saa sille maksettavan summan kokonaisuudessaan.

--

3. Komissiolle maksettavat summat voidaan periä takaisin kuittaamalla ne sopimuspuolelle maksettavien summien kanssa sen jälkeen, kun viimeksi mainitulle on ilmoitettu tästä, tai panemalla täytäntöön rahoitusvakuus. Sopimuspuolen ennakosuostumusta ei vaadita.

--

5. Sopimuspuolelle ilmoitetaan, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 256 artiklan nojalla ja osallistumissäännöissä määrätyllä tavalla komissio voi tehdä täytäntöönpanokelpoisen päätöksen, jossa määritetään määrä, joka muiden henkilöiden kuin valtioiden on maksettava.”

- 9 Kaksi muuta sopimusta (jäljempänä eTEN-sopimukset) on tehty Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevan eTEN-erityisohjelman puitteissa, jota säännellään Euroopan laajuisten verkkojen alaan liittyvän yhteisön rahoitustuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä 18.9.1995 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2236/95 (EYVL L 228, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 19.7.1999 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1655/1999 (EYVL L 197, s. 1).

- 10 Kyseessä ovat seuraavat sopimukset:

- sopimus nro 029255 ”NavigAbile: e-inclusion for communication disabilities” (jäljempänä Navigabile-sopimus), jonka 2 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 15 kuukautta sen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, joka seuraa kuukautta, jona on saatu sopimuspuolten viimeinen allekirjoitus, eli kantajan mukaan 1.1.2007 lukien, ja jonka 3 artiklassa määrätään 756 275 euron suuruudesta yhteisön enimmäisrahoituksesta, josta 62 148 euroa on tarkoitettu kantajalle
- sopimus nro 517506 ”European Recommended Materials for Distance Learning Courses for Educators” (jäljempänä Euridice-sopimus), jonka 2 artiklassa vahvistetaan hankkeen kestoksi 18 kuukautta sen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, jona on saatu sopimuspuolten viimeinen allekirjoitus, eli kantajan mukaan 1.8.2005, ja jonka 3 artiklassa määrätään 860 834 euron suuruudesta yhteisön enimmäisrahoituksesta, josta 55 750 euroa on tarkoitettu kantajalle.

- 11 eTEN-sopimusten yleisissä sopimusehdoissa (jäljempänä eTEN-ehdot) määrätään muun muassa seuraavaa:

”II.1 artikla. Määritelmät

--

2. 'tuensajalla' tarkoitetaan oikeudellista yksikköä, kansainvälistä järjestöä tai yhteistä tutkimuskeskusta, joka on tehnyt yhteisön kanssa tämän rahoitussopimuksen.

--

4. 'jäsenellä' tarkoitetaan oikeudellista yksikköä, kansainvälistä järjestöä tai yhteistä tutkimuskeskusta – joka ei ole tuensaja – joka on tehnyt yhteisön suostumuksella ja tämän rahoitussopimuksen mukaisesti osallistumissopimuksen tuensajan kanssa ja jolla on mainitun osallistumissopimuksen nojalla samat oikeudet ja velvollisuudet kuin tuensajalla, jollei rahoitussopimuksen määräyksessä toisin määrätä.

5. 'osallistujalla' tarkoitetaan tuensajaa tai jäsentä.

--

28. 'tukikelpoisilla kustannuksilla' tarkoitetaan tämän liitteen 14 ja 15 artiklassa mainittuja kustannuksia 13.1–13.7 artiklassa määrättyjen ehtojen mukaisesti.

--

32. 'sääntöjenvastaisuudella' tarkoitetaan mitä tahansa yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tai sopimusveloitteen rikkomista, joka johtuu tuensajan tai jäsenen teosta tai laiminlyönnistä ja joka perusteettoman menon takia aiheuttaa tai voisi aiheuttaa vahinkoa Euroopan yhteisöjen yleiselle talousarviolle.

--

II.3 artikla. Yhteisön rahoitustuki

--

4. Maksut katsotaan tukikelpoisiksi vasta sen jälkeen, kun viimeinen suorite on hyväksytty, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän liitteen 17 artiklan soveltamista.

--

6. Rahoitussopimuksen voimassaolon päättymisen, rahoitussopimuksen irtisanomisen tai tuensajan tai jäsenen osallistumisen päättymisen jälkeen komissio voi tai sen täytyy tapauskohtaisesti vaatia kyseessä olevalta tuensajalta tai jonkun sen jäsenen perusteella asiaan liittyvältä tuensajalta sille maksetun koko yhteisön rahoitustuen palauttamista, jos tämän liitteen 17 artiklan mukaisesti suoritettussa tilintarkastuksessa havaitaan petos tai vakavia sääntöjenvastaisuuksia. Palautettavaan määrään lisätään Euroopan keskuspankin pääasiallisissa jälleenrahoitustoimissa sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, jonka aikana kyseinen osallistuja on saanut varat, soveltaman kannan mukaiset korot 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna. Korot lasketaan varojen saamisesta niiden palauttamiseen asti.

--

II.7 artikla. Rahoitussopimuksen irtisanominen tai tuensajan tai jäsenen osallistumisen lakkaaminen

--

3. Komissio voi irtisanoa välittömin vaikutuksin tämän rahoitussopimuksen tai tuensaajan osallistumisen taikka vaatia tuensaajaa lopettamaan jonkun jäsenensä osallistumisen komission tai jäsenen tapauksessa kyseessä olevan tuensaajan lähettämän vastaanottotodistuksella varustetun kirjatun kirjeen vastaanottamispäivästä lukien tämän artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti, kun
- a) hanketta ei ole tosiasiallisesti aloitettu kolmessa kuukaudessa ennakkomaksun maksamisesta lukien ja komissio katsoo, ettei uusi ehdotettu päivämäärä ole hyväksyttävissä;
  - b) osallistuja, jota asia koskee suoraan, ei ole kokonaan täyttänyt sopimusvelvoitteitaan huolimatta kirjallisesta pyynnöstä – jonka on esittänyt komissio tai muiden tuensaajien suostumuksella toimiva koordinaattori tai jäsenen tapauksessa kyseessä oleva tuensaaja – korjata tällaisen velvoitteen laiminlyönti määräajassa, joka ei ole pidempi kuin yksi kuukausi;
  - c) kun tuensaajan valvontaan liittyvä muutos voi vaikuttaa merkittäväällä tavalla hankkeeseen tai yhteisön etuihin;
  - d) osallistujan konkurssin, sulkemisen, toiminnan lakkaamisen, pakkoselvitystilan tai velkajärjestelyn taikka toiminnan keskeyttämisen tapauksessa taikka kaikissa muissa kansallisissa laeissa tai säännöksissä säädettyjen samankaltaisten menettelyjen tapauksessa, jotka johtavat samankaltaiseen tulokseen;
  - e) vakavan rahoitukseen liittyvän sääntöjenvastaisuuden tapauksessa.
4. Komission on välittömästi irtisanottava tämä rahoitussopimus tai lopetettava tuensaajan osallistuminen taikka pyydettävä kyseessä olevaa tuensaajaa lopettamaan jäsenen osallistuminen välittömin vaikutuksin komission taikka jäsenen tapauksessa kyseessä olevan tuensaajan lähettämän vastaanottotodistuksella varustetun kirjatun kirjeen saamisesta lähtien tämän artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti, jos osallistuja on tehnyt väärän ilmoituksen, josta sitä voidaan pitää vastuullisena, tai jos se on tahallaan salannut tietoja saadakseen yhteisön rahoitustuen tai jonkun muun rahoitussopimuksessa määrätyn edun.

--

II.13 artikla. Tukikelpoiset kustannukset – Yleiset periaatteet

1. Tukikelpoisia kustannuksia ovat tämän liitteen 14 ja 15 artiklassa tarkoitetut kustannukset. Niiden on täytettävä seuraavat edellytykset:
- niiden on oltava välttämättömiä hankkeelle;
  - niiden on täytynyt syntyä hankkeen keston aikana;
  - ne on oltava määritetty alkuperäisiä kustannuksia koskevan kirjanpitoperiaatteen ja osallistujan tavanomaisten sisäisten sääntöjen mukaisesti edellyttäen, että komissio katsoo niiden olevan hyväksyttäviä;
  - ne on kirjattava kirjanpitoon viimeistään lopullisten tilinpäätösten laatimisen yhteydessä taikka verotuksellisiin asiakirjoihin tai tarpeen vaatiessa viimeistään päivänä, jona laaditaan tämän liitteen 4.2 c artiklassa tarkoitettu tilintarkastustodistus, jolloin ensisijaisena päivämääränä on pidettävä ensimmäistä näistä kahdesta;

ja

— niiden ulkopuolelle on jätettävä koko voittomarginaali.

--

4. Tukikelvottomia ovat muun muassa seuraavat kustannukset:

--

— menot, jotka eivät ole välttämättömiä tai jotka ovat perusteettomia;—

— virkistys- tai majoituskulut, lukuun ottamatta niitä kohtuullisia kuluja, jotka komissio on hyväksynyt ehdottoman välttämättöminä rahoitussopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

II.14 artikla. Välittömät kustannukset

1. Henkilöstö

Henkilöstökulujen osalta:

a) Ainoastaan kulut niiden henkilöiden tosiasiallisista työtunneista, jotka tekevät välittömästi hankkeeseen liittyvää hallinnointityötä ja teknistä työtä, joka voidaan kohdentaa rahoitussopimukseen.

Näiden henkilöiden on

— oltava suoraan osallistujan kansallista lainsäädäntöä noudattaen palvelukseen ottamia;

— oltava yksinomaan osallistujan valvonnassa; ja

— saatava osallistujan tavanomaisten käytäntöjen mukaista palkkaa edellyttäen, että komissio katsoo ne hyväksyttäväksi.

Kaikki rahoitussopimukseen luettava työaika on rekisteröitävä koko hankkeen keston ajan ja koordinaattorin tapauksessa enintään kahden kuukauden ajalta hankkeen päättymisestä lukien; osallistujan tämän liitteen 2.2 b artiklan mukaisesti taikka osallistujan asianmukaisesti valtuuttaman rahoitusjohtajan nimeämän työstä vastuussa olevan henkilön on varmennettava tämä aika vähintään kerran kuukaudessa.

--

4. Matka- ja elinkustannukset

Hankkeeseen kiinnitetyn henkilöstön tosiasialliset matka- ja elinkustannukset voidaan sisällyttää rahoitussopimukseen.—

II.16 artikla. Kustannusten perustelut

Tukikelpoiset kustannukset korvataan, jos osallistuja perustelee ne.

Tätä varten osallistujalla on velvollisuus säilyttää säännöllisesti ja sen sijoittautumisvaltion tavanomaisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti hankkeeseen liittyvä kirjanpito ja asianmukainen asiakirja-aineisto sen tilivienteihin sisältyvien kulujen ja aikojen yksityiskohtaiseksi perustelemiseksi.

Asiakirja-aineiston on oltava täsmällinen, täydellinen ja tuloksekas.

II.17 artikla. Tilintarkastus

1. Komissio taikka sen valtuuttama edustaja voi aloittaa osallistujaa koskevan tilintarkastuksen milloin tahansa rahoitussopimuksen voimassaoloaikana ja viiden vuoden ajan 3 artiklassa tarkoitetun yhteisörahoituksen lopullisesta maksamista lähtien

--

2. Komissiolla taikka sen valtuuttamalla edustajalla on kohtuullisina aikoina muun muassa oikeus päästä hankkeeseen liittyvän henkilöstön luo, oikeus tutustua tämän liitteen 16 artiklassa tarkoitettuun asiakirja-aineistoon ja merkittäväksi katsomiinsa tietoihin ja laitteistoihin. Se voi tässä yhteydessä vaatia, että tiedot annetaan sille asianmukaisessa muodossa, jotta se voi esimerkiksi tarkistaa kustannusten tukikelpoisuuden.

--

4. Komissio toteuttaa tilintarkastuksen päätelmien perusteella kaikki hyödyllisiksi katsomansa asianmukaiset toimenpiteet, mukaan lukien suorittamiensa maksujen takaisin perimisen osittain tai kokonaan. Takaisinperintävaatimus osoitetaan kyseessä olevalle tuensaajalle tai asiaan liittyvälle tuensaajalle, jos tilintarkastus koskee jotakin sen jäsentä.

--

II.19 artikla. Takaisin maksaminen komissiolle ja takaisinperintämääräykset

1. Kun määrä on maksettu perusteettomasti osallistujalle tai kun sen takaisin periminen on perusteltua sopimusehtojen nojalla, tuensaaja sitoutuu maksamaan komissiolle kyseessä olevan summan komission täsmentämin ehdoin ja sen määräämänä päivänä.

2. Jos tuensaaja ei suorita maksua komission vahvistamana päivänä, erääntyneelle summalle on maksettava korkoa tämän liitteen 3.6 artiklassa ilmoitetun kannan mukaisesti. Viivästyskorkoja sovelletaan vahvistetusta maksupäivämäärästä alkaen, tämä päivä pois lukien, siihen päivään asti, jona komissio saa sille maksettavan summan kokonaisuudessaan, tämä päivä mukaan lukien.

--”

12 Viimeinen kyseessä olevista sopimuksista (jäljempänä CIP-sopimus tai T-Seniority-sopimus) tehtiin kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta 24.10.2006 tehdyllä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä 1639/2006/EY (EUVL L 310, s. 15) perustetun kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman yhteydessä.

13 Kyseessä on sopimus nro 224988 ”T-Seniority: Expanding the benefits of information society to older people through digital TV channels”, jonka 3 artiklassa vahvistettiin hankkeen kestoksi 24 kuukautta 1.7.2008 lähtien ja jonka 5 artiklassa määrättiin yhteisön enimmäisrahoituksen määräksi 2 669 999 euroa, joista 72 562,50 euroa on tarkoitettu kantajalle.

14 CIP-sopimuksen yleisissä ehdoissa (jäljempänä CIP-ehdot) määrätään muun muassa seuraavaa:

”II.1 artikla. Määritelmät

--

’tuensaajalla’ tarkoitetaan oikeudellista yksikköä, joka osallistuu tähän yhteisön kanssa tehtyyn rahoitussopimukseen.

--

’tukikelpoisilla kustannuksilla’ tarkoitetaan II.21 ja II.22 artiklassa mainittuja kustannuksia II.20 ja II.23 artiklassa määrättyjen ehtojen mukaisesti.

--

’sääntöjenvastaisuudella’ tarkoitetaan mitä tahansa yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tai tämän rahoitussopimuksen lausekkeen rikkomista, joka johtuu tuensaajan tai useampien tuensaajien toiminnasta tai laiminlyönnistä ja joka aiheuttaa tai voisi aiheuttaa vahinkoa yhteisöjen talousarviolle.

--

II.5 artikla. Kertomusten ja suoritteiden hyväksyminen; maksuajat

1. Komissio arvioi kunkin viitekauden lopussa hanketta koskevia kertomuksia ja liitteessä I määrättyjä suoritteita sekä suorittaa vastaavat maksut 105 päivässä niiden vastaanottamisesta, jollei määräaika, maksamista tai hanketta ole keskeytetty. Kertomusten ja suoritteiden analysoinnissa ja arvioinnissa komissiota voivat avustaa ulkoiset asiantuntijat.
2. Maksut suoritetaan sen jälkeen, kun komissio [on] hyväksynyt kertomukset ja/tai suoritteet. Komission vastauksen puuttuminen määräajassa ei merkitse hyväksymistä. Komissio voi hylätä kertomukset ja suoritteet myös maksamisen määräajan päätyttyä. Kertomusten hyväksyminen ei merkitse niiden säännönmukaisuuden tunnustamista tai niiden sisältämien ilmoitusten ja tietojen autenttisuutta eikä se merkitse vapauttamista tilintarkastuksesta tai tarkistuksesta.

--

II.10 artikla. Rahoitussopimuksen tai tuensaajan osallistumisen irtisanominen

--

2. Komissio ei vastusta:
  - a) rahoitussopimuksen irtisanomista kaikkien muiden tuensaajien suostumuksella toimivan koordinaattorin kirjallisesta pyynnöstä tämän artiklan 1 kohdassa mainituista syistä;
  - b) tuensaajan vetäytymistä hankkeesta, jollei tämä vetäytyminen vaikuta merkittävästi hankkeen täytäntöönpanoon.

Rahoitussopimuksen irtisanominen tai tuensaajan vetäytyminen tulee voimaan:

- vastaanottoilmoituksella varustettuna kirjattuna kirjeenä toimitetun komission hyväksymiskirjeen vastaanottamispäivänä;
- komission kirjallisten huomautusten puuttuessa viimeistään kuukausi sen jälkeen, kun kyseessä olevien sopimuspuolten lähettämä irtisanomisilmoitus on vastaanotettu.

3. Komissio voi irtisanoa välittömin vaikutuksin tämän rahoitussopimuksen tai tuensaajan osallistumisen vastaanottoilmoituksella varustetun komission lähettämän kirjatun kirjeen vastaanottamispäivästä lukien, kun

--

f) kyseessä on vakava rahoituksellinen sääntöjenvastaisuus tai tuensaajan petos.

--

II.11 artikla. Irtisanomisen rahoitukselliset ja muut seuraukset

--

3. Irtisanomistapauksessa komissiolta tulevat maksut rajoittuvat niihin tukikelpoisiin kustannuksiin, joihin on sitouduttu ja jotka on hyväksytty tosiasialliseen irtisanomispäivään asti, sekä ennen tätä päivää allekirjoitettuihin legitiimeihin sitoumuksiin, joita ei voida peruuttaa.

4. Poiketen edeltävän kohdan määräyksistä:

- II.10 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan tai 3 kohdan b, c, e, f tai g alakohdan mukaisessa irtisanomistapauksessa komissio voi vaatia yhteisön rahoitustuen takaisin maksamista kokonaisuudessaan tai osittain, ottaen huomioon suoritettun työn luonteen ja sen tulokset sekä sen hyödyllisyyden yhteisölle tämän ohjelman puitteissa;

--

7. Komissio voi käyttää tästä rahoitussopimuksesta sille syntyviä oikeuksia hyväksyä tai hylätä kertomukset tai suoritteet, hyväksyä kustannushakemukset taikka pienentää niitä taikka evätä ne sekä aloittaa tilintarkastuksen tai teknisen arvioinnin.

8. Huolimatta rahoitussopimuksen taikka tuensaajan osallistumisen irtisanomisesta liitteessä II olevien B ja D osien määräyksiä sovelletaan edelleen rahoitussopimuksen irtisanomisen taikka tuensaajan osallistumisen lakkaamisen jälkeen. Tämän rahoitussopimuksen kaikkia muita määräyksiä, joissa määrätään nimenomaisesti, että niiden soveltamista jatketaan irtisanomisen jälkeen, sovelletaan myös näiden määräysten mukaisen keston ajan.

--

II.20 artikla. Tukikelpoiset kustannukset – yleiset periaatteet

1. Tukikelpoisia kustannuksia ovat II.21 ja II.22 artiklassa luetellut kustannukset. Niiden on täytettävä seuraavat edellytykset:

--

- niiden on oltava tarpeellisia hankkeen toteuttamiseksi;
- niiden on täytynyt tosiasiaassa syntyä tuensaajalle;
- niiden on oltava yksilöitävissä ja todennettavissa, ne on kirjattava tuensaajan kirjanpitoon ja ne on vahvistettava tuensaajan sijoittautumismaassa sovellettavien kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti sekä tuensaajan tavanomaisten kustannuslaskelmamenetelmien mukaisesti; tuensaajan sisäisten kirjanpito- ja tilintarkastusmenetelmien on mahdollistettava suora vastaavuus kustannusten ja hankkeen perusteella ilmoitettujen laskujen ja vastaavien rahoitusasiakirjojen ja niiden liitteiden välillä;
- niiden on oltava sovellettavan verolainsäädännön ja sosiaalilainsäädännön mukaisia;
- niiden on oltava kohtuullisia ja perusteltuja ja niiden on noudatettava hyvän taloushallinnon vaatimusta erityisesti taloudellisuuden ja tehokkuuden suhteen;

ja

- niiden on täytynyt syntyä hankkeen keston aikana.

--

2. Tukikelvottomia kustannuksia ovat muun muassa seuraavat:

--

- menot, jotka eivät ole tarpeellisia tai jotka ovat perusteettomia;

--

- kaikki muut kustannukset, jotka ovat syntyneet tai jotka on korvattu erityisesti toisen yhteisön, kansainvälisen tai kansallisen hankkeen perusteella.

--

II.23 artikla. Kustannusten perustelut

Tukikelpoiset kustannukset korvataan, kun tuensaaja perustelee ne.

Osallistujan on tätä varten säilytettävä säännöllisesti ja sijoittautumisvaltionsa tavallisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti hankkeen kirjanpito ja asianmukainen asiakirja-aineisto osoittaakseen ja perustellakseen yksityiskohtaisesti sen tilivienteihin sisältyvät kulut ja ajan. Tämä kirjanpito on säilytettävä viiden vuoden ajan lopullisesta maksupäivästä lukien. Kaikki rahoitussopimukseen perustuva työaika on rekisteröitävä koko hankkeen keston ajan ja enintään

kahden kuukauden kaudelta hankkeen päättymisestä lukien; osallistujan II.3.b artiklan mukaisesti taikka osallistujan asianmukaisesti valtuuttaman rahoitusjohtajan nimeämän töistä vastuussa olevan henkilön on vahvistettava tämä aika.

Asiakirja-aineiston on oltava täsmällinen, täydellinen ja tuloksetas.

--

II.26 artikla. Maksutavat

--

6. Kaikkiin maksuihin voidaan kohdistaa tilintarkastus tai niitä voidaan tarkastella uudelleen tai niitä voidaan tarkistaa tai ne voidaan periä takaisin tilintarkastuksen tai uudelleentarkastelun tulosten perusteella.

--

II.28 artikla. Rahoitustarkastus

1. Komissio voi aloittaa tuensaajaa koskevan tilintarkastuksen milloin tahansa hankkeen täytäntöönpanon aikana ja viiden vuoden ajan loppumaksun suorittamisesta lukien. Tuensaajaa koskevan tilintarkastuksen katsotaan alkaneen päivänä, jona tuensaaja saa komission sille tästä osoittaman vastaanottoilmoituksella varustetun kirjatun kirjeen.

Tilintarkastuksen voivat suorittaa ulkoiset tilintarkastajat taikka komission yksiköt, mukaan lukien Euroopan petostentorijuntavirasto. Kaikki nämä tarkastukset on toteutettava luottamuksellisuusperiaatetta noudattaen.

2. Tuensaajien on annettava suoraan komission käyttöön kaikki sen taikka sen valtuuttaman edustajan vaatimat yksityiskohtaiset tiedot sen tarkistamiseksi, että rahoitussopimusta hallinnoidaan oikein, että se on pantu täytäntöön sen määräysten mukaisesti ja kustannukset on kohdennettu asianmukaisesti.
3. Tuensaajat valvovat, että komissio tai mikä tahansa komission nimeämä ulkoinen yksikkö voi kohtuullisena aikana tutustua erityisesti tuensaajien toimitiloihin, hankkeeseen liittyvään tuensaajien henkilöstöön, tämän liitteen II.23 artiklassa tarkoitettuun ja tilintarkastuksen suorittamiseksi tarpeelliseen asiakirja-aineistoon, mukaan lukien hankkeeseen liittyvien henkilöiden henkilökohtaiset palkkatiedot, kirjanpitoliedot, data ja laitteisto. Näissä puitteissa komissio tai mikä tahansa sen valtuuttama ulkoinen yksikkö voi vaatia, että tiedot annetaan sille asianmukaisessa muodossa esimerkiksi kustannusten tukikelpoisuuden tarkistamiseksi.

--

5. Komissio toteuttaa tilintarkastuksen päätelmien perusteella kaikki tarpeellisiksi katsomansa toimenpiteet, mukaan lukien sen suorittamien maksujen takaisin perimisen kokonaisuudessaan tai osittain, sekä määrää kaikki sovellettavat seuraamukset.

--

II.30 artikla. Korvaaminen komissiolle ja takaisin periminen

1. Kun määrä, jonka komissio on maksanut koordinaattorille kaikkien maksujen vastaanottajana, on perittävä takaisin tämän rahoitussopimuksen määräysten nojalla, kyseessä oleva tuensaaja maksaa komissiolle kyseessä olevan summan komission täsmentämien yksityiskohtien ja päivämäärän mukaisesti.
2. Jos velvollisuutta maksaa erääntynyt määrä ei ole noudatettu komission vahvistamana päivänä, summaa korotetaan II.5(5) artiklassa vahvistetun korkokannan mukaisesti. Viivästyskorot kerääntyvät maksamiselle määrätystä päivästä lukien, tämä päivä pois lukien, siihen päivään asti, jona komissio saa koko erääntyneen määrän, tämä päivä mukaan lukien.

--

4. Tuensaajat ymmärtävät, että komissio voi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 256 artiklan nojalla tehdä täytäntöönpanopäätöksen, jolla muille henkilöille kuin valtioille asetetaan rahamääräinen velvollisuus.”
- 15 Kyseessä oleviin sopimukseen sovellettavasta laista FP6-sopimusten 12 artiklassa määrätään, että ”tähän sopimukseen sovelletaan Belgian lakia”.
- 16 Samoin eTEN-sopimusten 5 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”tähän tukisopimukseen sovelletaan Belgian lakia”.
- 17 CIP-sopimuksen 10 artiklan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että ”tähän rahoitussopimukseen sovelletaan sen omia määräyksiä, [CIP:iä] koskevia yhteisön keskeisiä toimia, Euroopan yhteisöjen talousarvioon sovellettavaa rahoitusasetusta sekä sen yksityiskohtaisia soveltamissääntöjä, muita yhteisön oikeuden säännöksiä ja toissijaisesti Belgian oikeutta”.
- 18 FP6-sopimusten 13 artiklassa on tuomioistuimen toimivaltaa koskeva välityslauseke, jonka mukaan unionin yleisellä tuomioistuimella tai unionin tuomioistuimella on tapauskohtaisesti toimivalta ratkaista yhteisön ja sopimuspuolten väliset riita-asiat, jotka koskevat näiden sopimusten pätevyyttä, soveltamista tai tulkintaa.
- 19 Vastaavasti on määrätty eTEN-sopimusten 5 artiklan 2 kohdassa sekä CIP-sopimuksen 10 artiklan kolmannessa alakohdassa.

B Kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpano ja tilintarkastus

- 20 Komissio suoritti 8.2.–12.2.2010 kyseessä olevia sopimuksia koskevan rahoitustarkastuksen kantajan toimitiloissa.
- 21 Ennen tämän tilintarkastuksen suorittamista komissio oli jo maksanut yhteisön rahoitustuen viimeisen osuuden kantajalle tiettyjen kyseessä olevien sopimusten osalta.
- 22 Kyseessä ovat ensinnäkin kolme sopimusta, joita säännellään FP6-ehdoin, eli Access-eGOV -sopimus, eABILITIES-sopimus ja Emerge-sopimus, joiden osalta yhteisön rahoitustuen viimeinen erä oli maksettu vastaavasti 15.12., 30.9. ja 30.10.2009. Komissio oli hyväksynyt lopullisesti kantajan suorittaman näiden kolmen sopimuksen täytäntöönpanon vastaavasti 13.7.2009, 17.3.2009 ja 15.5.2010.

- 23 Toiseksi kyseessä ovat eTEN-ehdoin säännellyt sopimukset eli Navigabile- ja Euridice-sopimukset, joiden osalta mainittu maksu on suoritettu vastaavasti 28.1.2009 ja 28.12.2007. Komissio oli hyväksynyt lopullisesti kantajan suorittaman näiden kahden sopimuksen täytäntöönpanon 8.12.2008 ja 27.3.2007.
- 24 Tilintarkastuspäivänä muut kyseessä olevat sopimukset olivat eri täytäntöönpanovaiheissa.
- 25 CIP-ehdoin säännellyn sopimuksen eli T-Seniority-sopimuksen osalta komissio oli maksanut kantajalle 23.2.2009 hankkeen koordinaattorin välityksellä yhteisön rahoitustuen ensimmäisen osuuden, jonka määrä oli 43 934,90 euroa. Kantaja oli ilmoittanut 1.3.2010 päivätyllä kirjeellä T-Seniority-hankkeen koordinaattorille vetäytyvänsä yhteenliittymästä tästä päivästä lukien.
- 26 FP6-ehdoin säänneltyjen kolmen muun sopimuksen eli Ask-It-sopimuksen, EU4ALL-sopimuksen ja Enable-sopimuksen osalta tilanne oli seuraava.
- 27 Komissio oli Ask-It-sopimuksen puitteissa maksanut kantajalle tarkoitettua yhteisön rahoitustuesta neljä ensimmäistä erää, joista viimeisin erä oli maksettu 27.5.2008. Mainitun tuen viimeistä erää ei vielä ollut maksettu. Yhteenliittymä oli lähettänyt komissiolle viimeiset suoritteet 21.7.2009.
- 28 Komissio oli maksanut kantajalle EU4ALL-sopimuksen puitteissa yhteisön rahoitustuen kaksi ensimmäistä erää 4.4.2007 ja 19.1.2009. Yhteenliittymän hankkeen kolmannen viitekauden puitteissa esittämien kertomusten tarkastelun johdosta komissio oli lähettänyt tämän hankkeen koordinaattorille 13.1.2010 kirjeen, jossa se ilmoitti, että nämä kertomukset hyväksyttäisiin sillä edellytyksellä, että yhteenliittymä esittelee seuraavalle ajanjaksolle ohjelman täytäntöönpanosuunnitelman, joka sisältää tietyn määrän suorituksia ja tehtäviä koskevia muutoksia. Komissio antoi yhteenliittymälle myös kuukauden määräajan, jotta se voi ottaa huomioon komission suositukset ja esittää uuden täytäntöönpanosuunnitelman.
- 29 Tämän jälkeen komissio myönsi 29.3.2010 päivätyllä kirjeellään EU4ALL-sopimuksen puitteissa uuden kuukauden määräajan yhteenliittymälle, jotta se voi ottaa huomioon täydentävät suositukset uusien asiakirjojen esittämisen jälkeen ja esittää uuden täytäntöönpanosuunnitelman mainitut suositukset huomioon ottaen.
- 30 Sen jälkeen, kun yhteenliittymä oli esittänyt uusia asiakirjoja EU4ALL-sopimuksen puitteissa, komissio ilmoitti yhteenliittymälle 9.6.2010 päivätyllä kirjeellään katsovansa, että tämä pani hankkeen tyydyttävällä tavalla täytäntöön edellyttäen, että ennen vuoden 2010 kesäkuun loppua esitetään lisäasiakirjoja.
- 31 Kantaja muistutti 4.8.2010 päivätyllä kirjeellään komissiota siitä, ettei se ollut suorittanut maksua huolimatta siitä, että hankkeen koordinaattori oli esittänyt komission 9.6.2010 päivätyllä kirjeellään pyytämät lisäasiakirjat. Koska tämä tilanne teki rahoituksen puuttuessa mahdottomaksi EU4ALL-sopimuksessa sovitun hankkeen täytäntöönpanon, se ilmoitti komissiolle keskeyttävänsä tämän kirjeen päivämäärästä lähtien hankkeen täytäntöönpanon siihen asti, kunnes komissio täyttäisi sopimusvelvoitteensa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sopimuksesta sille johtuvia oikeuksia ja kaikkea mahdollista lisävahinkoa koskevia oikeuksia.
- 32 Komissio ilmoitti kantajalle 25.8.2010 päivätyllä kirjeellään, että se oli keskeyttänyt viimeistä viitekautta EU4ALL-sopimuksen yhteydessä vastaavan yhteisön rahoitustuen maksamisen FP6-ehtojen II.28 artiklan 8 kohdan kolmannen alakohdan perusteella.
- 33 Komissio oli maksanut Enable-sopimuksen yhteydessä kantajalle kuusi ensimmäistä sille tarkoitettua yhteisön rahoitustuen erää, joista viimeinen oli maksettu 7.6.2009.

- 34 Tämän jälkeen kantaja ilmoitti komissiolle 16.7.2010 päivätyllä kirjeellä, että koska tämä ei ollut suorittanut maksuja, kantajan oli mahdotonta jatkaa Enable-sopimuksessa sovitun hankkeen täytäntöönpanoa rahoituksen puuttuessa. Se ilmoitti komissiolle myös keskeyttävänsä tämän kirjeen päivämäärästä lähtien hankkeen täytäntöönpanon siihen asti, kunnes komissio täyttäisi sopimusveloitteensa, sanotun kuitenkin rajoittamatta sille sopimuksen mukaan kuuluvia oikeuksia ja mahdollisesti aiheutuvia lisävahinkoja koskevia oikeuksia. Se toimitti kuitenkin komissiolle kyseistä hanketta koskevan, 15.10.2010 päivätyn viimeisen rahoituskertomuksensa.
- 35 Komissio lähetti kantajalle 28.6.2010 väliaikaisen tilintarkastuskertomuksen, joka koski kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpanoa. Kantaja ilmoitti komissiolle kyseistä kertomusta koskevat huomautuksensa 30.9.2010.
- 36 Komissio ilmoitti 22.12.2010 päivätyllä kirjeellään kantajalle hyväksyneensä lopullisen tilintarkastuskertomuksen, joka oli mainitun kirjeen liitteenä, ja sen päätelmät.
- 37 Komission 22.12.2010 päivättyyn kirjeeseen liitettyssä lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa todettiin seuraavaa:
- kantaja ei ollut useana peräkkäisenä vuotena kirjannut erityisesti täsmällisiä tuloja tilikirjoihinsa ja arkistoihinsa Kreikan lain asiaa koskevien säännösten vastaisesti; tästä johtuu, ettei sen kirjanpito ollut luotettavaa eikä mitään suoraa vertailua voitu tehdä ohjelmien täytäntöönpanoon liittyvien menojen ja tulojen ja sen tilien yleisen tilanteen välillä
  - merkittävä prosenttiosuus henkilöstön läsnäoloilmoituksista sisälsi järjestelmällisesti käsin kirjoitettuja korjauksia, jotka ohjelmien johtaja oli jälkikäteen tehnyt ilman henkilöstön suostumusta; tästä oli merkittäviä seurauksia ilmoitetun työnajan osalta ja se herätti työntuntien rekisteröintiä koskevia epäilyjä
  - ohjelmien johtajan läsnäoloilmoitukset sisälsivät liioitellun määrän työtunteja, jotka sisälsivät muihin ammatillisiin tehtäviin käytettyjä tunteja
  - kantaja oli virheellisesti ilmoittanut, että ohjelmien johtaja ei ollut osallistunut komission rahoittaman ETSI STF 333 -sopimuksen täytäntöönpanoon
  - matkakulujen perustelut eivät antaneet luotettavaa ja objektiivista kuvaa näiden siirtymien olosuhteista ja niiden yhteydessä suoritetuista toiminnoista, koska suurin osa näistä matkoista ei liittynyt suoraan kyseessä oleviin ohjelmiin.
- 38 Tilintarkastuskertomuksessa pääteltiin, että näin ollen on katsottava, että kaikki menot, joita kantajalle oli syntynyt Access-eGOV-, eABILITIES-, Ask-It-, EU4ALL-, Emerge- ja Enable- sekä Navigabile-, Euridice- ja T-Seniority-ohjelmien täytäntöönpanon yhteydessä, olivat tukikelvottomia ja että kantajalle maksetut kaikki näiden sopimusten perusteella maksetut määrät on perittävä takaisin.
- 39 Tilintarkastuskertomuksessa suositeltiin todettujen rikkomisten vakavuuden perusteella myös luopumista kaikista kantajan ja komission välillä tehdyistä sopimuksista FP6-ehtojen II.16.2 artiklan, eTEN-ehtojen II.7.3 artiklan (vakava rahoitukseen liittyvä sääntöjenvastaisuus) ja II.7.4 artiklan (virheelliset ilmoitukset) ja CIP-ehtojen II.10.3 artiklan (sopimusrikkomus ja tietojen antamatta jättäminen) perusteella.

- 40 Komissio ilmoitti 22.12.2010 päivätyssä kirjeessään myös summan, joka oli palautettava kunkin kyseessä olevan sopimuksen osalta ja jonka kokonaismäärä oli 951 029,21 euroa, seuraavan taulukon muodossa:

Sopimus	Ilmoitetut kustannukset (A)	PO (B):n hyväksymät kustannukset	Tukikelpoiset kustannukset (C)	Bruttomuutos suhteessa hyväksytyihin kustannuksiin (C-B)
027020 Access-eGOV	157 438,84	157 438,84	0,00	- 157 438,84
034778 EU4ALL	115 044,16	115 044,16	0,00	- 115 044,16
035242 eABILITIES	95 287,40	95 287,40	0,00	- 95 287,40
045056 Emerge	112 308,44	112 308,44	0,00	- 112 308,44
045563 Enable	118 588,01	104 503,61	0,00	- 104 503,61
511298 Ask-It	187 120,70	184 803,16	0,00	- 184 803,16
029255 Navigabile	61 004,83	62 129,50	0,00	- 62 129,50
517506 Euridice	56 798,04	56 472,10	0,00	- 56 472,10
224988 T-Seniority	63 042	63 042	0,00	- 63 042

- 41 Komissio täsmensi tältä osin, että muutokset, jotka olivat välttämättömiä kantajalle maksettujen tukikelvottomien summien vuoksi, saattavat vaikuttaa kyseessä oleviin sopimuksiin perustuviin tuleviin maksuihin tai ne voidaan periä takaisinperintämääräyksellä.
- 42 Samassa kirjeessä komissio ilmoitti lisäksi kantajalle, että näiden muutosten täytäntöönpanon lisäksi sen yksiköt voivat laskea Euroopan unionille FP6-ehtojen II.30 artiklan perusteella maksettavan kiinteämääräisen korvauksen määrän ja lähettää tarpeen vaatiessa tätä korvausta koskevan perintämääräyksen.
- 43 Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) kuuli 4.2.2011 ohjelmien johtajaa kyseessä olevien sopimusten kohteena olevien hankkeiden toteuttamisesta ja tämän osallistumisesta niihin.
- 44 Komissio ilmoitti kantajalle 21.3.2011 osoittamassaan kirjeessä viimeksi mainitulle, että sille perusteettomasti maksetut määrät olivat seuraavat:

	Hankkeet	Tukikelpoinen kustannus/ rahoitus tilintarkastuskertomuksen mukaisesti	Perusteettomasti maksettu määrä
FP6	027020 Access-e-Gov	0,00 €	- 157 438,73 €
FP6	035242 eABILITIES	0,00 €	- 95 201,60 €
FP6	045563 Enable	0,00 €	- 81 456,96 €
FP6	511298 Ask-It	0,00 €	- 164 988,82 €
FP6	034778 EU4ALL	0,00 €	- 125 580,45 €
FP6	045056 Emerge	0,00 €	- 187 248,39 €

	Hankkeet		Tukikelpoinen kustannus/ rahoitus tilintarkastuskerto- muksen mukaisesti	Perusteettomasti maksettu määrä
ETEN	029255	Navigabile	0,00 €	- 62 129,50 €
ETEN	517506	Euridice	0,00 €	- 55 750 €
CIP	224988	T-Seniority	0,00 €	- 43 966 €
				- 643 782,81 €

- 45 Komissio ilmoitti kantajalle myös, että jos tämä ei esitä asiaa koskevia huomautuksia 15 päivän kuluessa tämän kirjeen vastaanottamisesta, sen yksiköt jatkaisivat takaisinperintämenettelyä 643 782,81 euron osalta ja että kantaja saisi kutakin hanketta kohden veloitusilmoituksen, joka sisältää ohjeet takaisinmaksun suorittamisesta komissiolle vahvistetussa määräajassa. Se täsmensi kantajalle myös, että jos tämä ei suorita maksuja kussakin veloitusilmoituksessa vahvistetussa määräajassa, takaisin maksettavaa määrää korotetaan mainitussa päätöksessä ilmoitetun korkokannan mukaisesti. Se lisäsi, että jos kokonaismäärää korkoineen ei makseta, suoritetaan joko pakkoperintä taikka tämä määrä kompensoidaan mahdollisesti saatavilla summilla. Lopuksi se totesi, että takaisinperintämääräyksen lisäksi toimivaltainen yksikkö laskee myös FP6-ehtojen II.30 artiklan perusteella kantajan maksettavaksi tulevan korvauksen määrän.
- 46 Komissio toimitti 1.4.2011 kantajalle ”oikaisutaulukon” summista, jotka sille on maksettu perusteettomasti. Mainitusta taulukosta ilmenee, että takaisin maksettava kokonaismäärä on 999 366,40 euroa eikä 643 782,81 euroa.
- 47 Komissio ilmoitti kantajalle 4.4.2011 päivätyllä kirjeellä katsovana tilintarkastuksen tulosten perusteella, että tämä oli tehnyt vääriä ilmoituksia ja syyllistynyt FP6-ehtojen II.1.11 artiklassa, eTEN-ehtojen II.1.32 artiklassa ja CIP-ehtojen II.1 artiklassa tarkoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin. Se täsmensi myös kantajalle katsovansa, että tämä on rikkonut kyseessä olevien sopimusten menojen tukikelpoisuutta koskevia määräyksiä ja että näiden rikkomisten sekä väriiden ilmoitusten tavoitteena oli saada unionilta perusteeton maksu. Näin ollen se ilmoitti kantajalle päätöksensä lopettaa FP6-ehtojen II.16.2 artiklan nojalla tämän osallistuminen Ask-It-, EU4ALL-, Emerge- ja Enable-sopimukseen kyseisen kirjeen vastaanottamisesta lukien. Se pyysi myös kantajaa toimittamaan sille 30 päivän määräajassa mainitun kirjeen saamisesta kaikki kyseiseen päivään mennessä suoritettuja töitä koskevat kertomukset ja asiakirjat, jotka sille täytyy FP6-ehtojen II.7 artiklan mukaan toimittaa Enable-sopimuksen yhteydessä. Se kiinnitti myös kantajan huomioon siihen seikkaan, että tilintarkastuksen lopullisten tulosten perusteella oli epätodennäköistä, että sille aiheutuneet menot kausilta, joita tilintarkastus ei koskenut, katsottaisiin tukikelpoisiksi.
- 48 Komissio lähetti 29.4.2011 yhdeksän perintäilmoitusta, joissa mainittiin kunkin sopimuksen osalta takaisin perittävä määrä, ja kokonaismääräksi ilmoitettiin 999 213,45 euroa. Näissä perintäilmoituksissa vahvistettiin kantajalle summien maksamiseksi 45 päivän määräaika, joka päättyi 14.6.2011 ja jonka päätyttyä näitä summia korotettaisiin kyseessä olevissa sopimuksissa määrättyillä viivästyskoroilla Euroopan keskuspankin (EKP) vahvistaman korkokannan mukaisesti 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna.
- 49 Samana päivänä komissio ilmoitti kantajalle kirjeitse, että FP6:n yhteydessä tehtyjen sopimusten perusteella maksettavan korvauksen kokonaismäärä on 70 471,47 euroa. Se totesi myös, että näiden sopimusten yleisten ehtojen II.30 artiklassa määrätyn mallin mukaisesti saatua määrää oli suhteellisuusvaatimusten huomioon ottamiseksi pienennetty 10 prosenttiin ennen tilintarkastusta maksetun tuen määrästä.

50 Tältä osin komissio esitti liitteenä seuraavan taulukon:

Hanke		Maksettu tarkastettu ajanjakso	Ennen tilintarkastusta pyydetty rahoitus	Yli-ilmoitus%	Vahingonkorvauksen määrän raja*
027020	Access-e-Gov	1–3	157 438,84 €	100 %	15 743,87 €
035242	eABILITIES	1–2	95 287,40 €	100 %	9 520,16 €*
045563	Enable	1–2	59 732,95 €	100 %	5 973,30 €
511298	Ask-It	1–3	171 434,65 €	100 %	16 498,88 €*
034778	EU4ALL	1–2	115 044,16 €	100 %	11 504,42 €
045056	Emerge	1–2	112 308,44 €	100 %	11 230,84 €
					70 471,47 €

1

Määrä, joka on rajoitettu 10 prosenttiin hankkeiden rahoituskoordinaattorin maksamasta rahoitustuesta (95 201,60 € eABILITIES- ja 164 988,02 € Ask-It-ohjelmalle)

- 51 Määrä, joka on rajoitettu 10 prosenttiin hankkeiden rahoituskoordinaattorin maksamasta rahoitustuesta (95 201,60 € eABILITIES- ja 164 988,02 € Ask-It-ohjelmalle) Samassa kirjeessä komissio ilmoitti myös, että mikäli kantaja ei esitä huomautuksia 30 päivän kuluessa mainitun kirjeen vastaanottamisesta, lähetetään 70 471,47 euron suuruinen veloitusilmoitus FP6-ehtojen II.31 artiklan mukaisesti. Se täsmensi lisäksi, että jos maksettavaa summaa ei ole maksettu veloitusilmoituksessa vahvistetussa määräajassa, tätä summaa korotetaan viivästyskoroilla mainitussa ilmoituksessa ilmoitetun korkokannan mukaisesti.
- 52 Komissio lähetti 20.6.2011 yhteisön ja kantajan välillä Access-eGOV-, eABILITIES-, Ask-It-, EmERGE- ja Enable-hankkeita varten tehtyjen sopimusten perusteella kuusi veloitusilmoitusta, joissa vahvistettiin niiden summien, jotka kantajan oli maksettava kiinteämääräisenä korvauksena FP6-ehtojen II.30 artiklan nojalla, kokonaismääräksi 70 471,47 euroa. Komissio vahvisti määräajaksi, jonka kuluessa kantajan täytyi maksaa kyseessä olevat summat, 4.8.2011.

Menettely ja asiaosaisten vaatimukset

- 53 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 31.1.2011 jättämällään kannekirjelmällä.
- 54 Komissio toimitti 13.5.2011 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon vastakanteen sisältäneen vastineensa.
- 55 Kantaja toimitti vastauskirjelmänsä 17.8.2011 ja komissio vastaajan vastauksensa 14.11.2011 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon.
- 56 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

- ”toteaa, ettei se ole rikkonut FP6-ehtojen II.16.2 artiklaa (vakava rahoituksellinen sääntöjenvastaisuus) eikä eTEN-ehtojen II.7.4 artiklaa (väärät ilmoitukset) eikä CIP-ehtojen II.10.3 artiklaa (sopimusrikkomus ja tietojen antamatta jättäminen)”
  - ”toteaa, että komissio on rikkonut kyseessä olevia sopimuksia kiistäessään kantajan menojen tukikelpoisuuden”
  - toteaa, että 932 362,44 euron suuruiset menot, jotka se on esittänyt komissiolle Access-eGOV-, eABILITIES-, Ask-It-, EU4ALL-, Emerge- ja Enable-sopimusten sekä Navigabile-, Euridice- ja T-Seniority-sopimusten yhteydessä, ovat tukikelpoisia ja ettei sillä ole velvollisuutta palauttaa komission myöntämiä summia
  - ”toteaa, että komission viivästys EU4ALL-, Ask-It- ja Enable-sopimuksia koskevien tukien viimeisten erien maksussa merkitsee sitä, että se on laiminlyönyt sopimusvelvoitteensa”
  - toteaa, että komissiolla on velvollisuus maksaa sille 52 584,05 euroa tämän kannekirjelmän tiedoksi saamisesta laskettavine korkoineen menoista, joita sille on aiheutunut EU4ALL-sopimuksen yhteydessä
  - toteaa, että komissiolla on velvollisuus maksaa sille 20 678,61 euroa tämän kannekirjelmän tiedoksi saamisesta laskettavine korkoineen menoista, joita sille on aiheutunut Ask-It-sopimuksen yhteydessä
  - toteaa, että komissiolla on velvollisuus maksaa sille 11 693,05 euroa tämän kannekirjelmän tiedoksi saamisesta laskettavine korkoineen menoista, joita sille on aiheutunut Enable-sopimuksen yhteydessä
  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 57 Kantaja luopui vastauskirjelmässään vaatimustensa neljänneestä osasta Enable-sopimuksen osalta ja vaatimustensa seitsemänneestä osasta. Se on lisäksi vaatinut, että unionin yleinen tuomioistuin
- pääasiallisesti jättää komission vastakanteen tutkimatta
  - toissijaisesti hylkää komission vastakanteen perusteettomana.
- 58 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- vastakanteen vaatimusten mukaisesti velvoittaa kantajan palauttamaan sille veloitusilmoituksissa mainitut summat, joiden yhteismäärä on 999 213,45 euroa, 15.6.2011 alkaen EKP:n vahvistaman korkokannan mukaisesti laskettavine korkoineen 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna, kantajan saamia rahoitustukia vastaavasti, sekä 70 471,47 euron summan kyseisessä veloitusilmoituksessa vahvistetun määräajan tuloksettomasta päättymispäivästä lukien laskettavine, edellä tarkoitetun korkokannan mukaisine korkoineen; tämä summa vastaa FP6-sopimukseen perustuvaa korvausta
  - hylkää kantajan kanteen
  - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 59 Komissio on täsmentänyt vastaajan vastauskirjelmässään, että FP6-sopimukseen perustuvaa korvausta vastaavaa 70 471, 47 euron summaa on korotettava EKP:n korkokannan mukaisesti 3,5 prosenttiyksiköllä lisättynä 5.8.2011 lukien.

- 60 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn, ja se on työjärjestyksensä 64 artiklassa säädettyinä prosessinjohtotoimena kehottanut kantajaa yhtäältä esittämään eri asiakirjoja ja toisaalta vastaamaan kirjallisesti kysymyksiin. Kantaja on noudattanut tätä kehoitusta määräajassa.
- 61 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 4.7.2011 pidetyssä istunnossa.

Oikeudellinen arviointi

- 62 Aluksi on muistutettava, että SEUT 272 artiklan mukaan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla. SEUT 256 artiklan 1 kohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena SEUT 272 artiklassa tarkoitetut kanteet.
- 63 Nyt käsiteltävässä asiassa FP6-sopimusten 13 artiklan, eTEN-sopimusten 5 artiklan 2 kohdan ja CIP-sopimuksen 10 artiklan kolmannen alakohdan mukaan unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kaikki yhteisön ja sopimuspuolten väliset erimielisyydet mainittujen sopimusten pätevydestä, tulkinnasta ja soveltamisesta.

A Riidan laajuus

- 64 On täsmennettävä, että asianosaisten välinen riita koskee niiden sopimussuhteita koskevaa kahta eri näkökulmaa.
- 65 Ensinnäkin asianosaiset ovat eri mieltä kantajan komissiolle esittämien menojen tukikelpoisuudesta kyseessä olevien sopimusten yhteydessä sekä tästä johtuvasta velvollisuudesta maksaa takaisin kaikki ne summat, jotka on maksettu kantajalle mainittujen menojen perusteella, sekä kiinteämääräinen korvaus.
- 66 Kantaja vaatii vaatimustensa kolmannessa osassa unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä toteamaan, että ne menot, jotka se on esittänyt komissiolle kyseessä olevien sopimusten yhteydessä, ovat tukikelpoisia ja ettei sillä näin ollen ole velvollisuutta maksaa komissiolle takaisin summia, jotka tämä on maksanut kantajalle mainittujen sopimusten yhteydessä.
- 67 On todettava myös, että kantaja on vastauskirjelmässään vaatinut komission vastavaatimusten hylkäämistä; näillä se vaatii, että kantaja veloitetaan maksamaan 29.4. ja 20.6.2011 päivätyissä veroitusilmoituksissa mainitut summat mainituissa ilmoituksissa määritettyine korkoineen.
- 68 Toiseksi asianosaiset ovat eri mieltä myös komission velvollisuudesta suorittaa EU4ALL- ja Ask-It-sopimukseen perustuvat viimeiset maksut.
- 69 Kantaja vaatii viidennellä ja kuudennella vaatimuksellaan unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että komissiolla on velvollisuus maksaa sille 52 584,05 euron summa korkoineen EU4ALL-sopimuksen puitteissa syntyneinä menoina sekä 20 678,61 euron summa samoin korkoineen Ask-It-sopimuksen puitteissa syntyneinä menoina; komissio vastustaa tätä ja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta hylkäämään kantajan kanteen.
- 70 Kantaja vaatii vaatimustensa ensimmäisellä ja toisella osalla unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä toteamaan, että toisin kuin komissio väittää, se ei ole laiminlyönyt FP6-ehtojen II.16.2 artiklasta, eTEN-ehtojen II.7.4 artiklasta sekä CIP-ehtojen II.10.3 artiklasta johtuvia sopimusvelvoitteitaan ja että kiistämällä näiden menojen tukikelpoisuuden komissio on laiminlyönyt sopimusvelvoitteensa.

- 71 Kantaja vaatii samoin vaatimustensa neljännellä osalla unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että komission viivästys EU4ALL- ja Ask-It-ohjelmiin liittyvien sopimusten viimeisten tukimaksujen maksamisessa merkitsee sitä, että se on laiminlyönyt sopimusvelvoitteensa.
- 72 On kuitenkin todettava, etteivät tällaiset vaatimukset itsessään muodosta päävaatimuksia sellaisinaan, vaan ne liittyvät itse asiassa väitteisiin, jotka kantaja on esittänyt kanteen tueksi ja joita tutkitaan kantajan vaatimusten kolmatta, viidettä ja kuudetta osaa koskevien päätelmien yhteydessä.

B Riita-asiaan sovellettavat oikeussäännöt

- 73 Unionin yleisen tuomioistuimen, jonka ratkaistavaksi asia on jätetty välityslausekkeen perusteella SEUT 272 artiklan nojalla, on ratkaistava riita-asia sopimukseen sovellettavan kansallisen aineellisen oikeuden perusteella (ks. vastaavasti asia 426/85, komissio v. Zoubek, tuomio 18.12.1986, Kok., s. 4057, 4 kohta) eli nyt käsiteltävässä asiassa Belgian lainsäädännön mukaan, jolla säännellään kyseessä olevia sopimuksia FP6-sopimusten 12 artiklan, eTEN-sopimusten 5 artiklan 1 kohdan ja CIP-sopimuksen 10 artiklan kolmannen alakohdan mukaan.
- 74 Tältä osin on täsmennettävä sopimusten täytäntöönpanoa Belgian oikeudessa koskevat säännöt.
- 75 Belgian siviililain 1134 §:ssä säädetään, että ”lainmukaisesti tehdyt sopimukset velvoittavat lain tavoin niitä, jotka ovat ne tehneet” (ensimmäinen alakohta) ja ”ne voidaan kumota vain sopimuspuolten molemminpuolisella suostumuksella tai laissa sallituista syistä” (toinen alakohta).
- 76 Mainitun lain 1134 §:n kolmannessa alakohdassa säädetään, että sopimukset on pantava täytäntöön lojaliteettiperiaatetta noudattaen. Saman lain 1135 §:ssä säädetään, että ”sopimukset velvoittavat paitsi siihen, mitä niissä on mainittu, myös sen mukaan, mitä kohtuuden, tavan tai lain mukaan velvoitteesta sen luonteen perusteella seuraa”, ja siinä ilmaistaan siten myös sopimusten täytäntöönpanoa koskeva lojaliteettiperiaate.
- 77 Jos sopimuksen täytäntöönpanosta tulee riita, todistustaakkaa säännellään Belgian siviililain 1315 §:n säännöksillä, joissa todetaan seuraavaa:

”Sen, joka vaatii veloitteen täytäntöönpanoa, on näytettävä se toteen.

Vastavuoroisesti sen, joka väittää olevansa vapautettu sopimusvelvoitteesta, on näytettävä toteen maksu tai seikka, joka saa aikaan tämän veloitteen lakkaamisen.”

- 78 Sen yleisesti hyväksytyyn oikeusperiaatteen mukaan, että kukin tuomioistuin soveltaa omaa työjärjestystään, tuomioistuimen toimivaltaa samoin kuin vaatimusten tutkittavaksi ottamista – riippumatta siitä, onko kantaja tai vastaaja ne esittänyt ne – arvioidaan ainoastaan unionin oikeuden perusteella (ks. vastaavasti edellä 73 kohdassa mainittu asia komissio v. Zoubek, tuomion 10 kohta ja asia C-209/90, komissio v. Feilhauer, tuomio 8.4.1992, Kok., s. I-2613, 13 kohta).
- 79 Kantajan vaatimusten eri osia ja komission vastavaatimuksia on tutkittava näiden näkökohtien valossa.

C Kantajan vaatimusten kolmas osa

- 80 Kantaja väittää vaatimustensa kolmannessa osassa, että komissio on virheellisesti kieltäytynyt katsomasta tukikelpoisiksi kaikki kustannukset, joiden korvaamista kantaja oli vaatinut siltä.

81 Osoittaakseen, että tämä väite on perusteltu, kantaja esittää kahdenlaisia väitteitä. Ensimmäiset niistä liittyvät komission lopullisessa tilintarkastuspäätöksessä esittämiin toteamuksiin, joiden perusteella se on katsonut kyseessä olevien sopimusten puitteissa esitetyt menot tukikelvottomiksi. Toiset koskevat tilintarkastuksen suorittamisen laatua ja edellytyksiä.

1. Tilintarkastuskertomuksen toteamukset, joilla perustellaan menojen tukikelvottomuus

82 Kantaja esittää useita väitteitä, jotka koskevat tilintarkastuskertomukseen sisältyviä toteamuksia, joiden perusteella komissio on päättänyt kyseessä olevat sopimusrikkomukset ja näin ollen kaikkien mainittujen sopimusten puitteissa esitettyjen menojen tukikelvottomuuden sekä kantajan velvollisuuden palauttaa sille perusteettomasti maksetut summat.

83 Tältä osin on muistettava, että edellä 73–77 kohdassa esiin tuotujen periaatteiden mukaisesti FP6-ehtojen II.19 artiklasta, eTEN-ehtojen II.16 artiklasta ja CIP-ehtojen II.20 artiklasta yhtäältä ja nyt käsiteltävässä asiassa sovellettavasta Belgian siviililain 1315 §:stä toisaalta johtuu, että kustannukset, joihin kantaja vetoaa, voidaan korvata sille vain sillä edellytyksellä, että se on perustellut niiden tosiasiallisuuden, niiden yhteyden kyseessä oleviin sopimuksiin ja viimeksi mainituissa asetettujen muiden tukikelpoisuuskriteerien noudattamisen (ks. vastaavasti asia T-68/99, Toditec v. komissio, tuomio 16.5.2001, Kok., s. II-1443, 94 ja 95 kohta). Jos tällaiset perustelut esitetään, komission on osoitettava, että ne on hylättävä.

–a) Kantajan tapa pitää tilikirjoja

84 Kantaja väittää lähtökohtaisesti, että sen tilikirjat olivat luotettavia, että niitä pidettiin asiassa sovellettavan Kreikan lainsäädännön mukaisesti ja että niiden avulla voitiin suorittaa FP6-ehtojen II.19 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, CIP-ehtojen II.20 artiklan 1 kohdassa ja II.23 artiklassa sekä eTEN-ehtojen II.16 artiklassa määrätty tilien täsmäytys yhtäältä kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoitettujen kustannusten ja saatujen tulojen sekä toisaalta sen yleisen toiminnan välillä.

85 Tältä osin on todettava aluksi, että kantajan tilikirjoissa todettujen sääntöjenvastaisuuksien osalta tilintarkastuskertomuksesta ilmenee, että tarkastajien pyynnöstä kantaja yksilöi useita virheitä sen tilikirjoissa, muun muassa kahden 63 000 euron ja 11 000 euron suuruisen maksun kirjaamisen puuttumisen; nämä summat oli saatu Access-eGOV-hankkeen ja erään toisen hankkeen, joka ei ollut tilintarkastuksen kohteena, yhteydessä.

86 Tilintarkastuskertomuksesta ilmenee myös, että tarkastajien toiseen pyyntöön, jonka tarkoituksena oli, että kantaja toimittaisi näille kaikkia tarkastettuja vuosia koskevan vuotuisen tilinpäätöksen, kantaja vastasi, ettei sillä ollut lakisääteistä velvollisuutta vahvistaa tällaisia asiakirjoja mutta että ne olisivat joka tapauksessa saatavilla pienen tarkistuksen jälkeen. Tämä tarkistus oli tuonut esiin virheitä tilikirjoissa tiettyjen menojen kirjaamisen osalta. Näin ollen kantajaa pyydettiin esittämään tilikirjojen uusi versio. Tilikirjoihin suoritetuista korjauksista huolimatta tarkastajat olivat todenneet, että niille esitettyjen tilinpäätösten perusteella ei voitu täsmäyttää kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoitettuja kustannuksia ja suoritettuja maksuja sekä kantajan tilikirjoihin merkittyjä tuloja ja menoja. Kantajan vuoden lopun pankin tiliotteiden täsmäyttäminen tilintarkastajille toimitettujen vuotuisten tilinpäätösten kanssa oli myös johtanut merkittävien eroavaisuuksien havaitsemiseen näissä asiakirjoissa. Kantaja oli myös toimittanut useita viikkoja paikan päällä suoritettua tarkastuksen jälkeen uusia eri tilien täsmäytyksiä osoittaakseen, etteivät tilikirjat olleet aineellisesti virheellisiä ja että niitä voitiin yhä käyttää luotettavana perustana sille, että tilintarkastajat voivat antaa lausuntonsa kustannusten tukikelpoisuudesta. Tilintarkastuskertomuksesta ilmenee myös, että tarkastajien mukaan kaikki nämä virheet johtuivat suurelta osin vuosien kuluessa käytetyistä eri kirjanpitoperiaatteista. Siten jotkin tulot ja menot oli kirjattu laskun lähettämispäivänä, kun taas toiset oli kirjattu maksupäivänä.

- 87 Tilintarkastuskertomus sisältää lisäksi taulukon, josta ilmenee alun perin kantajan tilikirjoihin kirjattujen tulojen ja tarkistettujen tulojen välinen ero, joka oli - 20 936,04 euroa vuonna 2005, + 74 060, 08 euroa vuonna 2006, -300 euroa vuonna 2007 ja - 8 034,90 euroa vuonna 2008. Menojen osalta erot olivat - 750,63 euroa vuonna 2004, - 175,70 euroa vuonna 2006 ja - 490,74 euroa vuonna 2007.
- 88 Vuoden 2006 osalta todettu tuloja koskeva ero vastasi tilintarkastuskertomuksen mukaan sitä, ettei kantajan tilikirjoihin ollut kirjattu kahta komission suorittamaa maksua, joista ensimmäinen oli 63 000 euron suuruinen määrä Access-eGOV-hanketta varten ja toinen 11 000 euron suuruinen määrä toista hanketta varten.
- 89 Tästä on todettava, ettei kantaja kiistä tarkastajien toteamia eroja menojen ja tulojen määrissä vuosina 2004–2008 niissä tilikirjoissa, jotka kantaja oli alun perin antanut tarkastajien käyttöön, ja komission tilintarkastajien tarkastuksen päätteeksi esiin tuomien epä johdonmukaisuuksien vuoksi tarkistettujen menojen ja tulojen määrissä.
- 90 Sen arvioimiseksi, ovatko nämä erot sellaisia, että ne voivat horjuttaa kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa esittämien menojen tukikelpoisuutta, on muistutettava, että FP6-ehtojen II.19 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla hankkeen toteuttamiseksi esitettyjen tukikelpoisten kustannusten ”on oltava kirjattuja sen sopimuspuolen, jolle ne ovat aiheutuneet, kirjanpitoon [ja] kustannusten ja tulojen kirjaamisessa käytettävien kirjanpitomenettelyiden on oltava sopimuspuolen sijoittautumisvaltion kirjanpitosääntöjen mukaiset ja niiden on mahdollistettava hankkeen täytäntöönpanosta aiheutuneiden kustannusten ja tulojen ja sopimuspuolen kaikkea toimintaa koskevien tilien yleiskuvan täsmäyttäminen.
- 91 eTEN-ehtojen II.16 artiklassa määrätään seuraavaa:
- ”Tukikelpoiset kustannukset korvataan, jos osallistuja perustelee ne. Tätä varten osallistujalla on velvollisuus säilyttää säännöllisesti ja sen sijoittautumisvaltion tavanomaisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti hankkeeseen liittyvä kirjanpito ja asianmukainen asiakirja-aineisto sen tilivienteihin sisältyvien kulujen ja aikojen yksityiskohtaiseksi perustelemiseksi. Asiakirja-aineiston on oltava täsmällinen, täydellinen ja tuloksekas.”
- 92 CIP-ehtojen II.20 artiklassa määrätään, että tukikelpoisten kustannusten on oltava ”yksilöitävissä ja todennettavissa, ne on kirjattava tuensaajan kirjanpitoon ja ne on vahvistettava tuensaajan sijoittautumismaassa sovellettavien kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti sekä tuensaajan tavanomaisten kustannuslaskelmamenetelmien mukaisesti; tuensaajan sisäisten kirjanpito- ja tilintarkastusmenetelmien on mahdollistettava suora vastaavuus kustannusten ja hankkeen perusteella ilmoitettujen laskujen ja vastaavien rahoitusasiakirjojen ja niiden liitteiden välillä”.
- 93 CIP-ehtojen II.23 artiklassa määrätään lisäksi seuraavaa:
- ”Tukikelpoiset kustannukset korvataan, kun tuensaaja perustelee ne. Osallistujan on tätä varten säilytettävä säännöllisesti ja sijoittautumisvaltionsa tavallisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti hankkeen kirjanpito ja asianmukainen asiakirja-aineisto osoittaakseen ja perustellakseen yksityiskohtaisesti sen tilivienteihin sisältyvät kulut ja ajan. Tämä kirjanpito on säilytettävä viiden vuoden ajan lopullisesta maksupäivästä lukien. Kaikki rahoitussopimukseen perustuva työaika on rekisteröitävä koko hankkeen keston ajan ja enintään kahden kuukauden kaudelta hankkeen päättymisestä lukien; osallistujan II.3.b artiklan mukaisesti taikka osallistujan asianmukaisesti valtuuttaman rahoitusjohtajan nimeämän töistä vastuussa olevan henkilön on vahvistettava tämä aika. Asiakirja-aineiston on oltava täsmällinen, täydellinen ja tuloksekas”

94 Näistä määräyksistä johtuu, että jotta kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa esittämää kustannusta pidettäisiin tukikelpoisena, sen on muun muassa oltava kirjattu kantajan sijoittautumisvaltionsa eli Helleenien tasavallan lainsäädännön mukaisesti pitämiin tileihin. Lisäksi kantajien tilien avulla on oltava mahdollista FP6-sopimusten tapauksessa suorittaa tilien täsmäytys, jonka avulla voidaan vertailla suoraan hankkeen toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia ja saatuja tuloja kantajan kokonaisliiketoimintaan liittyvien tilien yleisen tilan kanssa ja eTEN- ja CIP-sopimusten tapauksessa vertailla suoraan näitä kustannuksia komissiolle annettujen rahoitusilmoitusten kanssa.

95 Ensinnäkin siitä kysymyksestä, onko kantaja nyt käsiteltävässä asiassa rikkonut sen tilikirjojen pitämiseen sovellettavan Kreikan oikeuden säännöksiä, on todettava, että 22.12.2010 päivätyn lopullisen tilintarkastuskertomuksen sivulla 19 tarkastajat toteavat vain Helleenien tasavallan tili- ja rekisterilain (Proedriko diatagma yp'arithmon 186 – kodikas vivlion kai stihion, jäljempänä CLR) 17 §:n 1 momentin rikkomisen. Komission kirjelmistä ilmenee kuitenkin, että tämä väittää lisäksi, että kantajan tilejä on pidettävä CLR:n 30 §:n 4 momentin perusteella epätarkkoina ja niiden on katsottava aiheuttavan kantajan tulosten kirjanpidon ulkopuolisen määrittämisen, josta säädetään Helleenien tasavallan tuloverolain (Nomos yp'arithmon 2238 – Kyrosi tou kodika forologias isodimatos, jäljempänä CIR) 32 §:n 1 ja 2 momentissa, sekä lisäveron maksamisen CIR 86 §:n mukaisesti.

96 Tältä osin on todettava, että asianosaisten kesken on kiistatonta, että kantaja kuuluu CLR:n 6 §:ssä tarkoitettuun toiseen tilikirjaluokkaan; kyseisessä säännöksessä säädetään seuraavaa:

”1. Toiseen luokkaan kuuluvan toimijan on ammattiaan harjoittaakseen pidettävä tuloistaan ja menoistaan kirjaa, jonka eri sarakkeisiin se kirjaa:

- a) tositteen lajin, sen järjestysnumeron ja sen lähetys- tai vastaanottamispäivän – –
- b) tavaroiden myynnistä – –, palvelujen suorittamisesta ja muista liiketoimista saadut bruttotulot,
- c) hyödykkeiden kaikki hankintamenot – –, palvelujen hankintaa koskevat menot, yleiskulut ja muut liiketoimet – –

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettun kunkin liiketoimen määrä esitetään yksityiskohtaisesti tilikirjan erityissarakkeissa taikka luetteloissa tuloverotuksen ja arvonlisäverotuksen vaatimusten mukaisesti. Tämä yksityiskohtainen esittely on tehtävä tuloilmoitusten esittämistä koskevan määräajan päättymiseen mennessä – –”

97 Kantaja ei kiistä sitä, että CLR:n 17 §:n, jonka otsikko on ”Tilikirjojen ajan tasalle saattamisen määräaika”, 1 momentissa säädetään, että ”toiseen luokkaan kuuluvat – – tilikirjat saatetaan ajan tasalle tapauskohtaisesti tositteen lähettämistä tai vastaanottamista seuraavan kuukauden 15:nteen päivään mennessä”.

98 Asianosaisten kesken on lisäksi riidatonta, että CLR:n 30 §:ssä, jonka otsikko on ”Tilikirjojen ja rekisterien pätevyys ja todistusvoima”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tämän pykälän seuraavien momenttien säännöksissä toisin todeta, tämän lain soveltamisalaan kuuluvien tilikirjojen ja rekisterien pätevyys ja luotettavuus ei vaikuta sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien toteaminen niissä, ja toimivaltaisen verotoimiston johtajalla on velvollisuus tunnustaa niistä ilmenevät tulokset toimijoiden verovelvoitteita määritettäessä. Ellei päinvastaisissa erityissäännöksissä muuta säädetä, edellä tarkoitettujen sääntöjenvastaisuudet tai laiminlyönnit johtavat vain niiden laatua ja laajuutta vastaaviin taloudellisiin ja hallinnollisiin seuraamuksiin tilikirjoista ilmenevien määrien mukaisesti.

2. Tilikirjoja ja rekistereitä pidetään puutteellisina tai epätäsmällisinä ja ne johtavat verotettavan alan kirjanpidon ulkopuoliseen määrittämiseen tarpeen vaatiessa ainoastaan jäljempänä 3, 4, 6 ja 7 momentissa säädettyissä tapauksissa.

3. Toisen ja kolmannen luokan tilikirjoja ja rekistereitä pidetään riittämättöminä yhden jäljempänä luetelluista edellytyksistä tai kaikkien niiden täytyessä: maksuvelvollinen – b) pitää tai luovuttaa tai säilyttää tässä laissa säädettyjä tilikirjoja ja rekistereitä tämän lain säännösten vastaisesti.

--

Tässä momentissa tarkoitetut toimet tai sääntöjenvastaisuudet tai laiminlyönnit luokitellaan puutteiksi vain silloin, kun ne eivät johdu anteeksi annettavasta virheestä tai huolimattomuudesta tai kun ne tekevät objektiivisesti mahdottomaksi eivätkä vain vaikeaksi verovelvollisuuksien kirjanpidollisen valvonnan.

Tapaukset, jotka liittyvät tilikirjoissa ja rekistereissä todettuihin puutteisiin sekä mahdottomuus esittää varastokirjanpidon optisen levyn sisältö, eivät tee valvonnasta objektiivisesti mahdotonta, kun keskeiset tiedot voidaan korvata sähkömagneettisilla luetteloilla tai välineillä tai muilla yksityiskohtaisilla tiedoilla, jotka toimitetaan verotarkastajalle tämän asettamassa määräajassa, edellyttäen, että nämä tiedot esitetään selvästi, jotta kirjanpitoon liittyvät tarkastukset voidaan tehdä ja jotta nämä tiedot voidaan tarkistaa tilikirjojen ja rekisterien avulla.

Riittämättömyyden on koskettava mahdottomuutta suorittaa erityistilintarkastuksia määrille, jotka ovat suuria suhteessa tilikirjoihin ja rekistereihin sisältyviin määriin nähden, ja se on perusteltava.

4. Toisen ja kolmannen luokan tilikirjoja ja rekistereitä pidetään epätäsmällisinä yhden tai kaikkien jäljempänä luetelluista ehdoista täytyessä:

a) verovelvollinen ei kirjaa tuloja tai menoja tilikirjoihinsa tai kirjaa ne epätäsmällisesti tai kirjaa menot, joita ei ole syntynyt ja joiden osalta mitään verotukseen liittyvää asiakirjaa ei ole annettu

--

Jotta tulokset määritetään kirjanpidon ulkopuolisesti, tässä momentissa tarkoitettujen toimien tai laiminlyöntien on oltava laajoja ja niillä on oltava huomattava vaikutus tuloksiin tai niiden on tehtävä verovelvoitteiden kirjanpidollinen valvonta mahdottomaksi, jolloin tämän pykälän 3 momentin kahden viimeisen kohdan säännöksiä sovelletaan analogisesti tämän momentin f ja i kohdassa tarkoitettuihin toimiin tai laiminlyönteihin.

-- Riittämättömänä tai epätäsmällisenä ei pidetä: a) tulon tai menon merkitsemistä kirjanpitoon muuhun tilikauteen kuin siihen, johon se kuuluu --”

99 Näistä säännöksistä ilmenee, että CLR:n 6 §:ssä tarkoitettuja tilikirjojen toiseen luokkaan kuuluvia tilikirjoja ja rekisterejä voidaan tietyn edellytyksin pitää riittämättöminä tai epätäsmällisinä ja siten niiden pätevyys tai todistusvoima voidaan kyseenalaistaa.

100 CLR:n 6 §:ssä tarkoitettuun tilikirjojen toiseen luokkaan kuuluvia tilikirjoja ja rekistereitä pidetään riittämättöminä muun muassa silloin, kun verovelvollinen pitää mainittuja kirjoja ja rekistereitä vastoin sitä, mitä CLR:n säännöksissä on säädetty, edellyttäen, etteivät sääntöjenvastaisuudet ja laiminlyönnit johdu anteeksi annettavasta virheestä tai huolimattomuudesta ja että ne tekevät objektiivisesti mahdottomaksi eivätkä vain vaikeaksi kirjanpidon tarkastuksen. Kirjanpidon tarkastusta ei ole tehty objektiivisesti mahdottomaksi tilikirjoihin ja rekistereihin vaikuttavilla puutteilla, kun keskeiset tiedot voidaan korvata sähkömagneettisilla luetteloilla tai välineillä tai muilla yksityiskohtaisilla tiedoilla, jotka annetaan verotarkastajalle tämän asettamassa määräajassa, edellyttäen, että tiedot ovat selviä.

- 101 CLR:n 6 §:ssä tarkoitettuun toiseen luokkaan kuuluvia tilikirjoja ja rekistereitä pidetään epätasällisinä muun muassa silloin, kun verovelvollinen ei kirjaa tileihinsä tuloja tai menoja taikka kirjaa ne epätasällisellä tavalla taikka kirjaa menot, joita ei ole syntynyt ja joita koskevaa verotuksellista asiakirjaa ei ole annettu. Jotta verovelvollisen tulokset määritettäisiin kirjanpidon ulkopuolisesti, näiden toimien tai laiminlyöntien on kuitenkin oltava hyvin laajoja ja niillä on oltava huomattava merkitys tuloksiin tai niiden on tehtävä objektiivisesti mahdottomaksi verovelvoitteiden kirjanpidollinen valvonta.
- 102 Lisäksi tulon tai menon kirjaamista muuhun tilikauteen kuin siihen, johon se kuuluu, ei pidetä riittämättömyytenä tai epätasällisyytenä.
- 103 Komissio väittää kirjelmässään, että tarkastajien kantajan tileissä toteamat virheet ovat CLR:n 30 §:n 4 momentissa tarkoitettuja epätasällisyyksiä.
- 104 Unionin yleinen tuomioistuin huomauttaa, että asianosaiset ovat suurelta osin väitelleet kirjelmässään CIR:n säännösten sovellettavuudesta nyt käsiteltävässä asiassa, jolloin tämän keskustelun painopiste on siinä, voidaanko kantajaan soveltaa CIR:n 32 §:ssä säädetyn verotettavan alan kirjanpidon ulkopuolista määrittämistä. CLR:n 30 §:n 2 momentin sanamuodosta ilmenee kuitenkin, että tilikirjojen ja rekistereiden riittämättömyys tai epätasällisyys voidaan todeta riippumatta seuraamuksesta, joka on verotettavan alan kirjanpidon ulkopuolinen määrittäminen, joka voi "tarpeen vaatiessa" siitä seurata. Näissä olosuhteissa kysymys siitä, sovelletaanko kantajaan CIR:n säännöksiä vai ei, on nyt käsiteltävässä asiassa merkityksetön kantajan tilien luokittelussa epätasällisiksi.
- 105 On siis tutkittava yksinomaan, onko nyt käsiteltävässä asiassa tarkastajien kantajan tilikirjoissa toteamista virheistä seurauksena se, että mainituista tilikirjoista tulee CLR:n 30 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla epätasällisiä.
- 106 Tältä osin tilintarkastuskertomuksesta ilmenee, että merkittävä osa tarkastuksessa todetuista virheistä johtuu siitä, että tietyt menot ja tietyt tulot on rekisteröity tositteen lähettämisen tai vastaanottamispäivänä, kun taas toiset niistä on rekisteröity päivänä, jona kantaja on suorittanut tai saanut maksun.
- 107 Kantajan mukaan näiden rekisteröintimenetelmien vaihtoehtoinen käyttö on Kreikan oikeuden mukaista ja siitä on seurauksena se, että tietyt tulot ja tietyt menot oli kirjattu kirjanpitoon tilikausiin, joihin ne eivät kuulu. CLR:n 30 §:n 4 momentin mukaan tällaiset virheet eivät kuitenkaan ole epätasällisyyksiä.
- 108 On kuitenkin todettava, ettei kantaja kiistä sitä, että vuoden 2006 tuloja koskevat todetut virheet johtuvat yksinkertaisesti pelkästä kirjaamisen puuttumisesta eikä näiden tulojen kirjaamisesta virheelliselle päivälle. On muistutettava, että tulon kirjaamisen puute muodostaa CLR:n 30 §:n 4 momentin mukaan epätasällisyyden.
- 109 Tästä seuraa, että CLR:n 30 §:n 1 ja 4 momentin perusteella komissio saattoi kyseenalaistaa kantajan vuotta 2006 koskevien tilien pätevyden ja todistusvoiman.
- 110 On myös huomattava, ettei kantaja kiistä nimenomaisesti tarkastajien tilintarkastuskertomuksessa esittämää toteamusta siitä, että se, että kantaja oli saattanut tilikirjansa ajan tasalle vasta, kun tarkastajat olivat todenneet tiettyjen kustannusten ja tiettyjen tulojen puuttuvan kirjaamisen eli sen viikon aikana, jona suoritettiin tarkastus paikan päällä, merkitsee CLR:n 17 §:n 1 momentin rikkomista; tämän säännöksen nojalla kantaja oli velvollinen saattamaan tilikirjansa ajan tasalle viimeistään kyseessä olevan tositteen vastaanottamista tai lähettämistä seuraavan kuukauden 15:ntenä päivänä.

- 111 Tältä osin kantaja vain väittää, että tämän säännöksen tulkinnasta annetussa hallinnollisessa soveltamisohjeessa määrätään, että ”kun liiketoiminnan harjoittaja vastaanottaa tilikauden aikana tavaroiden ostoa koskevia asiakirjoja (laskuja) ennen mainittujen tavaroiden vastaanottamista, liiketoiminnan harjoittaja ei suorita mitään kirjausta pitämiinsä tilikirjoihin, ja nämä seikat kirjataan tileihin tavaroiden vastaanottamishetkellä”, selittämättä, miltä osin tämä oikeuttaisi sen, ettei se ollut kirjannut määräajassa tileihinsä komission suorittamia maksuja.
- 112 Tästä seuraa, että kantajan tilit eivät vuoden 2006 aikana olleet niihin sovellettavan Kreikan lainsäädännön mukaisia.
- 113 Tätä päätelmää ei voida horjuttaa kantajan esiin tuomalla verolakien rikkomisten hallinnollisista ja rikosoikeudellisista seuraamuksista annetun lain nro 2523/97 (Nomos yp’arithmon 2523 – Diikitikes kai pinikes kyrosis sti forologiki nomothesia kai alles diataxeis) 5 §:n 5 momentilla, jossa säädetään, ettei sakkoa poikkeuksellisesti määrätä, kun todetaan muotomääräyksiä koskevia sääntöjenvastaisuuksia tai laiminlyöntejä, joita ei lueta niihin, jotka vaikuttavat tilikirjoihin ja rekistereihin tekemällä ne epätäsmällisiksi, ja jotka eivät tee kirjanpidon tarkastuksia erittäin vaikeiksi, edellyttäen, että ne johtuvat anteeksi annettavasta virheestä tai laiminlyönnistä, paitsi jos voidaan näyttää toteen, että verotarkastaja tai veroviranomainen on aiemmin antanut suosituksia CLR:n säännösten oikeasta soveltamisesta. Kantajan tileissä ainakin vuoden 2006 osalta todetut virheet ovat kuitenkin juuri niitä, joilla on vaikutusta niiden pätevyteen tekemällä niistä epätäsmällisiä.
- 114 Toiseksi siitä kysymyksestä, oliko nyt käsiteltävässä asiassa mahdollista täsmäyttää tilit, siten kuin siitä määrätään FP6-ehtojen II.9 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, CIP-ehtojen II.20 artiklan 1 kohdassa ja II.23 artiklassa sekä eTEN-ehtojen II.16 artiklassa, yhtäältä kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoitettujen kustannusten ja saatujen tulojen ja toisaalta kantajan yleisen toiminnan välillä, on muistutettava, että asianosaiset eivät ole esittäneet mitään kantajan tilikirjojen versiota, joka alun perin annettiin tarkastajien käyttöön, eivätkä kirjanpitoa koskevia asiakirjoja, jotka kantaja on toimittanut tarkastajille tarkastuksen yhteydessä ja myös sen päätyttyä.
- 115 On kuitenkin todettava, että tällainen toimi vaatii vähintään, että kyseessä oleviin sopimukseen liittyvät tulot ja kustannukset on kirjattu oikein kantajan tileihin. Koska alun perin tarkastajille annetut tilikirjat sisälsivät virheitä, nämä eivät kuitenkaan voineet täsmäyttää tilejä.
- 116 Lisäksi kantajan esittämät väitteet siitä, ettei sen tilikirjoissa todetuista virheistä huolimatta olisi ollut objektiivisesti mahdotonta täsmäyttää tilejä, eivät vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta.
- 117 Aluksi yhtäältä siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio ei täsmennä, mitkä ovat ne kirjanpitoa koskevat epäviralliset tiedot, joilla se on yrittänyt varmistaa tilien luotettavuuden, ja toisaalta siitä väitteestä, jonka mukaan tällaisten tietojen käyttäminen on ristiriidassa tilintarkastuksen perustuvanlaatuisten periaatteiden kanssa, on todettava, että kantaja kääntää todistustaakan. Kantajan on osoitettava, että huolimatta sen tilikirjoissa todetuista virheistä tarkastus on objektiivisesti mahdollista ja voidaan suorittaa muiden seikkojen perusteella. Kantaja ei siis voi moittia komissiota siitä, että se on tilikirjoissa todettujen virheiden vuoksi yrittänyt suorittaa tarkastuksen epävirallisten tietojen perusteella.
- 118 Siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan se, että komissio vetoaa sen pyynnöstä kantajan tileissä tehtyihin muutoksiin perustellakseen mahdottomuutta täsmäyttää tilit, on ristiriidassa non concedit venire contra factum proprium -periaatteen kanssa, on todettava, että se ei perustu tosiseikkoihin. Sekä tilintarkastuskertomuksesta että komission kirjelmistä ilmenee, ettei viimeksi mainittu väitä, että kyseessä olevat muutokset olisivat tehneet tilien täsmäytyksen mahdottomaksi, vaan että huolimatta muutoksista, jotka on tehty kantajien tileissä todettujen virheiden korjaamiseksi, ei ole ollut mahdollista suorittaa mainittua täsmäytystä.

- 119 Myös siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan tilien täsmäytys oli mahdollista, koska se oli kirjannut tilikirjoihinsa kaikki kyseessä olevien sopimusten perusteella ilmoitetut menot ja saadut tulot ja säilyttänyt keskeiset tositteet, on todettava, että tämä väite on suoraan ristiriidassa sen toteamuksen kanssa – jota kantaja ei kiistä –, joka koskee 63 000 euron suuruisen tulon kirjaamisen puuttumista Access-eGOV-sopimuksen puitteissa. Jos oletettaisiin, että tätä väitettä on tulkittava niin, että se soveltuu yksinomaan kyseessä oleviin sopimuksiin liittyviin muihin tuloihin ja menoihin, on todettava, että kantaja ei esitä mitään todistetta tästä.
- 120 Vielä kantajan siitä väitteestä, jonka mukaan komissio on myöntänyt, että suora vertailu unionin rahoittamiin hankkeisiin liittyvien menojen ja tulojen sekä kantajan yleisen kirjanpidollisen tilanteen välillä oli mahdollista, toteamalla vastineessaan, että 84,14 % kantajan kokonaistuloista vuosina 2007–2009 oli peräisin sen osallistumisesta unionin rahoittamiin hankkeisiin, ja että 53,19 % näistä hankkeista on komission tietoyhteiskunnan ja viestinten pääosaston hallinnoimia, on todettava, että tilintarkastusajanjakso alkoi vuonna 2004 ja että näin ollen se, että komissio on voinut laskea sen osuuden, jota unionin rahoittamat hankkeet edustavat kantajan kokonaistuloissa vuosina 2007–2009, ei osoita, että näin tehdessään komissio on voinut täsmäyttää tilit kyseessä olevien sopimusten määräysten mukaisesti.
- 121 Lopuksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan se on lopulta toimittanut komissiolle tarkat kirjanpitoa koskevat asiakirjat asianmukaisin tosittein, kuten komissio myöntää, on todettava yhtäältä, että komissio kiistää tämän väitteen ja se väittää, että kyseessä olevat asiakirjat sisälsivät edelleen virheitä, ja toisaalta, että kantaja ei esitä mainittuja asiakirjoja, joten on mahdotonta tarkistaa, voitiinko tilit täsmäyttää tällä perusteella.
- 122 Tästä seuraa, ettei kantaja osoita, että sen tilikirjoissa havaituista virheistä huolimatta tarkastajat voivat suorittaa suoran vertailun yhtäältä kyseessä oleviin sopimuksiin liittyvien menojen ja tulojen sekä toisaalta kantajan yleisen kirjanpidollisen tilanteen välillä.
- 123 Näin ollen on todettava, että koska kantaja piti tilikirjojaan tavalla, joka ei ollut asiaan sovellettavan Kreikan lainsäädännön mukainen ja jonka perusteella komissio ei voinut täsmäyttää tilejä, se ei ole noudattanut FP6-sopimuksen II.19 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, eTEN-sopimuksen II.16 artiklassa sekä CIP-ehtojen II.20 ja II.23 artiklassa määrättyjä ehtoja tilikirjojensa pitämisessä.

–b) Henkilöstön läsnäololomakkeita koskevat muutokset

- 124 Kantaja väittää lähinnä, että sen henkilöstön läsnäololomakkeiden kirjaamista koskeva järjestelmä oli luotettava. Se väittää tältä osin, että käsintehdyt korjaukset, jotka komissio on havainnut henkilöstön läsnäololomakkeissa, eivät vastaa henkilöstön tietämättä jälkikäteen tehtyjä muutoksia, vaan ne johtuvat ohjelmajohtajan suorittamasta kaksinkertaisen tarkastuksen järjestelmästä, ne koskevat vain päivämääriä eivätkä suoritettujen työtuntien lukumäärää ja ne koskevat vain 72 läsnäololomaketta, mikä sulkee pois sen, että näillä muutoksilla olisi voinut olla vaikutusta suoritettujen työntönsiäsiälliseen keston.
- 125 Unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa tältä osin, että FP6-ehtojen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan, eTEN-ehtojen II.13 artiklan 1 kohdan ja CIP-ehtojen II.20 artiklan 1 kohdan mukaan tukikelpoisten kustannusten on johduttava hankkeen toteuttamisesta. eTEN-ehtojen II.14 artiklan 1 kohdan ja CIP-ehtojen II.21 artiklan 2 kohdan mukaan vain hankkeeseen suoraan liittyvän henkilön tosiasiallisesti suorittamien työtuntien voidaan katsoa kuuluvan hankkeen toteuttamiseen.

- 126 Kantaja ei kiistä henkilöstön läsnäololomakkeisiin käsin tehtyjä muutoksia. Se väittää kuitenkin, että yhtäältä vain 72 lomakkeeseen 1 600:sta on tehty muutoksia ja toisaalta ohjelmajohtaja on tehnyt nämä muutokset suoritetun työn täsmällisen keston osoittamiseksi työajan kaksinkertaisen valvontajärjestelmän puitteissa. Lisäksi nämä korjaukset koskevat vain päivämääriä eivätkä suoritetun työn kestoa.
- 127 Ensinnäkin niiden lomakkeiden osuudesta, joihin on tehty muutoksia, on todettava, että 72 lomakkeen lukumäärää ei saada verrata kantajan kyseessä olevien sopimusten yhteydessä laatimien läsnäololomakkeiden kokonaismäärään vaan komission tarkastamien lomakkeiden kokonaismäärään, joka on 770. Huomioon ottavien korjattujen lomakkeiden lukumäärä on näin ollen lähes 10 prosenttia komission tarkastamista lomakkeista. Tältä osin on muistutettava, että kantajan on näytettävä toteen, ettei mikään muu läsnäololomake sisällä käsin tehtyjä korjauksia, mitä se ei ole tehnyt nyt esillä olevassa asiassa, jossa se on vain todennut säilyttävänsä kyseessä olevia lomakkeita, jotta ne ovat unionin yleisen tuomioistuimen saatavilla. Vaikka kantaja olisikin näyttänyt toteen, ettei mihinkään muuhun läsnäololomakkeen ole tehty käsin korjauksia, muutettujen läsnäololomakkeiden osuus myös läsnäololomakkeiden kokonaislukumäärään nähden on riittävä kohtuullisen epäilyn heräämiseksi kantajan työajan rekisteröintijärjestelmän tehokkuudesta.
- 128 Toiseksi väite, jonka mukaan korjaukset koskivat vain päivämääriä, jolloin työ suoritettiin, eikä niillä ole vaikutusta työtuntien lukumäärään, on hylättävä. Ask-It-hankkeen vuoden 2004 lokakuuta koskevan, liitteessä B101 olevan ohjelmajohtajan kuukausittaisen läsnäololomakkeen perusteella voidaan todeta, että korjaukset koskevat paitsi päiviä, joina työtunnit on suoritettu, myös näiden työtuntien lukumäärää. Näin ollen voidaan todeta, että työtuntien kokonaismääräksi, joka oli alun perin 136, oli korjattu 120. Ohjelmajohtajan kuukausittaisista läsnäololomakkeista ilmenee vuoden 2006 lokakuun osalta lisäksi, että EU4ALL-hankkeen yhteydessä alun perin 18.10. ja 19.10.2006 ilmoitetut työtunnit on korjauksen jälkeen ilmoitettu eABILITIES-hankkeen yhteyteen.
- 129 Kolmanneksi siitä väitteestä, jonka mukaan todetut korjaukset vastaavat työtuntien kaksinkertaista tarkastusjärjestelmää, jolla on tarkoitus kuvastaa suoritetun työn täsmällistä kestoa, tilintarkastuskertomuksesta ilmenee, että kyseessä oleva järjestelmä perustui ensimmäiseen tarkastukseen, joka suoritetaan kunkin kuukauden lopussa kuukausittaisen läsnäololomakkeen lähettämisen yhteydessä; tähän liittyy toinen tarkastus, jonka ohjelmajohtaja suorittaa ennen virallisen kertomuksen lähettämistä hankkeen koordinaattorille tai komissiolle. Kantaja ei kuitenkaan ole selittänyt vakuuttavalla tavalla syytä sille, minkä vuoksi ohjelmajohtajan suorittama toinen tarkastus on johtanut käsin tehtyihin korjauksiin läsnäololomakkeiden niin merkittävään osuuteen. Tältä osin on todettava, ettei kantaja ole väittänyt eikä osoittanut, että kuukausittaisiin läsnäololomakkeisiin niiden laatimisen jälkeen käsin tehdyt korjaukset olivat perusteltuja. Näissä olosuhteissa kantajan työajan rekisteröintijärjestelmän toiminta näyttää tähtäävän vähemmän tiettyyn ohjelmaan kiinnitettyjen työntekijöiden ilmoittaman täsmällisen tuntimäärän rekisteröintiin kuin siihen, että se sallii työtuntien lukumäärän muuttamisen syistä, joita kantaja ei selitä, ennen lopullisen kertomuksen antamista komissiolle.
- 130 Näissä olosuhteissa on todettava, että toisin kuin kantaja väittää, tämä työajan rekisteröintijärjestelmä ei mahdollista sen toteamista, ovatko henkilöstökulut tosiasiallisesti syntyneet, kuten FP6-ehtojen II.19 artiklan 1 kohdassa, eTEN-ehtojen II.13 artiklan 1 kohdassa ja CIP-ehtojen II.20 artiklan 2 kohdassa vaaditaan, ja onko hankkeeseen kohdennettu vain menoja, jotka vastaavat henkilöstön tosiasiallisia työtunteja, kuten eTEN-ehtojen II.14 artiklan 1 kohdassa ja CIP-ehtojen II.21 artiklan 1 kohdassa vaaditaan, tai onko yhtiö ilmoittanut kyseessä olevien sopimusten puitteissa suoritetuksi työtunneiksi ajanjaksoja, joiden aikana sen henkilöstö oli kiinnitetty muihin hankkeisiin.

–c) Ohjelmajohtajan ilmoittamat työtunnit

- 131 Kantaja väittää lähinnä, ettei komissio esitä näyttöä siitä, että ohjelmajohtajan kyseessä olevien sopimusten yhteydessä ilmoittamien työtuntien lukumäärä on liioiteltu itsessään tai suhteessa tämän muuhun kuin sopimusten täytäntöönpanoon liittyvään toimintaan.
- 132 Tältä osin on muistutettava, että – kuten edellä 83 kohdassa todetaan – nyt käsiteltävään riita-asiaan sovellettavan lainsäädännön mukaisesti kantajan on perusteltava sen komissiolle esittämien menojen tosiasiallisuus, jotta ne korvataan. Koska kantaja on esittänyt perusteluja sen komissiolle esittämistä menoista, komission on osoitettava, miksi ne on hylättävä.
- 133 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja on perustellut komissiolle esitettyjä työtunteja vastaavat henkilöstömenot kyseessä olevien sopimusten yhteydessä henkilöstön läsnäolomakkeilla, joista on edellä 130 kohdassa todettu, ettei niiden perusteella voida varmistaa, että kyseessä olevat menot ovat todellakin syntyneet.
- 134 Komissio kyseenalaistaa lisäksi tilintarkastuskertomuksen päätelmissä sekä unionin yleiselle tuomioistuimelle jättämässään kirjelmässä kantajan ohjelmajohtajan osalta ilmoittamien työtuntien lukumäärän todennäköisyyden kyseessä olevien sopimusten yhteydessä. On siis komission tehtävä näyttää unionin yleiselle tuomioistuimelle toteen ohjelmajohtajan suorittamien työtuntien lukumäärää koskevien kantajan ilmoitusten uskottavuuden puute.
- 135 Tältä osin on todettava, että komissio ei moiti kantajaa siitä, että se on ilmoittanut ohjelmajohtajan osalta työtuntien lukumäärän, joka on suurempi kuin alun perin ohjelmien talousarviossa kyseessä oleville sopimuksille vahvistettu määrä, eikä toisin kuin kantaja väittää siitä, että tämä on ilmoittanut kyseessä olevien sopimusten yhteydessä työtunteja, jotka liittyvät toisiin eurooppalaisiin hankkeisiin.
- 136 Komissio yksinkertaisesti väittää, että kantajan ohjelmajohtajan osalta kyseessä olevien sopimusten yhteydessä ilmoittamien tuntien lukumäärä vaikuttaa liioitellulta, kun otetaan huomioon yhtäältä kohtuudella hyväksyttävissä olevien tuottavien työtuntien määrä ja toisaalta se, että kyseisellä henkilöllä oli muuta ammatillista toimintaa tilintarkastuksen kohteena olevalla ajanjaksolla.
- 137 Ensinnäkin siitä kysymyksestä, onko kantajan ohjelmajohtajan osalta kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamia työtunteja pidettävä liioiteltuina suhteessa kohtuudella hyväksyttävien tuottavien työtuntien lukumäärään, on todettava, että Euroopan petostentorjuntaviraston toimihenkilöiden ja ohjelmajohtajan kesken 4.2.2011 käydyn keskustelun pöytäkirjan 3 ja 4 sivulta ilmenee, ettei viimeksi mainittu kiistä väitettä, joka perustuu Euroopan petostentorjuntaviraston laatimaan taulukkoon, joka on mainitun pöytäkirjan liitteenä ja jota komissio lainaa unionin yleiselle tuomioistuimelle esittämässään kirjelmässä ja jonka mukaan hän on työskennellyt 327 päivää vuosina 2007 ja 2008 ja 288 päivää vuonna 2009.
- 138 Vaikka petostentorjuntaviraston laatimaan taulukkoon, joka on 4.2.2010 käydyn keskustelun pöytäkirjan liitteenä, perustuva ohjelmajohtajan työpäivien lukumäärä kyseessä olevien sopimusten puitteissa on selvästi liian suuri vuosina 2007–2009, se ei itsessään riitä osoittamaan, että kantajan tämän henkilön osalta kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamien työtuntien lukumäärä on liioiteltu.
- 139 4.2.2011 käydyn keskustelun pöytäkirjasta ilmenee kuitenkin myös, ettei ohjelmajohtaja kiistä myöskään petostentorjuntaviraston toteamusta siitä, että hänen osaltaan kyseessä olevien eri sopimusten puitteissa ilmoitettujen työtuntien kasautuminen johtaa siihen tulokseen, että hänen oletetaan vuonna 2007 työskennelleen 16 tuntia päivässä yli 22 päivän aikana ja 20 tuntia päivässä yli 14 päivän aikana sekä vuonna 2008 hänen oletetaan työskennelleen 16 tuntia päivässä 64 päivän aikana, 20 tuntia päivässä 19 päivän aikana ja 24 tuntia päivässä kahden päivän aikana.

- 140 Tällainen toteamus on vähintäänkin omiaan horjuttamaan vakavasti niiden työtuntien lukumäärän uskottavuutta, jotka kantaja on ilmoittanut komissiolle ohjelmajohtajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa suorittamien työtuntien lukumääränä.
- 141 Ohjelmajohtajan tältä osin esittämä selitys, jonka kantaja toistaa kirjelmässään, ei myöskään ole vakuuttava.
- 142 4.2.2011 käydyssä keskustelun pöytäkirjasta ilmenee, että ohjelmajohtaja väittää kyseessä olevina päivinä työskennelleensä niiden eurooppalaisten hankkeiden lisäksi, joihin kantaja osallistuu, komission arvioijana ja asiantuntijana European Telecommunications Standards Institutelle (Euroopan telealan standardisointilaitos, jäljempänä ETSI), jolloin hänen päivittäisten työtuntiensä määrä oli 20 tai 16, sillä vaikka hän työskenteli useita tunteja päivässä, hänen työtuntiensä kokonaismäärä hanketta kohden pitkällä aikavälillä oli ryhmitelty kirjanpidollisista syistä 8 tai 12 työtunnin jaksoon ja ilmoitettu kasautuneesti.
- 143 Tämä selitys on vaikeasti yhteensovittavissa kantajan väitteeseen luotettavasta työtuntien rekisteröintijärjestelmästä. Tällainen järjestelmä edellyttää paitsi kunkin henkilöstön jäsenen kyseessä olevan sopimuksen täytäntöönpanoon käyttämien työtuntien myös sen päivämäärän rekisteröimistä, jona kyseinen työ suoritetaan, mistä juuri oli kyse nyt käsiteltävässä asiassa läsnäololomakejärjestelmässä, josta vastuu kuuluu ohjelmajohtajalle.
- 144 Kantaja ei myöskään selitä mitenkään niitä kirjanpitoon liittyviä syitä, jotka sen mukaan oikeuttavat eri päivinä suoritettujen työtuntien kasautumisen.
- 145 Toiseksi näiden näkemysten valossa on tutkittava komission väitettä siitä, että kantajan ohjelmajohtajan osalta kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamien tuntien lukumäärä ei ole uskottava, kun otetaan huomioon tämän suorittamat muut ammatilliset toiminnot tilintarkastuksen kohteena olleen ajanjakson aikana.
- 146 Tältä osin on todettava, ettei kantaja kiistä komission väitettä siitä, että se on laskuttanut ETSiltä 118,5 työtuntia ohjelmajohtajan osallistumisesta Special Task Force 333 -nimiseen työryhmään (jäljempänä STF 333) vuoden 2007 syyskuusta vuoden 2009 maaliskuuhun, minkä petostentutkintavirasto oli muotoillut jo 4.2.2011 käydyssä keskustelussa. On myös todettava, että ETSIn STF 333:n suorittamasta työstä komissiolle antaman lopullisen kertomuksen, joka on vastaajan vastineen liitteenä, sivulta 20 käy ilmi, että ETSI on ilmoittanut ohjelmajohtajan osalta 118,5 työpäivää, jotka on suoritettu ajanjaksolla 21.9.2007–31.10.2009. Tästä on huomattava, että STF 333:een osallistuneesta kuudesta asiantuntijasta ohjelmajohtaja on toinen niistä kahdesta, joka on ilmoittanut eniten työtunteja pääasiallista asiantuntijaa lukuun ottamatta. Kantaja kuitenkin väittää yksinomaan, ettei se ollut vastuussa ohjelmajohtajan STF 333:een osallistumisen puitteissa tosiasiallisesti suorittamien työtuntien valvonnasta. Kantaja vaikuttaa näin vihjaavan, ettei sen ohjelmajohtajan osalta kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamien työtuntien lukumäärä tilintarkastusajanjaksolta ole liioiteltu, vaan liioiteltu on ETSIn ilmoittama työaika tämän STF 333:n puitteissa suorittamalle työlle. Tästä seuraa, että vaikka kantaja ei voinut valvoa ohjelmajohtajan STF 333:een osallistumisen aikana tosiasiallisesti suorittamien työpäivien lukumäärää, sen täytyi välttämättä tietää niiden työpäivien lukumäärä, jotka ohjelmajohtajan oletettiin käyttävän kyseessä oleviin sopimuksiin saman ajanjakson aikana.
- 147 Kantaja ei anna mitään vastausta komission väitteisiin, jotka jo petostentorjuntavirasto oli muotoillut 4.2.2011 käydyssä keskustelussa ja joiden mukaan ohjelmajohtaja oli vuosina 2007, 2008 ja 2009 osallistunut STF 333:n kokouksiin, kun taas kantaja oli samaan aikaan ilmoittanut hänen työskentelevän samalla hetkellä 16 tuntia päivässä kyseessä olevien sopimusten puitteissa.
- 148 ETSIn komissiolle STF 333:n työstä antaman lopullisen kertomuksen sivuilla 10 ja 11 todetaan lisäksi, että ohjelmajohtaja on ”digitalisointia käsittelevien useiden työryhmien jäsen, kuten 'Web Content Accessibility Guidelines v.2' (web-sisältöön pääsyä koskevat suuntaviivat, versio 2) W3C-työryhmän

taikka Design4All- ja ANECin ICT-työryhmän; hän edustaa ANECia W3C:n neuvoa-antavassa komiteassa; lisäksi hän on ETSIn 'inhimilliset tekijät' -nimisessä teknisessä komiteassa, [ja että] lisäksi hän avustaa ANECia ('eurooppalaisen kuluttajan ääni standidisointialalla') asiantuntijana tietoyhteiskuntaan osallistumista ja sähköisten palvelujen esteettömyyttä (eAccessibility) koskeissa kysymyksissä”.

149 Edellä esitettyjen näkemysten perusteella unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että komission esittämä näyttö on riittävä osoittamaan, että kantajan ohjelmajohtajan osalta kyseessä olevien sopimusten puitteissa vuosina 2007–2009 ilmoittamien työtuntien määrä ei ole uskottava.

–d) Matkakulut

150 Kantaja väittää lähinnä, ettei komission esimerkkinä mainitsema yksi ainoa matka voi kyseenalaistaa kaikkien kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoitettujen matkakulujen tukikelpoisuutta.

151 Tästä on muistutettava, että – kuten edellä 83 kohdassa on todettu – nyt käsiteltävässä riita-asiassa sovellettavan lainsäädännön mukaisesti kantajan on perusteltava komissiolle esitettyjen menojen tosiasiallisuus, jotta ne korvataan sille. Kun kantaja on esittänyt perusteluja komissiolle kyseessä olevien sopimusten puitteissa esitetyille menoille, komission on osoitettava, miksi ne on hylättävä.

152 Nyt käsiteltävässä asiassa asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantaja on perustellut komissiolle kyseessä olevien sopimusten puitteissa esitetyjä menoja muun muassa kyseisten sopimusten yhteydessä syntyneillä matkakuluilla, joiden tueksi se on toimittanut tositteita.

153 Komissio kuitenkin väittää tilintarkastuskertomuksen päätelmissä ja unionin yleiselle tuomioistuimelle jättämässään kirjelmässä, että kaikki kantajan kyseessä olevien sopimusten yhteydessä ilmoittamat matkakulut ovat tukikelvottomia. Näin ollen komission on osoitettava, että kantajan kyseessä olevien sopimusten yhteydessä syntyneiden matkakulujen tueksi esittämät tositteet on hylättävä.

154 Tästä on todettava, että tilintarkastuskertomuksessa, johon komissio kirjelmässään viittaa, todetaan, että kantajan tilintarkastajille matkakulujen perusteluiksi toimittamista kokousten pöytäkirjoista ilmenee, että useammat matkat, joiden kulut on kirjattu kyseessä oleviin sopimukseen liittyviksi, eivät liittyneet suoraan ja yksinomaan näihin matkoihin, vaan todellisuudessa ne liittyivät kantajan muuhun toimintaan. Tilintarkastajat mainitsevat tästä esimerkkinä ohjelmajohtajan matkan, jotta tämä voi osallistua Nizzassa (Ranska) tammikuussa 2008 pidettyyn kokoukseen ja joka kirjattiin kokonaan eABILITIES-hankkeen budjettiin, vaikka se tosiasiallisesti liittyi ETSIn sopimukseen STF 333. Tämän todistaa se seikka, että tähän kokoukseen osallistuneiden henkilöiden nimet, jotka mainitaan sen pöytäkirjassa, ovat samat kuin kahden muun STF 333:n asiantuntijan.

155 Komissio myöntää kirjelmässään, ettei matkojen ja kyseessä olevien sopimusten suhteen tarvitse olla yksinomainen. Se väittää kuitenkin, että sen on oltava välitön. Vaikka nyt käsiteltävässä asiassa olisikin olemassa suhde matkojen ja kyseessä olevien sopimusten välillä, se ei ole ollut välitön.

156 Tästä on todettava, että komissio mainitsee vain yhden esimerkin eli ohjelmajohtajan matkan Nizzaan; tämän matkan aikana hän oli osallistunut ETSIn tiloissa pidettyyn kokoukseen 20.1.–25.1.2008.

157 Kantaja ei kiistä kyseessä olevan kokouksen tosiasiallisuutta mutta väittää, että sen kohteena oli lähinnä varmistaa eABILITIES-hankkeen edistäminen osallistujien osalta.

158 Tästä on todettava, että komission vastineen liitteenä olevan, kyseessä olevan kokouksen pöytäkirjan kohdassa 8 on maininta ”Luettelo luodusta yhteydestä”, ja luettelo muodostuu neljän STF 333:n jäsenenä olevien viiden muun asiantuntijan nimistä.

- 159 On todettava myös, että kyseessä olevan kokouksen pöytäkirjan kohdassa 1 mainitaan otsikon ”Kokouksessa käsitellyt aiheet” alla seuraavaa: ”Tietoa aiheesta eAccessibility-hanke ja AT-normit; tietoa aiheesta eABILITIES-hanke; Mahdollisen synergian tarkastelu; Seuraavat toimenpiteet”.
- 160 Kyseessä olevan kokouspöytäkirjan kohdassa 2 todetaan lisäksi otsikon ”e-Isotisiä ja eABILITIES-hanketta koskevat erityiskysymykset” alla, että jokaisena päivänä on käyty syventävää keskustelua kustakin eABILITIES-tuotteesta ja siitä, miten AT- ja e-Accessibility-sektorin toimijat voivat käyttää niitä.
- 161 Näin ollen komissio ei ole osoittanut tämän matkan ja kyseisen sopimuksen välittömän yhteyden puuttumista ja siten kyseisen matkan perusteella ilmoitettujen kulujen tukikelvottomuutta.
- 162 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei voi katsoa, että kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamien menojen tukikelvottomuus johtuu kantajalle aiheutuneiden matkakulujen ja mainittujen sopimusten välisen yhteyden puuttumisesta.
- 163 Tästä toteamuksesta ei kuitenkaan voida päätellä, kuten kantaja väittää, että kaikki sille kyseessä olevien sopimusten puitteissa aiheutuneet matkakulut olisivat tukikelpoisia. On todettava, että se on esittänyt unionin yleiselle tuomioistuimelle vain EU4ALL-sopimukseen liittyvien matkakulujen tositteita, vaikka se ei kiistäkään ilmoittaneensa matkakuluja muiden kyseessä olevien sopimusten puitteissa.
- 164 Näin ollen – ja kun otetaan huomioon muut unionin yleisen tuomioistuimen aiemmat toteamukset kantajan tilikirjojen ja sen työajan rekisteröintijärjestelmän luotettavuuden puuttumisesta sekä ohjelmajohtajan osalta ilmoitettujen työpäivien selvästi liioiteltu lukumäärä – on todettava, että kantaja on rikkonut FP6-ehtojen 19 artiklan 1 kohdan a ja d alakohtaa, eTEN-ehtojen II.13 ja II.14 artiklaa sekä II.16 artiklan 2 kohtaa ja CIP-ehtojen II.20, II.21 ja II.23 artiklaa ja että näin ollen komissiolle kyseessä olevien sopimusten puitteissa esitettyjä menoja on pidettävä tukikelvottomina.

2. Tilintarkastuksen laatu ja toteuttamisolosuhteet

–a) Kantajan osallistumisesta ETSI 333 -sopimukseen koskevat väärät ilmoitukset

- 165 Kantaja kiistää lähtökohtaisesti tilintarkastuskertomuksen päätelmän siitä, että se on antanut tilintarkastuksen aikana vääriä ilmoituksia siitä syystä, että sen henkilöstö on peitellyt ETSIn STF 333 -sopimuksen ja komission välillä olevaa yhteyttä.
- 166 Tältä osin on muistutettava, että FP6-ehtojen II.29 artiklan 2 kohdan mukaan tilintarkastuksessa ”sopimuspuolten on toimitettava komissiolle kaikki yksityiskohtaiset tiedot, joita komissio saattaa pyytää tarkistaakseen, että sopimus on toteutettu ja pantu täytäntöön asianmukaisesti”.
- 167 eTEN-ehtojen II.17 artiklan 2 kohdassa määrätään myös, että ”komissiolla taikka sen valtuuttamalla edustajalla on kohtuullisina aikoina muun muassa oikeus päästä hankkeeseen liittyvän henkilöstön luo, oikeus tutustua tämän liitteen 16 artiklassa tarkoitettuun asiakirja-aineistoon ja merkittäväksi katsomiinsa tietoihin ja laitteistoihin. Se voi tässä yhteydessä vaatia, että tiedot annetaan sille asianmukaisessa muodossa, jotta se voi esimerkiksi tarkistaa kustannusten tukikelpoisuuden.”.
- 168 Samoin CIP-ehtojen II.28 artiklan 2 kohdassa määrätään, että ”tuensaajien on annettava suoraan komission käyttöön kaikki sen taikka sen valtuuttaman edustajan vaatimat yksityiskohtaiset tiedot sen tarkistamiseksi, että rahoitussopimusta hallinnoidaan oikein, että se on pantu täytäntöön sen määräysten mukaisesti ja kustannukset on kohdennettu asianmukaisesti”.

- 169 Ensinnäkin siitä kysymyksestä, muodostaako se, että kantaja ei maininnut komission 22.1. ja 26.1.2010 päivättyihin kirjeisiin antamassaan vastauksessa ETSI STF 333 -sopimusta sopimusluettelossa, väärän ilmoituksen, on todettava, että komission kantajalle 22.1.2010 osoittamasta kirjeestä ilmenee, että sitä pyydettiin välittömästi toimittamaan tyhjentävä luettelo kaikista unionin rahoittamista tutkimus- ja muista hankkeista ja hankkeista ja toiminnoista palvelumarkkinoilla tai rahoitussopimuksista, joissa se on mukana, ilmoittamalla vähintään ohjelman nimen, sen viitteen, sen lyhenteen, sen alkamis- ja päättymispäivän ja rahoitetun määrän. On todettava myös, että asiakirja, jonka otsikko on ”Luettelo tiedoista, joita on pyydettyä tilintarkastuksen kohteena olevalta organisaatiolta – Ilmoituskirjeen liite”, ja joka on mainitun kirjeen liitteenä, sisältää taulukon, jonka 8 kohdassa mainitaan ”Luettelo kaikista muista saaduista yhteisön rahoituksista ja kaikista komission kanssa allekirjoitetuista sopimuksista (päätyneistä ja voimassa olevista) (vuodesta 2000 lähtien tähän päivään)”.
- 170 Toisin kuin komissio väittää, tällainen asiakirja ei ole myöhässä esitetty todiste siltä osin kuin kantaja siteeraa sitä sellaisen väitteen tueksi, jonka tarkoituksena on vastata komission vastineessaan esittämään väitteeseen siitä, että kantaja on antanut väärän ilmoituksen, koska se ei ole maininnut ETSI STF 333 -sopimusta vastauksessaan 22.1. ja 26.1.2010 päivättyihin kirjeisiin. Sama pätee 26.1.2010 komission tilintarkastajan D:n ja ohjelmajohtajan välillä lähetettyihin sähköposteihin, jotka ovat vastineen liitteessä A67.
- 171 Ohjelmajohtajan D:lle 26.1.2010 lähettämästä sähköpostista ilmenee, että ohjelmajohtaja pyysi tältä neuvoja seuraavin ilmaisin:
- ”Ilmoittakaa, onko sopimukset, jotka on tehty vain organisaatiomme, joka on tuensaaja, ja toisen organisaation, joka on hankintayksikkö, joka todellisuudessa tekee sopimuksen Euroopan komission kyseessä olevan täytäntöönpanoelimen kanssa tai vastaavan kansallisen elimen kanssa, sisällytettävä Euroopan unionin rahoittamien hankkeiden luetteloon asiakirjan E8 yhteydessä.”
- 172 D:n lähettämästä sähköpostista ilmenee, että tämä on vastannut otsikolla ”Sopimukset” seuraavaa:
- ”Ajatuksena on todellakin saada täydellinen kuva kaikista Euroopan unionin toimielinten, virastojen jne. kanssa tehdyistä sopimuksista (ja alihankintasopimuksista). On myös tärkeää mainita oikein kaikki sopimukset, vaikka ette olisikaan pääasiallinen sopimuspuoli vaan vain alihankkija. Kuvailekaa selvästi organisaation tilanne tässä yhteydessä.”
- 173 Vaikka saattoikin olla epäily niiden sopimusten luonteesta, jotka oli mainittava tilintarkastusta varten, 22.1.2010 päivätyssä kirjeessä käytettyjen ilmaisujen ja sen liitteenä olevan asiakirjan suhteen, se poistettiin tämän jälkeen ohjelmajohtajan ja D:n välisissä sähköposteissa, sillä kun luetaan tätä kirjeenvaihtoa, kantajalla ei voinut olla epäilyksiä siitä, että sillä oli velvollisuus mainita kaikki komission kanssa tehdyt sopimukset, mukaan lukien ne, joiden puitteissa sillä oli vain alihankkijan rooli, kuten selvästikin oli ETSIn STF 333 -sopimuksen tapauksessa.
- 174 ETSIn ja kantajan, jonka edustajana oli A, välillä allekirjoitetusta sitoumuskirjeestä ilmenee, että sopimuksen kohteena oli ohjelmajohtajan käyttöön antaminen ETSIn STF 333:n hyödyksi edustus sopimuksen puitteissa. Lisäksi sitoumuskirjeen 4 artiklasta ilmenee, että ETSIn käyttöön annettu ”asiantuntija” eli ohjelmajohtaja pysyy viimeksi mainitun työntekijänä työskennellessään STR 333:lle, ja kyseisen sitoumuskirjeen 5 artiklan mukaan ETSI sitoutuu maksamaan kantajalle 30 600 euroa 51 työpäivästä, jotka vastaavat sitä aikaa, jonka kantaja arvioi ohjelmajohtajan täytyvän käyttää tähän tehtävään.
- 175 Lisäksi sitoumuskirjeen liitteessä I olevassa A3 kohdassa mainitaan, että komissiota on pyydetty rahoittamaan 70 prosenttia sen hankkeen kokonaiskustannuksista, jonka puitteissa ohjelmajohtaja on asetettu ETSIn käytettäväksi.

176 Näin ollen on katsottava, että kun kantaja ei ole maininnut ETSIn STF 333 -sopimusta vastauksessaan 22.1. ja 26.1.2010 päivättyihin komission kirjeisiin, se on antanut väärän ilmoituksen komission tarkastajille ja rikkonut FP6-ehtojen II.29 artiklan 2 kohtaa, eTEN-ehtojen II.17 artiklan 2 kohtaa ja CIP-ehtojen II.28 artiklan 2 kohtaa.

–b) Tilintarkastukseen sovellettavat säännöt

177 Kantaja väittää lähtökohtaisesti, että tilintarkastuskertomukseen sisältyvät yleistyksiset ja virheet sekä ne edellytykset, joiden perusteella se on kirjattu poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan, joka on otettu käyttöön poissulkemisia koskevasta keskustietokannasta 17.12.2008 annetulla komission asetuksella (EY, Euratom) N:o 1302/2008 (EUVL L 344, s. 12), osoittavat erityisesti, että komission tarkastajat eivät ole noudattaneet nyt käsiteltävässä asiassa sopimusten täytäntöönpanoa koskevaa lojaliteettiperiaatetta eivätkä noudattaneet sen perusteella sovellettavia kansainvälisiä tilintarkastussääntöjä.

178 Tästä unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että komission mahdollisuudesta suorittaa kyseessä olevia sopimuksia koskeva tilintarkastus on määrätty FP6-ehtojen II.29 artiklassa, eTEN-ehtojen II.17 artiklassa ja CIP-ehtojen II.28 artiklassa.

179 On kuitenkin todettava, että näissä määräyksissä ei täsmennetä niitä teknisiä ja konkreettisia ehtoja, joiden mukaisesti tarkastajien on suoritettava työnsä. Sopimusten vaietessa lojaliteettiperiaate velvoittaa osapuolia objektiiviseen menettelyyn, joka on implisiittinen osa sopimuksen sisältöä.

180 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja katsoo lähtökohtaisesti, että täytäntöönpanossa sopimuksia lojaliteettiperiaatetta noudattaen komissiolla oli velvollisuus noudattaa tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta 17.5.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY (EUVL L 157, s. 87) mukaisesti tilintarkastuksen kansainvälisiä sääntöjä.

181 Kantaja viittaa erityisesti International Federation of Accountantsin (kansainvälinen tilintarkastajaliitto) huhtikuussa 2009 laatimien International Standards on Auditing 200:n kohtaan 17 (Vaadittu huolellisuus) ja A19 kohtaan (Yksityiskohtaiset soveltamissäännöt ja muut selittävät tiedot), joissa määrätään seuraavaa:

”Riittävät ja asianmukaiset todisteet ja tilintarkastuksen riski

17. Tullakseen kohtuudella vakuuttuneeksi tilintarkastajan on kerättävä riittävät ja asianmukaiset todisteet tilintarkastuksen riskin pienentämiseksi riittävän heikolle tasolle, jotta se on hyväksyttävä, ja siten voitava tehdä kohtuulliset päätelmät, joihin hän voi perustaa kantansa.

--

Kriittisyys

--

A19.Kriittisyyden säilyttäminen koko tehtävän ajan on välttämätöntä, jos tilintarkastaja pyrkii esimerkiksi vähentämään riskiä siitä, että

— epätavallisia olosuhteita ei tunnisteta;

— yleistetään liikaa tekemällä päätelmiä tilintarkastuksen aikana tehtyjen huomioiden perusteella;

— käytetään epäasianmukaisia oletettavia tilintarkastuksen luonteen, aikataulun ja laajuuden määrittämiseksi ja tulosten arvioimiseksi.”

- 182 Tästä on kuitenkin todettava, että kantajan tämän väitteen tueksi mainitsemaa oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa nyt käsiteltävään asiaan.
- 183 Asiassa C-25/02, Rinke, 9.9.2003 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-8349, 24–27 kohta) ilmenee, että perusoikeuksien, jotka on sittemmin vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, kunnioittaminen unionin oikeuden yleisinä oikeusperiaatteina, muodostaa unionin toimielinten toimien lainmukaisuuden edellytyksen.
- 184 On muistutettava, että yhtäältä nyt käsiteltävä riita ei koske SEUT 288 artiklassa tarkoitettua komission toimen lainmukaisuutta vaan komission ja kantajan välisiä suhteita sääntelevien sopimusvelvoitteiden noudattamista, eivätkä kansainväliset tilintarkastussäännöt toisaalta perustu perusoikeuksiin tai unionin oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin.
- 185 Samoin nyt käsiteltävästä asiasta on erotettava ne tapaukset, joissa direktiiviin voidaan vedota unionin toimielintä vastaan ja joihin viitataan asiassa F-65/07, Aayan ym. v. parlamentti, 30.4.2009 annetussa tuomiossa (Kok. H., s. I-A1-1054 ja II-A-1-567), johon myös kantaja vetoaa, ja jotka rajoittuvat unionin toimielinten ja niiden virkamiesten tai muun henkilöstön välisiin suhteisiin (em. asia Aayan ym. v. parlamentti, tuomion 112 kohta).
- 186 Lisäksi on hylättävä kantajan väite siitä, että komissiolla oli velvollisuus noudattaa kansainvälisiä tilintarkastussääntöjä siltä osin kuin yhtäältä FP6-ehtojen II.19 artiklan 1 kohdan d alakohdassa ja CIP-ehtojen II.23 artiklassa viitataan yhtäältä kirjanpitoalalla sovellettavaan kansalliseen oikeuteen ja toisaalta Kreikan oikeuteen, jonka on oltava direktiivin 2006/43 säännösten mukainen; siinä velvoitetaan jäsenvaltioita noudattamaan kansainvälisiä tilintarkastussääntöjä.
- 187 Direktiivin 2006/43 26 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että vaikka jäsenvaltioilla on velvollisuus vaatia, että lakisääteiset tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt suorittavat lakisääteiset tilintarkastukset komission hyväksymiä kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja noudattaen, ne saavat soveltaa kansallista tilintarkastusstandardia siihen saakka, kunnes komissio on hyväksynyt samaa asiaa koskevan kansainvälisen tilintarkastusstandardin. On kuitenkin muistutettava, ettei komissio ole tähän päivään mennessä vielä hyväksynyt kansainvälisiä tilintarkastussääntöjä.
- 188 Näin ollen on todettava, että kirjanpitoalalla nyt käsiteltävässä asiassa FP6-ehtojen II.19 artiklan 1 kohdan d alakohdan ja CIP-ehtojen II.23 artiklan nojalla sovellettava kansallinen oikeus ei velvoita komissiota noudattamaan International Federation of Accountantsin laatimia standardeja.
- 189 Siltä osin kuin kantaja väittää myös, että tilintarkastuskertomukseen sisältyvät yleistyksiset ja virheet sekä ne olosuhteet, joissa kantaja on merkitty asetuksella N:o 1302/2008 käyttöön otettuun poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan, osoittavat, että unioni ei ole täyttänyt lojaliteettiperiaatetta noudattaen sopimusvelvoitteitaan tilintarkastuksen suorittamisen osalta, tämä väite on hylättävä.
- 190 Ensinnäkin siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan lopullisen tilintarkastuskertomuksen päätelmä, jossa todetaan tämän tehneen vääriä ilmoituksia ja salanneen komissiolta ETSI-sopimuksen puitteissa saatua rahoitusta, perustuu tilintarkastajien subjektiiviseen arvioon, riittää todeta, että se ei perustu tosiseikkoihin. Kuten edellä 176 kohdassa on todettu, jättäessään mainitsematta ETSI STF 333 -sopimuksen 22.1. ja 26.1.2010 päivättyihin komission kirjeisiin antamassaan vastauksessa kantaja on tehnyt väärän ilmoituksen komission tarkastajille FP6-ehtojen II.29 artiklan 2 kohtaa, eTEN-ehtojen II.17 artiklan 2 kohtaa ja CIP-ehtojen II.28 artiklan 2 kohtaa rikkoen.

- 191 Toiseksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan tilintarkastajat ovat todenneet, että tämä on tehnyt eri ilmoituksia, vaikka näin ei ole ollut, koska tilintarkastajat eivät koskaan ole haastatelleet kantajan oikeudellista edustajaa, on todettava, että se seikka, etteivät tilintarkastajat ole haastatelleet kantajan oikeudellista edustajaa, ei itsessään voi horjuttaa kantajan henkilöstön jäsenten mahdollisten ilmoitusten todenperäisyyttä. Lisäksi on todettava, että tilintarkastusalalla vallitsevan käytännön mukaan komissiolla ei ollut velvollisuutta haastatella kantajan oikeudellista edustajaa siltä osin kuin kantajan henkilöstö oli riittävän pätevää vastaamaan tilintarkastajien kysymyksiin kyseessä olevien sopimusten teknisestä ja taloudellisesta täytäntöönpanosta, mitä kantaja ei kiistä.
- 192 Kolmanneksi kantajan siitä väitteestä, että tilintarkastuskertomuksen päätelmä siitä, ettei voida sulkea pois sitä, että muutkin henkilöstön jäsenet kuin ohjelmajohtaja ovat ilmoittaneet liioiteltuja työtunteja, on subjektiivinen, on todettava, että tämä väite ei perustu tosiseikkoihin. Tämä päätelmä perustuu toteamukseen muun henkilöstön kuin ohjelmajohtajan työtunteja koskevan näytön puutteesta ja läsnäolomakkeiden tarkistusotoksessa todettujen sääntöjenvastaisuuksien laajuudesta.
- 193 Neljänneksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on perustanut matkakuluja koskevat päätelmänsä pirstaleisiin tietoihin, on muistutettava, että kuten edellä 156 kohdassa on todettu, tilintarkastajat tuovat esiin vain yhden matkan tilintarkastuskertomuksessa kuvaillakseen matkakuluja koskevia väitettyjä vääriä ilmoituksia. On kuitenkin todettava, että tilintarkastuskertomuksessa viittaus tähän matkaan vaikuttaa pelkältä esimerkiltä, jonka tarkoituksena on kuvailla tilintarkastajien yleistä toteamusta kaikista tositteista, jotka koskevat kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamia matkakuluja.
- 194 Viidenneksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan tilintarkastajat ovat perusteettomasti todenneet tukikelvottomiksi viitekauteksi nro 3 Enable-hankkeen ja viitekauteksi nro 4 Ask-It-hankkeen puitteissa syntyneet menot, jotka eivät ole olleet tilintarkastuksen kohteena, on todettava, että tilintarkastuskertomuksen kohdasta 3 käy ilmi, etteivät nämä viitekaudet sisällyneet tilintarkastukseen.
- 195 Tästä komissio väittää, että näitä viitekausia koskevan maininnan puuttuminen tilintarkastuskertomuksen kohdasta 3 johtuu unohtuksesta ja että nämä kaudet on tarkastettu, minkä osoittaa tilintarkastuskertomuksen liite 1. Vaikka tilintarkastuskertomuksen liitteestä 1 ilmenee, että Ask-It-sopimuksen viitekausi nro 4 on tarkastettu, tästä samasta liitteestä ilmenee kuitenkin, että Enable-hankkeen viitekausi nro 3 ulottui ajalle 1.1.2009–31.8.2010 eli paikalla tehdyn tarkastuksen jälkeiseen aikaan ja 28.6.2010 päivätyn väliaikaisen tilintarkastuskertomuksen version jälkeiseen aikaan. Näissä olosuhteissa komissio ei voi väittää, että tarkastus on koskenut Enable-hankkeen viitekauteksi nro 3 kokonaisuudessaan.
- 196 On kuitenkin katsottava, että tilintarkastajat ovat päättäneet kaikkien ohjelman kahden ensimmäisen viitekauden aikana syntyneiden ja tilintarkastuksen kohteena olleiden menojen olleen tukikelvottomia ja että tällainen toteamus on synnyttänyt vakavan epäilyksen kantajan näiden kahden ohjelman puitteissa myöhempien kausien osalta allekirjoittamien ilmoitusten vilpittömyydestä. Näissä olosuhteissa on katsottava, että tilintarkastusalalla vallitsevan käytännön mukaan komissio saattoi Enable-hankkeen kauden nro 3 osalta tehdä johtopäätökset tilintarkastajien edeltäneiltä kausilta tekemistä toteamuksista.
- 197 Kuudenneksi tilintarkastuskertomukseen sisältyvistä väitetyistä laskentavirheistä, jotka ovat kantajan mukaan estäneet sitä käyttämästä puolustautumisoikeuksiaan, on todettava, että kantaja ei ole näyttänyt näitä virheitä toteen.
- 198 Kantaja väittää ensinnäkin, että tilintarkastajat olivat todenneet tilintarkastuskertomuksessa virheellisesti, että sen ilmoittamien menojen määrä tilintarkastuksen kohteena olevilta kausilta oli 912 217,15 euroa, vaikka se oli todellisuudessa 890 595,25 euroa. Tämä ero selittyy komission tekemillä virheillä, jotka koskevat Ask-It- ja T-Seniority-sopimusten puitteissa ilmoitettujen menojen määrää.

- 199 Siten kantajan ilmoittamien menojen määrä viitekaudelle nro 3 Ask-It-ohjelman puitteissa on 46 571,62 euroa eikä 48 889,16 euroa, kuten komissio väittää.
- 200 Samoin T-Seniority-ohjelman puitteissa ilmoitettujen menojen määrä on 47 491,50 euroa eikä 66 795,86 euroa, kuten komissio väittää.
- 201 Tältä osin on todettava, että tilintarkastuskertomuksen liitteestä 1 ilmenee, että 46 571,62 euron summa, johon kantaja viittaa, vastaa komission alun perin Ask-It-ohjelman viitekaudelle nro 3 hyväksymien menojen summaa ja että 48 889,16 euron summa vastaa kantajan tältä kaudelta ilmoittamia kokonaismenoja.
- 202 On myös todettava, että tilintarkastuskertomuksen sivulta 7 ilmenee, että tarkastajat ovat täsmentäneet kantajan T-Seniority-ohjelman puitteissa ilmoittamien menojen osalta, ettei rahoituskertomuksia ollut vielä esitetty tilintarkastuskertomuksen laadintapäivänä ja ettei komissio vielä ollut muodollisesti hyväksynyt näitä menoja. On myös täsmennetty, että Ask-It-ohjelmaa koskevassa taulukossa mainitut luvut sisältävät kantajan osuuden alihankintakustannuksista. Tästä seuraa, että 66 795,86 euron määrä ei voida pitää lopullisena ja että näin ollen kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa ilmoittamien menojen kokonaismäärää ei voitu laskea täsmällisesti tilintarkastuskertomuksen kohdassa 3 olevien taulukkojen perusteella. Kantaja ei siis voi päätellä tästä luvusta minkäänlaista tarkastajien virhettä.
- 203 Kantaja väittää toiseksi, että tilintarkastajat ovat tehneet myös virheen laskiessaan sen kyseessä olevien ohjelmien puitteissa kaikkien viitekausien perusteella ilmoittamien menojen kokonaismäärän. Se ei ole kantajan mukaan 966 632,42 euroa vaan 984 734,38 euroa. Viimeksi mainittu luku johtuu tarkastuksen kohteena olleille kausille ilmoitettujen menojen määrän eli 890 595,25 euron ja tarkastuksen ulkopuolelle jääneiden Enable-hankkeen viitekauden nro 3 perusteella ja Ask-It-hankkeen viitekauden nro 4 perusteella ilmoitettujen menojen määrän yhteenlaskemisesta.
- 204 Tästä on todettava, että kantajan väite perustuu siihen virheelliseen olettamaan, että tarkastuksen kohteena olleille kausille ilmoitettujen menojen määrä on 890 595,25 euroa. Kantaja ei näin ollen osoita, että tarkastajat olisivat tehneet tältä osin jonkin virheen.
- 205 Seitsemänneksi ja viimeiseksi on hylättävä kantajan väite, jonka mukaan tilintarkastuskertomukseen sisältyvien päätelmien perusteettomuus ja komission vilpillinen mieli voidaan osoittaa sillä, että viimeksi mainittu oli perustellut päätöstä kirjata kantaja poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan sen antamien väärin ilmoitusten perusteella ja sillä perusteella, että se oli rikkonut sopimusvelvoitteitaan, vaikka komissio oli ilmoittanut kantajalle 23.3.2011 tämän olevan lopullisesti pois suljettu viiden vuoden ajan sen vuoksi, että se oli selvitystilassa.
- 206 Tästä on muistutettava, että Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä varainhoitoasetus), 93 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Hankintamenettelyihin ei saa osallistua ehdokas tai tarjoaja, joka:

- a) on konkurssissa tai selvitystilassa taikka on keskeyttänyt liiketoimintansa tai jolle on vahvistettu akordi tai jota koskeva konkurssi- tai akordihakemus tai hakemus yhtiön purkamiseksi on vireillä tai joka on muun vastaavan kansalliseen lainsäädäntöön ja kansallisiin määräyksiin perustuvan menettelyn alainen;
- b) on tuomittu ammattinsa harjoittamiseen liittyvästä rikkomuksesta lainvoimaisella tuomiolla;

- c) on syyllistynyt ammattiaan harjoittaessaan vakavaan virheeseen, jonka hankintaviranomainen voi näyttää toteen;
- d) on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten sosiaalimaksujen suorittamisen maassa, johon se on sijoittautunut, tai hankintaviranomaisen maassa taikka maassa, jossa hankinta toteutetaan;
- e) on tuomittu lainvoimaisella päätöksellä petoksesta, lahjonnasta, rikollisjärjestykseen osallistumisesta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa yhteisöjen taloudellisia etuja;
- f) on 96 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen kohteena.

– –”

207 Varainhoitoasetuksen 94 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Hankintamenettelyn ulkopuolelle suljetaan ehdokas tai tarjoaja, joka kyseisen hankintamenettelyn yhteydessä:

- a) on jäävi;
- b) on syyllistynyt väärin tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintaviranomaiselle hankintamenettelyyn osallistumista varten vaadittuja tietoja tai ei ole toimittanut vaadittuja tietoja;
- c) on jossakin 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista, hankintamenettelystä poissulkemiseen johtavista tilanteista.”

208 Varainhoitoasetuksen 96 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Hankintaviranomainen voi määrätä hallinnollisia tai taloudellisia seuraamuksia:

- a) ehdokkaalle tai tarjoajalle 94 artiklan b alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa;
- b) toimeksisaajalle, jonka on todettu rikkoneen vakavasti talousarviosta rahoitettavaan hankintaan liittyviä velvoitteitaan.

Kaikissa tapauksissa hankintaviranomaisen on kuitenkin annettava asianomaiselle tilaisuus esittää huomautuksensa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen seuraamusten on oltava suhteessa hankinnan merkitykseen ja väärinkäytöksen vakavuuteen, ja se voi johtaa siihen, että:

- a) kyseinen ehdokas, tarjoaja tai toimeksisaaja suljetaan talousarviosta rahoitettavien hankintojen ja avustusten ulkopuolelle enintään kymmeneksi vuodeksi; ja/tai
- b) ehdokkaalle tai tarjoajalle taikka toimeksisaajalle määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä ei kuitenkaan saa ylittää kyseisen sopimuksen arvoa.”

209 Varainhoitoasetuksen 114 artiklan 3 kohdan mukaan ”avustusta ei myönnetä hakijalle, joka on avustuksen myöntämismenettelyn aikana jossakin 93 artiklan 1 kohdassa, 94 artiklassa tai 96 artiklan 2 kohdan a alakohdassa esitetystä tilanteista”.

- 210 Varainhoitoasetuksen 95 artiklassa säädetään poissulkemisia koskevan keskustietokannan perustamisesta. Tämän artiklan 1 kohdan mukaan tämä keskustietokanta ”sisältää tiedot ehdokkaista ja tarjoajista, jotka ovat jossakin 93 tai 94 artiklassa tai 96 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista tilanteista”.
- 211 Asetuksen N:o 1302/2008 1 artiklassa perustetaan varainhoitoasetuksen 95 artiklan 1 kohdan mukainen poissulkemisia koskeva keskustietokanta. Asetuksen N:o 1302/2008 3 artiklassa säädetään, että poissulkemisia koskeva varoitus sisältää muun muassa ”sellaisten kolmansien osapuolten tunnistetiedot, jotka ovat jossakin varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdassa, 94 artiklassa, 96 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 96 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista tilanteista”.
- 212 Näistä säännöksistä johtuu, että kantajan kaltainen sopimuspuoli merkitään asetuksella N:o 1302/2008 perustettuun poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan joka kerta, kun se on ollut poissulkemispäätöksen tai varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdassa, 94 artiklassa tai 96 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa säädetyn, toimielimen tai täytäntöönpanoviranomaisen tai -elimen, sellaisina kuin ne määritellään asetuksen N:o 1302/2008 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa, määräämään hallinnollisen seuraamuksen kohteena.
- 213 Nyt käsiteltävässä asiassa komission kantajalle 27.7.2010 lähettämästä kirjeestä ilmenee, että komissio oli ilmoittanut kantajalle aikovansa väliaikaisen tilintarkastuksen päätelmien perusteella yhtäältä sulkea kantajan pois meneillään olevasta tuenmyöntämismenettelystä Euroopan yhteisön seitsemännen tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelman (2007–2013) puitteissa varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 114 artiklan 3 kohdan mukaisen ammatin harjoittamisessa tapahtuneen vakavan virheen vuoksi ja toisaalta määrätä sille hallinnollisen seuraamuksen sulkemalla se unionin talousarviosta rahoitettavien hankintojen ja avustusten ulkopuolelle enintään viideksi vuodeksi sopimusvelvoitteiden vakavan rikkomisen vuoksi saman asetuksen 96 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan mukaisesti. Komissio täsmensi tässä kirjeessä aloittavansa kontradiktorisen menettelyn, jolla on tarkoitus antaa kantajalle mahdollisuus ottaa kantaa tosiseikkoihin, jotka ovat johtaneet tähän poissulkemisehdotukseen, ja tämän poissulkemisen keston. Komissio täsmensi lisäksi, että unionin taloudellisten intressien suojelemiseksi kantaja merkitään tilapäisesti poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan ja että tästä merkitsemisestä tulee lopullinen, jos poissulkemispäätös vahvistetaan kontradiktorisen menettelyn päätteeksi.
- 214 On siis todettava, että 27.7.2010 kantajan tilapäinen merkitseminen poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan oli asetuksen N:o 1302/2008 3 artiklan mukaisesti perusteltu sillä, että komissio katsoi tämän olevan varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 96 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa tilanteessa.
- 215 Lisäksi budjetista vastaava komission pääosasto ilmoitti 23.3.2011 päivätyllä kirjeellään kantajalle, että tietoyhteiskunnasta ja joukkoviestimistä vastaava pääosasto oli vaatinut sen merkitsemistä poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan a alakohtaan perustuvasta syystä kantajan poissulkemisesta unionin tukien ulkopuolelle määräytyksi ajaksi 8.3.2011 tehdyn päätöksen mukaisesti.
- 216 Tästä on muistutettava, että kantaja on asetettu selvitystilaan 28.12.2010 tehdyn sopimuksen mukaisesti, joka on julkaistu Protodikeio Athinonin virallisessa yhtiöiden tiedotuslehdessä 17.1.2011.
- 217 Tästä seuraa, että komissiolla oli 17.1.2011 lähtien peruste asetuksen N:o 1302/2008 3 artiklan mukaisesti vaatia kantajan merkitsemistä poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan siitä syystä, että se oli varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa tilanteessa.
- 218 Tästä seuraa, että se seikka, että kantajan tilapäinen merkintä poissulkemisia koskevaan keskustietokantaan oli alun perin perusteltu varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 96 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla poissulkemistapauksilla, kun taas lopullinen

poissulkeminen oli perusteltu saman asetuksen 93 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla poissulkemisella, johtuu niiden olosuhteiden muuttumisesta, jotka objektiivisesti oikeuttavat kantajan merkitsemisen poissulkemisiä koskevaan keskustietokantaan ja joiden alkuperä on kantajan omassa menettelyssä.

–c) Tilintarkastuskertomuksen tiedoksi antaminen englanniksi

- 219 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut perusoikeuskirjan 41 artiklan 4 kohtaa evätesään kantajan pyynnön antaa tilintarkastuskertomus ja muu kirjeenvaihto sille tiedoksi kreikaksi. Tämä menettely merkitsee kantajan mukaan sen perusoikeuksien loukkaamista, joka vaikuttaa tarkastusmenettelyyn ja jolla näin ollen rikotaan kyseessä olevia sopimuksia.
- 220 Tästä on muistutettava, että perusoikeuskirjan 41 artiklan 4 kohdan mukaan ”jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin perussopimusten kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä”. Tämä oikeus, joka on osa hyvän hallinnon periaatetta, velvoittaa komissiota sen suhteissa unionin kansalaisiin sen käyttäessä niitä valtuuksia, joita sillä unionin oikeuden perusteella on.
- 221 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantaja pyytää komissiolta 19.7.2010 päivätyssä ensimmäisessä kirjeessä, joka on laadittu kreikaksi, että väliaikainen tilintarkastuskertomus, jonka komissio oli toimittanut sille 28.6.2010 englanniksi, toimitettaisiin sille kreikaksi.
- 222 Kantaja esitti toisessa, 30.9.2010 päivätyssä kirjeessään, joka myös oli laadittu kreikaksi, muun muassa huomautuksia väliaikaisesta tilintarkastuskertomuksesta ja pyysi, että komission mahdolliset lisähuomautukset tästä lähetettäisiin sille kreikaksi.
- 223 Komissio lähetti 22.12.2010 päivätyllä, englanniksi laaditulla kirjeellä kantajalle lopullisen tilintarkastuskertomuksen, joka sisälsi kantajan huomautuksiin annettuja vastauksia ja joka myös oli laadittu englanniksi.
- 224 Kantaja ilmoitti komissiolle 10.1.2011 päivätyllä kolmannella kirjeellään, joka edelleen oli laadittu kreikaksi, ettei se ollut tutustunut tilintarkastuskertomukseen siitä syystä, että se oli laadittu englanniksi, ja pyysi uudelleen, että tilintarkastuskertomus lähetettäisiin sille kreikaksi, vedoten siihen, että tämän pyynnön epääminen merkitsee kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista.
- 225 Näin ollen rajoittamatta kantajan kaltaisen oikeushenkilön mahdollisuutta vedota perusoikeuskirjan 41 artiklan 4 kohdassa määriteltyyn oikeuteen komissiota vastaan sopimussuhteen yhteydessä on todettava, ettei kantajan väite todellisuudessa liity siihen, että komissio on kieltäytynyt vastaamasta sen kirjeisiin kreikaksi, vaan sen kieltäytymiseen antamasta sille tiedoksi tilintarkastuskertomusta ja siihen liittyviä kommentteja tällä samalla kielellä.
- 226 On kuitenkin muistutettava, että tilintarkastuskertomus on komission kyseessä olevien sopimusten määräysten mukaisesti laatima asiakirja. Kysymys kielestä, jolla kyseinen asiakirja on annettava tiedoksi kantajalle, kuuluu siis mainittuihin sopimuksiin sovellettavan oikeuden soveltamisalaan.
- 227 Kuten edellä 73 kohdassa on muistutettu, kun asia on saatettu unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 272 artiklan perusteella välityslausekkeen nojalla, sen on ratkaistava riita sopimukseen sovellettavan aineellisen kansallisen lainsäädännön perusteella, nyt käsiteltävässä asiassa Belgian oikeuden, jota sovelletaan kyseessä oleviin sopimuksiin FP6-sopimusten 12 artiklan, eTEN-sopimusten 5 artiklan 1 kohdan ja CIP-sopimuksen 10 artiklan kolmannen alakohdan mukaisesti.

- 228 Nyt käsiteltävässä asiassa asianosaisten välinen riita koskee komission kieltäytymistä antaa kantajalle tilintarkastuskertomus ja sitä seurannut kirjeenvaihto tiedoksi kreikaksi kantajan pyytämällä tavalla. Tämä kieltäytyminen on kantajan mukaan tehnyt tilintarkastusmenettelystä virheellisen, koska sillä on loukattu kantajan puolustautumisoikeuksia mainitussa menettelyssä.
- 229 Kysymys on siten siitä, oliko komissiolla sopimuksen perusteella velvollisuus antaa kantajalle tilintarkastuskertomus tiedoksi kreikaksi.
- 230 Tältä osin on todettava, että kyseessä olevat sopimukset eivät sisällä yhtään lauseketta kielestä, jolla ne on pantava täytäntöön.
- 231 Lisäksi Belgian siviililain 1134 ja 1135 §:n nojalla sopimukset on pantava täytäntöön lojaliteettiperiaatetta noudattaen.
- 232 On todettava, että kuten kannekirjelmän liitteistä ilmenee, kantaja on ennen tilintarkastusta käyttänyt englantia paitsi sen komissiolle esittämässä kyseessä olevia sopimuksia koskevissa rahoituskertomuksissa myös tämän kanssa käymässään kirjeenvaihdossa. Lisäksi on todettava, että kantaja ei koskaan ennen tilintarkastusmenettelyä ole pyytänyt komissiota käyttämään kreikkaa kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpanossa.
- 233 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon lojaliteettiperiaatetta noudattaen tapahtuvan sopimusten täytäntöönpanon periaate, komissiolla ei nyt käsiteltävässä asiassa ollut velvollisuutta toimittaa kantajalle tilintarkastuskertomusta kreikaksi kyseessä olevien sopimusten täytäntöön panemiseksi.
- 234 Kantajan väite, joka koskee komission kieltäytymistä antaa sille tilintarkastuskertomus tiedoksi kreikaksi, on näin ollen hylättävä perusteettomana.
- 235 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetyt näkemykset, kantajan vaatimusten kolmas osa on hylättävä perusteettomana.

D Kantajan vaatimusten viides ja kuudes osa

1. Kantajan vaatimusten viidennen ja kuudennen osan tutkittavaksi ottaminen

- 236 Esittämättä muodollisesti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklassa tarkoitettua oikeudenkäyntiväitettä komissio kiistää kantajan Ask-It- ja EU4ALL -sopimusten perusteella esittämien maksuvaatimusten tutkittavaksi ottamisen, koska ne on esitetty ”toteamisvaatimuksina” eikä varsinaisina ”maksuvaatimuksina”. Lisäksi siltä varalta, että unionin yleinen tuomioistuin katsoisi olevansa toimivaltainen käsittelemään tällaisia vaatimuksia, komissio kiistää samojen sopimusten perusteella ”toteamisvaatimuksen” yhteydessä esitetyn vahingonkorvausvaatimuksen tutkittavaksi ottamisen.
- 237 Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että huolimatta ilmaisusta ”toteamaan, että komissiolla on velvollisuus maksaa” kantajan vaatimusten viidennessä ja kuudennessa osassa, niiden tarkoituksena on yksiselitteisesti, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaisi komission maksamaan kantajalle 52 584,05 euroa EU4ALL-sopimuksen puitteissa ja 20 678,61 euroa Ask-It -sopimuksen puitteissa. Kyseessä ei siis ole ”toteamisvaatimus”, kuten komissio väittää, vaan maksuvaatimus, jota itsessään ei ole jätettävä tutkimatta.

2. Kantajan vaatimusten viidennen ja kuudennen osan perustelujen riittävyys

- 238 Kantaja väittää lähinnä, että komissio on rikkonut EU4ALL- ja Ask-It-sopimuksia, kun se ei ole maksanut kokonaisuudessaan summia, jotka vastaavat sille EU4ALL-sopimuksen toisen, kolmannen ja neljännen viitekauden perusteella ja Ask-It-sopimuksen viimeisen viitekauden perusteella syntyneitä menoja.
- 239 Näin ollen kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta velvoittamaan komission maksamaan viivästyskorkeineen sen eron, joka on näiden sopimusten puitteissa jo maksettujen summien ja kyseessä olevien viitekausien perusteella syntyneiden menojen välillä.
- 240 Tästä on todettava aluksi, että tällainen vaatimus perustuu oletamaan siitä, että kantajalle aiheutuneet menot ovat korvattavia.
- 241 Edellä 164 kohdassa on todettu, että kantajan komissiolle kyseessä olevien sopimusten puitteissa esittämät menot eivät olleet tukikelpoisia.
- 242 Muilta osin on myös todettava, että kantaja ei osoita, että se, että komissio keskeyttää maksut, merkitsee EU4ALL- ja Ask-It-sopimusten rikkomista.
- 243 Ensinnäkin kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on rikkonut EU4ALL-sopimusta pidättäessään viimeisen maksun, joka sille kuului tämän sopimuksen perusteella, on todettava, että FP6-ehtojen II.28 artiklan 8 kohdassa määrätään seuraavaa:

” – –

Komissio voi keskeyttää maksunsa milloin tahansa, jos sopimuspuolet eivät noudata jotakin sopimusmääräystä, erityisesti tilintarkastusta ja valvontaa koskevaa II.29 artiklaa. Siinä tapauksessa komissio ilmoittaa tästä sopimuspuolille suoraan kirjatulla ja vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjeellä.

Komissio voi keskeyttää maksunsa milloin tahansa, jos se epäilee, että sopimuspuoli on syyllistynyt sääntöjenvastaisuuteen sopimuksen täytäntöönpanossa. Vain sääntöjenvastaisuuksista epäillyille sopimuspuolille tarkoitettu osuus keskeytetään. Siinä tapauksessa komissio ilmoittaa sopimuspuolille suoraan keskeytyksen syyt kirjatulla ja vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjeellä.”

- 244 On todettava, ettei kantaja kiistä sitä, että komissio on ilmoittanut sille 25.8.2010 päivätyllä kirjeellä maksujen keskeyttämisestä EU4ALL-sopimuksen puitteissa, mutta se tyytyy väittämään, ettei epäily sääntöjenvastaisuudesta ollut riittävän perusteltu, koska se ei ollut vielä jättänyt huomautuksiaan tilintarkastuskertomusluonnoksesta. FP6-ehtojen II.28 artiklan 8 kohdan rakenteesta ilmenee kuitenkin suoraan, ettei komissiolla tarvitse olla tilintarkastuksen lopullisia tuloksia eikä sen ole siis tarvinnut varmistaa, että sen epäilyt olivat perusteltuja, keskeyttääkseen maksun. Riittää, että sillä on epäily sääntöjenvastaisuudesta ja että se ilmoittaa keskeyttämisen syyt sopimuspuolelle, mitä kantaja ei kiistä tapahtuneen nyt käsiteltävässä asiassa. Tämä mahdollisuus maksujen keskeyttämiseen, josta määrätään FP6-ehtojen II.28 artiklan 8 kohdan toisessa alakohdassa, ei rajoita komission mahdollisuutta keskeyttää maksut FP6-ehtojen II.29 artiklassa määrättyjen tilintarkastuksen ja valvontojen perusteella.
- 245 Näin ollen kantaja ei osoita, että komissio on rikkonut sopimusveloitteitaan ilmoittaessaan kantajalle 25.8.2010 päivätyllä kirjeellään keskeyttävänsä maksut EU4ALL-sopimuksen puitteissa.
- 246 Lisäksi siitä kysymyksestä, voiko kantaja yksipuolisesti keskeyttää sopimuksen täytäntöönpanon sen vuoksi, että komissio on keskeyttänyt maksut, on todettava, että FP6-ehtojen II.5 artiklasta ilmenee, että vain yhteenliittymä muttei sopimuspuoli voi ehdottaa sopimuksen täytäntöönpanon

keskeyttämistä ja että komission on hyväksyttävä tämä keskeyttäminen. Tästä seuraa, että keskeyttäessään yksipuolisesti EU4ALL-sopimuksen täytäntöönpanon 4.8.2010 päivätyllä kirjeellään kantaja on rikkonut FP6-ehtojen II.5 artiklaa.

- 247 Prosessinjohtotoimea koskeva hakemus, jonka tavoitteena on, että unionin yleinen tuomioistuin määrää komission esittämään hankkeen koordinaattorille 27.8.2010 osoittamansa kirjeen, on jäänyt vaille kohdetta, koska komissio on esittänyt mainitun kirjeen vastineensa liitteessä A88.
- 248 Toiseksi siitä, että komissio on keskeyttänyt maksut Ask-It-sopimuksen puitteissa, on todettava, että FP6-ehtojen II.28 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”komissio hyväksyy sopimuspuolelle lopullisesti maksettavan määrän II.7 artiklassa tarkoitettujen hyväksymiensä asiakirjojen perusteella, sanotun kuitenkin rajoittamatta II.29 artiklan soveltamista”.
- 249 FP6-ehtojen II.7 artiklassa, luettuna yhdessä Ask-It-sopimuksen 6 ja 7 artiklan kanssa, määrätään, että kaikki vaaditut kertomukset ja asiakirjat on toimitettava komissiolle niiden 45 päivän kuluessa, jotka seuraavat viimeisen viitekauden loppumista, eli viimeistään 14.2.2009.
- 250 Tältä osin komissio väittää, että koska se ei ole saanut hankkeen koordinaattorilta kaikkia FP6-ehtojen II.7 artiklassa tarkoitettuja asiakirjoja, se ei ole voinut arvioida eikä hyväksyä niitä, eikä se ole siten voinut suorittaa maksuja.
- 251 Kantaja väittää toimittaneensa 15.11.2010 koordinaattorille kaikki komission siltä pyytämät kantajaa koskevat asiakirjat. Koordinaattori oli ilmoittanut sille toimittavansa kaikki kyseessä olevat asiakirjat komissiolle heti 30.11.2010 jälkeen. Sen mukaan komissio ei ole osoittanut, ettei se ole saanut kyseessä olevia asiakirjoja.
- 252 Siltä osin kuin kantaja väittää, että komissio on perusteettomasti lykännyt sille tarkoitettujen summien maksamista, vaikka se oli saanut kaikki FP6-ehtojen II.7 artiklassa edellytetyt asiakirjat, todistustaakka on kantajalla.
- 253 On kuitenkin todettava, että kantaja ei ole osoittanut, että kyseessä olevat asiakirjat on FP6-ehtojen II.7 artiklassa tarkoitettulla tavalla lopulta toimitettu komissiolle.
- 254 Kantaja väittää vastauksessaan myös, että komissio on lopulta maksanut Ask-It-sopimuksessa määrätyn tuen viimeiselle viitekaudelle kaikille yhteenliittymän jäsenille sitä itseään lukuun ottamatta hylättyään sen menot rahoitustarkastuksen jälkeen ja ettei se ole saanut komissiolta mitään tiedoksiantoa maksujen keskeyttämisestä tältä osin.
- 255 Kantaja ei kuitenkaan ole esittänyt mitään seikkaa tämän väitteen tueksi.
- 256 Edellä esitettyjen näkemysten perusteella on todettava, että kantaja ei osoita, että komissio on rikkonut sopimusvelvoitteitaan keskeyttämällä kantajalle EU4ALL- ja Ask-It-sopimusten puitteissa tarkoitettujen maksujen maksamisen.
- 257 Tästä seuraa, että kantajan vaatimusten viides ja kuudes osa ja siten kanne kokonaisuudessaan on hylättävä perusteettomina.

E Komission vastavaatimukset

1. Komission vaatimusten ulottuvuus

- 258 Komissio vaatii vastavaatimuksena, että kantaja veloitetaan maksamaan sille veloitusilmoituksissa mainitut määrät, joiden kokonaissumma on 999 213,45 euroa, 15.6.2011 lukien laskettavine "[EKP:n] korkokannan" mukaisesti määräytyvine korkoineen, 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuina, sekä 70 471,47 euron suuruisen vahingonkorvauksen kokonaismäärän, 5.8.2011 lukien laskettavine, edellä tarkoitettun korkokannan mukaisine korkoineen.
- 259 Komission takaisinmaksuvaatimus perustuu FP6-ehtojen II.31 artiklaan, eTEN-ehtojen II.19 artiklaan ja CIP-ehtojen II.30 artiklaan. Tilintarkastuskertomuksessa esitetyt huomautukset oikeuttavat sen mukaan kaikkien kantajalle maksettujen summien takaisin maksamisen.
- 260 Komissio katsoo myös perustelluksi vaatia FP6-ehtojen II.30 artiklan 6 kohdan mukaisen sopimussakkolausekkeen mukaisesti vahingonkorvausta, jonka määrä vastaa 10 prosenttia vaaditusta määrästä.
- 261 Lisäksi FP6-ehtojen II.28 artiklan 7 kohdan ja II.31 artiklan, eTEN-ehtojen II.3 artiklan 6 kohdan ja II.19 artiklan sekä CIP-ehtojen II.5 artiklan 5 kohdan ja II.30 artiklan 2 kohdan yhdistettyjen määräysten nojalla komissio vaatii, että kyseessä oleville summille lasketaan korko, joka vahvistetaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jonka kuluessa kyseessä olevat summat erääntyivät, EKP:n soveltaman jälleärahoituskorkokannan mukaisesti 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna.

2. Komission vaatimusten tutkittavaksi ottaminen

- 262 Kantaja väittää ensinnäkin lähinnä, että koska komission vastavaatimuksia ei ole esitetty vastineesta erillisessä kirjelmässä, se voi vastata niihin vain kantajan vastauksessa, kun taas komissio voi esittää vielä väitteitä vastaajan vastauksessa. Tämä seikka loukkaa prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta, joka on oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden kulmakivi, sellaisena kuin tämä oikeus ilmenee ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Roomassa 4.11.1950, 6 artiklasta. Toiseksi FP6-ehtojen II.30 artiklan perusteella mahdollisesti maksettava kiinteämääräinen korvaus ei ole selvä eikä rahassa määritelty, siltä osin kuin se on laskettava komission maksamien summien perusteella, jotka vastaavat lopulta tukikelvottomiksi katsottuja menoja, vaikka näiden menojen tukikelpoisuus on nyt käsiteltävän kanteen kohteena. Kolmanneksi komissio ei ollut vastakanteessa muotoillun kiinteämääräisen korvausvaatimuksen esittämispäivänä lähettänyt tätä saatavaa koskevaa takaisinperintämääräystä eikä veloitusilmoitusta toisin kuin varainhoitoasetuksen 71 artiklan 2 kohdassa säädetään kaikkien saatavien osalta, jotka ovat selviä, rahassa määriteltyjä ja erääntyneitä. Tästä seuraa, että vastakanne on jätettävä tutkimatta.
- 263 Komissio väittää, että prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen noudattaminen on nyt käsiteltävässä asiassa varmistettu, koska kullakin asianosaisella on ollut mahdollisuus jättää kaksi oikeudenkäyntiasiakirjaa. Vastaajan mahdollisuus nostaa vastakanne vastineessa on olemassa useiden valtioiden prosessioikeudessa ja se on perusteltua prosessiekonomian periaatteen kannalta. Lisäksi se on vahvistettu vakiintuneessa oikeuskäytännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan logiikassa. FP6-ehtojen II.30 artiklan mukaan kiinteämääräinen korvaus on liitännäinen saatava pääsaatavaan eli perusteettomaan rahoitustukeen nähden. Liitännäisvaatimus, jolla pyritään kiinteämääräisen korvauksen maksamiseen, on siis laillisesti liitetty päävaatimukseen, jolla pyritään perusteettoman tuen palautukseen. Koska yhteisön ja kantajan välinen suhde on luonteeltaan sopimussuhde, varainhoitoasetuksen 71 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa. Kysymystä siitä, voiko kantajalla olla velvollisuus maksaa kyseessä oleva korvaus, säännellään siis yksinomaan FP6-ehtojen II.29.1, II.30 ja II.30 artiklalla. Korvauksen määrä on ilmoitettu kantajalle 29.4.2011 ja kuusi kyseessä olevia FP6- sopimuksia vastaavaa veloitusilmoitusta on laadittu ja lähetetty

kantajalle 20.6.2011. Koska unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo on pidentänyt vastakanteeseen vastaamisen määräaika kantajan pyynnöstä 19.8.2011 asti, kantajalle on ollut kohtuullinen aika puolustautua tehokkaasti tällaista vaatimusta vastaan.

- 264 Unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa, että vaikka välityslausekkeen nojalla nostetun kanteen johdosta sen on ratkaistava riita soveltamalla tarpeen vaatiessa sopimusta sääntelevää kansallista oikeutta, sen toimivaltaa ratkaista vastakanne ja sen tutkittavaksi ottaminen arvioidaan yksinomaan SEUT 256 artiklan 1 kohdan, SEUT 272 artiklan ja työjärjestyksen perusteella (ks. vastaavasti edellä 73 kohdassa mainittu asia komissio v. Zoubek, tuomion 10 kohta).
- 265 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin yleisen tuomioistuimen toimivalta tutkia kanne SEUT 256 artiklan 1 kohdan ja SEUT 272 artiklan määräysten nojalla välityslausekkeen perusteella tarkoittaa välttämättä, että sillä on toimivalta tutkia vastakanne, joka on nostettu tämän saman kanteen yhteydessä ja joka johtuu sopimussuhteesta tai seikasta, jolle pääasiallinen vaatimus perustuu, tai jolla on suora yhteys siitä johtuviin velvoitteisiin (ks. vastaavasti edellä 73 kohdassa mainittu asia komissio v. Zoubek, tuomion 11 kohta; asia C-167/99, parlamentti v. SERS ja Ville de Stasbourg, tuomio 10.4.2003, Kok., s. I-3269, 95–104 kohta; asia C-280/03, komissio v. Lior ym., määräys 21.11.2003, 8 ja 9 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-29/02, GEF v. komissio, tuomio 15.3.2005, Kok., s. II-835, 73 kohta).
- 266 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että vastakanteilla vaaditaan unionin yleistä tuomioistuinta velvoittamaan kantaja yhtäältä maksamaan veloitusilmoituksissa mainitut määrät 15.6.2011 alkaen laskettavine korkoineen kyseessä olevien sopimusten rikkomisen vuoksi ja toisaalta maksamaan kyseessä olevien FP6-ehtojen II.30 artiklassa määrätyn korvauksen kokonaisuudessaan niin ikään korkoineen, jotka lasketaan vastaavassa veloitusilmoituksessa vahvistetun määräajan päättymisestä lukien edellä mainitun korkokannan mukaisesti.
- 267 Ei voida kiistää sitä, että tällaiset kanteet johtuvat siitä sopimussuhteesta, johon kantajan pääkanne perustuu ja jolla vaaditaan muun muassa unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että kantajan kyseessä olevien sopimusten puitteissa komissiolle esittämät menot ovat tukikelpoisia ja ettei kantajalla ole velvollisuutta palauttaa komission näin ollen maksamia summia. Tästä seuraa, että unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista tällaiset kanteet.
- 268 On näin ollen arvioitava kantajan komission vastakanteista esittämiä tutkimatta jättämistä koskevia vaatimuksia.
- a) Vastakanteiden tutkittavaksi ottaminen siltä osin kuin ne on muotoiltu komission vastineessa
- 269 On muistutettava, että edellä 264 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan sellaisen vastakanteen, jolla alkuperäinen vastaaja pyrkii muihin tavoitteisiin kuin vain vastapuolensa väitteiden hylkäämiseen, tutkittavaksi ottamista on arvioitava työjärjestyksen säännösten perusteella.
- 270 Tästä on todettava, ettei työjärjestys sisällä mitään erityisvaatimusta niistä edellytyksistä, joiden täytyessä tällainen kanne voidaan nostaa välityslausekkeen perusteella nostetun kanteen johdosta. Mikään ei siis ensisijaisesti estä sitä, että sopimusta koskevan riita-asian vastaaja voi nostaa vastakanteen vastineessaan. Tämä seikka ei siis itsessään aiheuta nyt käsiteltävässä asiassa vastakanteen tutkimatta jättämistä.
- 271 Prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteesta on muistutettava, että tämän periaatteen tarkoituksena on varmistaa oikeudenkäynnin osapuolten välinen tasapaino. Se on oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteen välitön seuraus (yhdistetyt asiat C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, Ruotsi ym. v. API ja komissio, tuomio 21.9.2010, Kok., s. I-8533, 88 kohta), ja se merkitsee

velvollisuutta tarjota kullekin asianosaiselle kohtuullinen mahdollisuus esittää asiansa, myös todisteensa, sellaisten edellytysten vallitessa, jotka eivät saata tätä vastapuoltaan selvästi epäedullisempaan asemaan (asia C-199/11, Otis ym., tuomio 6.11.2012, 71 kohta).

272 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja väittää vastauskirjelmässään, ettei sillä ole ollut tilaisuutta vastata komission vastauskirjelmässä esittämiin väitteisiin vastavaatimuksista. Kantaja väittää siten, että komissio on voinut ottaa kirjallisesti kantaa näihin vaatimuksiin kahteen otteeseen, kun taas se itse voi ottaa kantaa kyseisiin vaatimuksiin vain yhden kerran.

273 Tästä on todettava, että kun otetaan huomioon kirjallisen menettelyn järjestäminen työjärjestyksessä siitä hetkestä lähtien, jona alun perin vastaajana olleelle annetaan mahdollisuus nostaa vastakanne, tästä seuraa välttämättä, että alun perin kantajana ollut voi ottaa kirjallisesti kantaa tähän vaatimukseen vain yhden kerran vastauskirjelmässään.

274 Lisäksi työjärjestyksen mukaan menettelyn kirjallista vaihetta täydennetään vielä suullisella vaiheella, jossa annetaan asianosaisille kaikki mahdollisuudet puolustautua. Nyt käsiteltävässä asiassa mikään ei siis estä sitä, että alun perin kantajana ollut osapuoli vastaa istunnossa komission vastauskirjelmässä vastavaatimusten osalta esittämiin väitteisiin, koska vähemmän olennaista on varmastikin varmistaa, että kukin osapuoli on ottanut kirjallisesti kantaa yhtä monta kertaa kuhunkin vaatimukseen, kuin varmistaa, että unionin yleinen tuomioistuin on voinut kuulla kunkin osapuolen näkemyksen mainituista vaatimuksista.

–b) Kiinteämääräistä korvausta koskevan maksuvaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

275 Aluksi on todettava, että kantajan esittämät väitteet eivät liity kiinteämääräisen korvauksen maksamista koskevan vastakanteen tutkittavaksi ottamiseen vaan sen riittäviin perusteluihin.

276 Kantaja väittää yhtäältä, että vastakanne, jolla vaaditaan sen velvoittamista maksamaan kiinteämääräinen korvaus, on jätettävä tutkimatta siitä syystä, että tämä korvaus lasketaan normaalisti sellaisten menojen perusteella, jotka on lopullisesti todettu tukikelvottomiksi, kun taas juuri tämä tukikelpoisuus on nyt käsiteltävän kanteen kohteena.

277 On katsottava, että kantaja kiistää siten komission vaatiman kiinteämääräistä korvausta vastaavan saatavan selvyden.

278 Toisaalta kantaja väittää, että vastakanne, jolla vaaditaan sen velvoittamista maksamaan kiinteämääräinen korvaus, on jätettävä tutkimatta siitä syystä, että kyseisen vaatimuksen esittämispäivänä komissio ei ollut lähettänyt tätä korvausta koskevaa takaisinperintämääräystä eikä veloitussilmoitusta.

279 Näin tehdessään kantaja kiistää siis kiinteämääräistä korvausta vastaavan saatavan eräänntymisen.

280 Saatavan selvyys, rahassa määrättävyys ja eräänntymisen muodostavat riita-asiassa sovellettavan Belgian lainsäädännön mukaan edellytyksen mainitun saatavan haltijan esittämän maksuvaatimuksen riittäville perusteluille.

281 Erityisesti Belgian siviililain 1315 §:n mukaan velkojan on esitettävä näyttö vaatimansa saatavan selvyydestä.

282 Samoin Belgian siviililain 1315, 1650 ja 1651 §:stä ilmenee, että velkojan on osoitettava, että tämän vaatima saatava on vaatimiskelpoinen eli että se on eräänntynyt.

283 Näin ollen on arvioitava kantajan väitteitä, jotka koskevat kiinteämääräisen korvauksen selvyyttä ja erääntymistä, tutkittaessa sen perustelujen riittävyyttä.

3. Komission vaatimusten perustelujen riittävyys

284 Komissio perustaa palautusvaatimuksensa FP6-ehtojen II.31 artiklan 1 ja 2 kohtaan, eTEN-ehtojen II.19 artiklan 1 ja 2 kohtaan ja CIP-ehtojen II.30 artiklan 1 ja 2 kohtaan. Se perustaa kiinteämääräistä korvausta koskevan vaatimuksensa FP6-ehtojen II.31 artiklan 1 ja 2 kohtaan.

285 Jotta erääntynyt saatava on voinut syntyä mainittujen määräysten perusteella, kahden edellytyksen on täyttyvä. Ensinnäkin tietyn määrän on oltava tullut maksetuksi perusteettomasti tai takaisinperimisen on oltava oikeutettua kyseessä olevien sopimusehtojen mukaan, ja toiseksi komission on täytynyt yksilöidä palautuksen ehdot ja maksupäivän. Viivästyskorot alkavat puolestaan maksun puuttuessa juosta komission vahvistamana päivänä (ks. vastaavasti asia T-552/11, Lito Maieftiko kai Cheirurgiko Kentro v. komissio, tuomio 9.7.2013, 44–46 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

286 Komission vastakannetta on arvioitava näiden edellytysten perusteella.

–a) Perusteettoman edun palautus

–Perusteettomasti maksettu määrä

287 Kuten on todettu, kantaja ei ole näyttänyt toteen komissiolle esitettyjen menojen tukikelpoisuutta niiden sopimusten puitteissa, joiden perusteella viimeksi mainittu on maksanut sille 999 213,45 euroa. Kuten kantajan vastauskirjelmän 32 kohdassa olevasta taulukosta ilmenee, kantaja ei kiistä komission laskelmaa tältä osin. Myöskään asiakirja-aineisto ei ole ristiriidassa tämän laskelman kanssa.

288 Sitä vastoin kantaja väittää, ettei komissio voi suhteellisuusperiaatteen, sopimusten täytäntöönpanoa koskevan lojaliteettiperiaatteen eikä CIP-ehtojen määräysten perusteella vaatia kaikkien kantajalle kyseessä olevien sopimusten perusteella maksettujen summien palauttamista, koska nämä sopimukset on jo pantu kokonaan tai osittain täytäntöön.

289 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että yhtäältä ainoa CIP-ehdoin säännelty sopimus on T-Seniority-sopimus ja toisaalta kantaja on ilmoittanut T-Seniority-hankkeen koordinaattorille vetäytyneensä yhteenliittymästä 23.2.2009 lähtien.

290 CIP-ehtojen II.11 artiklan 4 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan sopimuspuolen irtisanoessa mainituin ehdoin säännellyn sopimuksen ”komissio voi vaatia yhteisön rahoitustuen takaisin maksamista kokonaisuudessaan tai osittain, ottaen huomioon suoritettun työn luonteen ja sen tulokset sekä sen hyödyllisyyden yhteisölle tämän ohjelman puitteissa”.

291 CIP-ehtojen II.11 artiklan 8 kohdan mukaan kuitenkin ”huolimatta rahoitussopimuksen taikka tuensaajan osallistumisen irtisanomisesta liitteessä II olevien B ja D osien määräyksiä sovelletaan edelleen rahoitussopimuksen irtisanomisen taikka tuensaajan osallistumisen lakkaamisen jälkeen.”. Lisäksi siinä täsmennetään, että ”tämän rahoitussopimuksen kaikkia muita määräyksiä, joissa määrätään nimenomaisesti, että niiden soveltamista jatketaan irtisanomisen jälkeen, sovelletaan myös näiden määräysten mukaisen keston ajan”.

292 Tästä seuraa, että sopimuspuolen vetäytymisestä taikka sopimuksen irtisanomisesta johtuvat taloudelliset seuraukset, sellaisina kuin niistä määrätään CIP-ehtojen II.11 artiklassa, eivät rajoita sopimuspuolen velvollisuutta palauttaa summat, jotka mahdollisen tilintarkastuksen seurauksena katsotaan lopullisesti tukikelvottomiksi.

- 293 Toiseksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan komission vaatimus kaikkien kantajalle kyseessä olevien sopimusten perusteella maksettujen summien palauttamisesta on ristiriidassa sopimusten täytäntöönpanoa koskevan lojaliteettiperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen kanssa, on muistutettava, että FP6-ehtojen II.29 artiklan mukaan ”näiden tilintarkastusten päätelmien mukaisesti komissiolle mahdollisesti maksettavat määrät voidaan periä II.31 kohdan mukaisesti”.
- 294 Samoin eTEN-ehtojen II.17 artiklan 4 kohdassa ja CIP-ehtojen II.28 artiklan 5 kohdassa määrätään, että ”komissio toteuttaa tilintarkastuksen päätelmien perusteella kaikki hyödyllisiksi katsomansa asianmukaiset toimenpiteet, mukaan lukien sen suorittamien maksujen takaisin periminen kokonaan tai osittain”.
- 295 Näistä määräyksistä johtuu, että komissio voi nyt käsiteltävässä asiassa vaatia tilintarkastuksen tulosten perusteella kantajaa palauttamaan koko sen määrän, jonka se katsoo olevan sille maksettava, mukaan lukien kaikki ne summat, jotka se on maksanut kantajalle kyseessä olevien sopimusten perusteella.
- 296 Tilintarkastuskertomuksessa todettujen sopimusveloitteiden laiminlyöntien lukumäärän ja vakavuuden perusteella ja sen perusteella, että unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt kantajan näiden toteamusten kiistämiseksi esittämät väitteet, on katsottava, ettei komission vaatimus kyseessä olevien sopimusten perusteella kantajalle maksettujen kaikkien summien palauttamisesta ole suhteeton eikä ristiriidassa sopimusten täytäntöönpanoa koskevan lojaliteettiperiaatteen kanssa.

–Palautusedellytysten täsmentäminen

- 297 On muistutettava, että komissio lähetti 29.4.2011 yhdeksän veloitusilmoitusta, joissa ilmoitetaan kunkin kyseessä olevan sopimuksen perusteella palautettava määrä, ja niiden kokonaismäärä on 999 213,45 euroa. Näissä veloitusilmoituksissa vahvistetaan erääntyneiden summien palauttamiseksi kantajalle 45 päivän määräaika, joka päättyi 14.6.2011 ja jonka päätyttyä näitä summia korotetaan kyseessä olevissa sopimuksissa EKP:n korkokannan mukaisesti määräytyvillä viivästyskoroilla 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna. Lisäksi näissä veloitusilmoituksissa ilmoitettiin pankkitilinumero, jolle kantajan oli palautus maksettava. Kantaja ei kiistä tätä.
- 298 On siis hyväksyttävä komission vaatimus siitä, että kantaja veloitetaan palauttamaan sille 999 213,45 euron summa perusteettomasti maksettuna tukina FP6-ehtojen II.31 artiklan, eTEN-ehtojen II.19 artiklan ja CIP-ehtojen II.30 artiklan mukaisesti.

–b) Kiinteämääräisen korvauksen maksaminen

–Kiinteämääräisenä korvauksena perittävä määrä

- 299 Kantaja kiistää vastakanteen periaatteen siitä syystä, että sen kanne olisi hyväksyttävä. Se kiistää myös kiinteämääräisen korvauksen selvyuden. Kantaja ei sitä vastoin kiistä komission laskelman osatekijöitä. Asiakirja-aineiston seikat eivät kumoa niitä.
- 300 Kuten edellä 257 kohdassa todetaan, kantaja kanne hylätään kokonaisuudessaan.
- 301 Komission vaatimaa kiinteämääräistä korvausta vastaavan saatavan selvydestä on todettava, että FP6-ehtojen II.30 artiklan nojalla sopimuspuolille aiheutuu velvollisuus maksaa vahingonkorvauksia vain siitä syystä, että ne ovat saaneet väärrien menoilmoitusten johdosta perusteettomia tukia. Koska unionille aiheutunut taloudellinen vahinko on osoitettu (ks. edellä 298 kohta), komissio on perustellusti katsonut, että kantajan on maksettava komission siltä vaatima vahingonkorvaus.

–Palautusehtojen määrittäminen

- 302 Kantaja väittää lähinnä, ettei kiinteämääräistä korvausta voida vaatia, koska yhtäältä se kiisti komission vastakanteen nostamispäivänä kaikkien kyseessä olevien sopimusten perusteella esitettyjen sellaisten menojen tukikelvottomuuden, joiden perusteella mainittu korvaus on laskettu, eikä komissio toisaalta tänä samana päivänä ollut vielä lähettänyt tätä korvausta koskevaa veloitusilmoitusta.
- 303 Tältä osin on todettava, että kuten edellä 287 kohdassa on todettu, on katsottu, ettei kantaja ole osoittanut komissiolle kyseessä olevien sopimusten perusteella esitettyjen menojen tukikelpoisuutta.
- 304 Lisäksi on muistutettava, että komissio lähetti 20.6.2011 kuusi veloitusilmoitusta yhteisön ja kantajan välillä tehtyjen niiden sopimusten perusteella, jotka koskivat Access-eGOV-, eABILITIES-, Ask-It-, EU4ALL-, Emerge- ja Enable -hankkeita; näissä veloitusilmoituksissa vahvistettiin sen summan, joka kantajan on maksettava FP6-ehtojen II.30 artiklan nojalla kiinteämääräisenä korvauksena, kokonaismääräksi 70 471,47 euroa. Komissio vahvisti kantajalle kyseessä olevien summien maksamisen eräpäiväksi 4.8.2011.
- 305 Näin ollen on hyväksyttävä komission vaatimus siitä, että kantaja veloitetaan maksamaan sille vahingonkorvauksena 70 471,47 euron summa.

–c) Korot

- 306 FP6-ehtojen II.28 artiklan 7 kohdan ja II.31 artiklan, eTEN-ehtojen II.3 artiklan 6 kohdan ja II.19 artiklan sekä CIP-ehtojen II.5 artiklan 5 kohdan ja II.30 artiklan 2 kohdan yhdistetyistä määräyksistä johtuu, että sopimuspuolen kyseessä olevien sopimusten perusteella maksettavasta summasta kannetaan korkoa, joka lasketaan komission maksun suorittamiseksi vahvistaman määräajan päättymisestä lukien. Kantaja on siten veloitettava maksamaan FP6-ehtojen II.28 artiklan 7 kohdassa, eTEN-ehtojen II.19 artiklassa ja CIP-ehtojen II.30 artiklan 2 kohdassa määrätyt korot.

Oikeudenkäyntikulut

- 307 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on veloitettava korvamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- 308 Koska kantaja on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotisin nostama kanne hylätään.**
- 2) **Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotis veloitetaan maksamaan 999 213,45 euron summa 15.6.2011 lukien laskettavine korkoineen, jotka lasketaan Euroopan keskuspankin (EKP) vahvistaman korkokannan mukaisesti 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna; tämä summa vastaa sitä rahoitustuen määrää, jonka se on saanut sopimusten nro 027020 ”Access to e-Government Services Employing Semantic Technologies”, nro 035224 ”A virtual platform to enhance and organize the coordination among centres for accessibility resources and support”, nro 511298 ”Ambient Intelligence System of Agents for Knowledge-based and Integrated Services for Mobility Impaired Users”,**

nro 034778 ”European Unified Approach for Accessible Lifelong Learning”, nro 045056 ”Emergency Monitoring and Prevention”, nro 045563 ”A wearable system supporting services to enable elderly people to live well, independently and at ease”, nro 029255 ”NavigAble: e-inclusion for communication disabilities”, nro 517506 ”European Recommended Materials for Distance Learning Courses for Educators” ja nro 224988 ”T-Seniority: Expanding the benefits of information society to older people through digital TV channels” perusteella.

- 3) **Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotis velvoitetaan maksamaan 70 471,47 euron summa 5.8.2011 lukien laskettavine korkoineen, jotka lasketaan EKP:n vahvistaman korkokannan mukaisesti 3,5 prosenttiyksiköllä korotettuna; tämä summa vastaa sitä kiinteämääräistä korvausta, joka on maksettava sopimusten nro 027020 ”Access to e-Government Services Employing Semantic Technologies”, nro 035224 ”A virtual platform to enhance and organize the coordination among centres for accessibility resources and support”, nro 511298 ”Ambient Intelligence System of Agents for Knowledge-based and Integrated Services for Mobility Impaired Users”, nro 034778 ”European Unified Approach for Accessible Lifelong Learning”, nro 045056 ”Emergency Monitoring and Prevention” ja nro 045563 ”A wearable system supporting services to enable elderly people to live well, independently and at ease” perusteella.**
- 4) **Koinonia Tis Pliroforias Anoichti Stis Eidikes Anagkes – Isotis vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaa Euroopan komissiolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

Frimodt Nielsen

Kancheva

Buttigieg

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä heinäkuuta 2014.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta	2
A Kyseessä olevien sopimusten esittely	2
B Kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpano ja tilintarkastus	17
Menettely ja asiaosaisten vaatimukset	22
Oikeudellinen arviointi	24
A Riidan laajuus	24
B Riita-asiaan sovellettavat oikeussäännöt	
C Kantajan vaatimusten kolmas osa	25
1. Tilintarkastuskertomuksen toteamukset, joilla perustellaan menojen tukikelvottomuus	26
– a) Kantajan tapa pitää tilikirjoja	28

– b) Henkilöstön läsnäololomakkeita koskevat muutokset	34
– c) Ohjelmajohtajan ilmoittamat työtunnit	36
– d) Matkakulut	38
2. Tilintarkastuksen laatu ja toteuttamisolosuhteet	37
– a) Kantajan osallistumista ETSI 333 -sopimukseen koskevat väärät ilmoitukset	39
– b) Tilintarkastukseen sovellettavat säännöt	41
– c) Tilintarkastuskertomuksen tiedoksi antaminen englanniksi	48
D Kantajan vaatimusten viides ja kuudes osa	46
1. Kantajan vaatimusten viidennen ja kuudennen osan tutkittavaksi ottaminen	46
2. Kantajan vaatimusten viidennen ja kuudennen osan perustelujen riittävyys	47
E Komission vastavaatimukset	49
1. Komission vaatimusten ulottuvuus	49
2. Komission vaatimusten tutkittavaksi ottaminen	49
– a) Vastakanteiden tutkittavaksi ottaminen siltä osin kuin ne on muotoiltu komission vastineessa	53
– b) Kiinteämääräistä korvausta koskevan maksuvaatimuksen tutkittavaksi ottaminen	54
3. Komission vaatimusten perustelujen riittävyys	52
– a) Perusteettoman edun palautus	55
– Perusteettomasti maksettu määrä	55
– Palautusedellytysten täsmentäminen	56
– b) Kiinteämääräisen korvauksen maksaminen	57
– Kiinteämääräisenä korvauksena perittävä määrä	57
– Palautusehtojen määrittäminen	57
– c) Korot	57
Oikeudenkäyntikulut	54